

“Qazax” Xeyriyyə İctimai Birliyi İdarə Heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədovun Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə təbriki

Hörmətli xanımlar və cənablar, dəyərli insanlar, xaricdə yaşayan soydaşlarımız!

“Qazax” Xeyriyyə İctimai Birliyinin İdarə Heyəti və dəyərli üzvləri adından Sizi və xalqımızı qarşıdan gələn 31 Dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə ürəkdən təbrik edir, möhkəm can sağlığı, uzun ömür, xoşbəxtlik, firavanlıq, el-obamıza, ölkəmizə, dünyamıza əmin-amanlıq arzulayıram!

31 Dekabr tarixi artıq 28 ildir ki, Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi Azərbaycanda və dünyanın dörd bir yanında yaşayan 50 milyondan çox azərbaycanlılar tərəfindən geniş şəkildə qeyd edilir. 1989-cu il dekabrın 31-də qədim Naxçıvan diyarında sərhəd dirəkləri uçuruldu, yüz illərin həsrətilisi olan qardaş qardaşa qovuşdu. Tikanlı meftillər sökülən zaman doğma Qazağımıza Qərbi Azərbaycan-dakı dedə-baba torpaqlarından ermənilər tərəfindən qovulan soydaşlarımız pənah gətirdilər. Həmin dövrdə bütün azərbaycanlılar kimi qazaxlılar da öz soydaşlarına qucaq açaraq onlara dəstək oldular. Ardınca Qazax və Ağstafanın sərhəd kəndlərinə qarşı erməni quldurlarının silahlı hücumu başladı. Qazax mahalının dəyərli ziyalıları, vəzifəli insanları və müxtəlif peşə sahibləri 1990-cı ildə bir araya gələrək el-obanın ağır günündə Qazax Xeyriyyə Cəmiyyətini yaratdılar. Qazax Xeyriyyə Cəmiyyəti 1990-1994-cü illərdə Qazax mahalının sərhəd kəndlərinin əhalisini rus ordusundan aldıqları silah-sursatla, ərzaq və geyimlə təmin etdi. Cəmiyyətin

üzvləri mütamadi olaraq cəbhədə, səngərlərdə döyüşən əsgərlərin yanında olaraq onlara mənəvi dəstək oldular.

Müasir Azərbaycanın qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə siyasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra azərbaycançılıq ideologiyası milli ideologiya kimi qəbul edildi və parçalanmış, pərakəndə hərbi birliklər vahid mərkəzdən idarə olunan ordu şəklində formalaşdırıldı. Azərbaycançılıq ideologiyası ətrafında 50 milyondan çox azərbaycanlı toparlanaraq müstəqil Azərbaycan naminə birləşərək həmrəy oldular. Məhz 31 Dekabr tarixinin də ümummilli bayram kimi qeyd edilməsinin məzmunu və mahiyyətində xalqımıza, millətimizə mənsubluq, Heydər Əliyev siyasətinə sədaqət dayanır. Həmçinin bu gün dünyada Azərbaycanın maraqları uğrunda yorulmaq bilmədən çalışan, mübarizə aparan cənab Prezident İlham Əliyevin ətrafında həmrəylik göstərərək bir yumruq kimi birləşməyimiz də bu günün böyük tarixi əhəmiyyətindən xəbər verir.

Qazax Xeyriyyə Cəmiyyəti də ictimai təşkilat olaraq ölkəmizin milli maraqları naminə aparılan daxili və xarici siyasəti dəstəkləyib, bütün sahələrdə həmrəylik nümayiş etdirərək ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi kursuna sadıq olmuş, bu gün də ölkə prezidenti cənab İlham Əliyevin ətrafında yumruq kimi birləşərək onun yürütdüyü siyasi kursa sadıqdır. Hər zaman ölkənin hər bir yerində olduğu kimi Qazax mahalının dəyərli insanları da Azərbaycanın adını hər yerdə ucalara qaldıraraq ölkəmizin inkişafına böyük töhfələr verirlər.

Dəyərli həmvətənlərim!

Cənab Prezidentimizin rəhbərliyi altında uğurla həyata keçirilən islahatlar işığında bir daha Sizləri 31 Dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə “Qazax” Xeyriyyə İctimai Birliyinin İdarə Heyəti və Birliyin üzvləri adından təbrik edir, ən gözəl, ən xoş arzularını bildirirəm!

N.Q.Cəfərovun “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq
qərara alıram:

Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına və elmin inkişafında xidmət-

lərinə görə Nizami Qulu oğlu Cəfərov “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 20 sentyabr 2019-cu il.

Akademik Nizami Cəfərovun 60 illik yubileyi keçirilmişdir

5 Oktyabr 2019-cu ildə “Qazax” Xeyriyyə İB-nin təşkilatçılığı ilə Atatürk Mərkəzinin müdiri, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı, Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın həqiqi üzvü, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, “Şöhrət” ordenli Nizami Cəfərovun 60 illik yubileyi keçirilmişdir.

Yubiley tədbirini giriş sözü ilə “Qazax” Xeyriyyə İB İdarə Heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədov açaraq, qonaqları salamladı və qeyd etdi: - “Yubiley tədbiri iştirakçılarının diqqətinə çatdırıram ki, 5 oktyabr Beynəlxalq Müəllimlər Günüdür. Beynəlxalq Müəllimlər günü 1966-cı ildə YUNESCO-nun qərarı ilə təsis olunub. UNESCO-nun 1994-cü ildə qəbul etdiyi növbəti qərara əsasən isə müəllimlər günü dünya əhəmiyyətli bayram elan olunub. Azərbaycanda isə Ulu Öndər Heydər Əliyevin sərəncamına əsasən 1994-cü ildən 5 oktyabr Beynəlxalq Müəllimlər Günü kimi qeyd olunur.

Nizami müəllim, bu gün gözəl bir gündür. Yubileydə bizimlə birgə olan insanların doxsan beş faizi təhsil işçiləridir. Ali təhsil ocaqlarında, orta məktəblərdə, Elmlər Akademiyasında çalışan insanlarımız var. Rektorlarımız, akademiklərimiz, professorlarımız bizimlə birlikdədir bu gün. Yüz nəfərlik məc-

lis olsa da, ağırlıq çəkisinə görə min nəfərlik məclisə bərabərdir. Çünki bu gün bizimlə elm işığı yandıran insanlar bir aradadır. Müəllimlərin bayramı hər kəsin bayramıdır. Kiçik yaşlı körpələr, böyük yaşlı məktəblilər, institut tələbələri hər kəs bu gün öz müəllimini təbrik edir. Hətta biz də bizə dərs demiş müəllimlərimizi təbrik edirik. Dünyadan köçənləri rəhmətlə yad edirik. Ulu Öndərin tapşırığına əsasən 1998-ci il sentyabr ayının 24-də Respublika sarayında (indiki Heydər Əliyev sarayında) Azərbaycan Müəllimlərinin XI qurultayı (Müstəqil Azərbaycan Respublikasının isə I qurultayı) keçirildi. Ulu Öndər sona kimi qurultayda iştirak etdi. Misir müəllimi bu gün bu məclisdə bizimlə birlikdədir. Həmin vaxt Misir müəllimi 6 ay idi ki, təhsil naziri işləyirdi. Biz qurultay öncəsi fikirləşdik ki, keçmiş SSRİ-də müəllimin ən yüksək fəxri adı “SSRİ Xalq müəllimi” idi. Azərbaycanda bu adı daşıyan müəllimlər var idi. Mənim yadımdadır Yevlax rayonunda məktəb direktoru işləyən Zahid Şöyübov “SSRİ Xalq müəllimi” idi. Nazirlikdə məsləhətləşmədən sonra belə qərara gəldik ki, müstəqil Azərbaycan respublikasının prezidenti Heydər Əliyevi “Azərbaycanın Xalq müəllimi” fəxri diplomu ilə təltif edək. Əlbəttə bu vaxta qədər Prezidentimizə çox fəxri adların verilməsi təklif

olunmuşdur. Ancaq o təkliflərin heç biri ilə razılaşmamışdı. Hörmətli Misir müəllimi bu təklifi Ulu Öndərə dedikdə o “Azərbaycan Xalq müəllimi” diplomunun ona təqdim olunmasına etiraz etməmişdi. Təhsil Nazirliyində həmin fəxri diplom hazırlandı. Misir müəllimin qurultayda geniş məruzəsindən sonra 40 il Bakı şəhəri 190 sayılı məktəbə rəhbərlik etmiş Sona Tağıyeva səhnəyə çıxdı. Sona xanım çıxış etdi və dedi: - Hörmətli qurultay nümayəndələri! Bu gün biz müəllimlərin qurultayının işinə yekun vururuq. Çətinliklərimizin olmasına baxmayaraq, çıxış edənlərin hamısı təhsil haqqında əldə etdikləri müvəffəqiyyətləri qeyd etdilər. Əlbəttə, respublikamızda müəllimlər qurultayı çox uğurla keçdi. Bu qurultay əvvəlki qurultaylardan onunla fərqlənir ki, biz hazırda müstəqil ölkə kimi müəllimlərin ali məclisini keçirik. Hər kəs öz sözlərini və öz çətinliklərini dedi. Hamımız üçün bunlar aydındır. Çox sağ olsunlar ki, bütün çətinliklər yavaş-yavaş aradan götürülür. Bütün bunların səbəbkarı, bütün bunları yaradan Heydər Əliyev cənablarıdır, bizim hörmətli Prezidentimizdir. Hörmətli Heydər Əliyev cənabları! Mən sizi 1963-cü ildən tanıyıram. 1969-cu ildə Siz Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi seçilmisiniz. İşə başladığınız gündən mədəniyyətə, maarifə yaxından kömək etmişsiniz. Bir çox rəhbərlər görmüşük. Amma sizin kimi təhsilə ürək yandıranı görməmişik. Siz xarici ölkələrlə dostluq əlaqələri yaratmışsınız. Siz biz müəllimlərə yaxından kömək edirsiniz. Siz hər bir müəllimi dinləyirsiniz. Mən də adicə bir müəlliməm. Amma müəllimlər mənim də yanıma gəlirlər. Bütün qurultay adından, bütün təhsil ictimaiyyəti adından mən Sizə çatdırıram ki, Vətənimizdə “Azərbaycan Xalq müəllimi” adı ilk dəfə sizə verilibdir, hörmətli prezidentimiz.

(Davamı 2-ci səhifədə)

Akademik Nizami Cəfərovun 60 illik yubileyi keçirilmişdir

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Hörmətli Prezident! Mən sizi buraya dəvət edirəm. Bu gün həm çıxış edəsiniz, həm də diplomu sizə təqdim edəcəyəm. Prezident səhnəyə gəldi. Hamı ayağa qalxdı. Sürəkli alqışlarla

millət vəkili Kamran Nəbizadə, dünya çempionu, AGF-in vitse-prezidenti, fəxrimiz Firdovsi Umudov, tanınmış iş adamı, "CARÇIOGLU GROUP" MMC-nin direktoru, dostumuz Elçin Carçıyev burdadır. Hamımızın əzizimiz millət vəkili Qənirə Pa-

yıram. Məclisimizi müğənnilər Sahib İbrahimov və Eldar Ələkbərov idarə edəcəklər. Aşıq Şaiq, Aşıq Avdı bizimlə birlikdədirlər. Hörmətli məclis üzvləri, müəyyən üzrlü səbəblərdən məclisimizdə iştirak edə bilməyən insanların təbriklərini də diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Ağsaqqalımız, akademik Teymur Bünyadovun, sevimli yazıçımız, Əməkdar incəsənət xadimi Vidadi Babanlı, Akademiyasının müxbir üzvü Bilal Bilalovun, Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayevin, Azərbaycan Dövlət Bədən Təbiyyəti və İdman Akademiyasının rektoru Fuad Hacıyevin, bizim dostumuz, iş adamı Fikrət Hacıyevin, millət vəkili Ülviyyə Ağayevanın salam və təbriklərini sizlərə çatdırıram.

Elə indi Xalq artisti Mənsur İbrahimov "Qarabağ üçlüyü" ilə məclisimizə qədəm qoydu. Mənsur müəllim 10 il bundan əvvəl

Atatürk Mərkəzinin qapısı "Qazax" Xeyriyyə İB-nin üzünə açıqdır. Biz dəfələrlə Atatürk Mərkəzində Prezidentin sərəncamı ilə təltif olunan insanlarla bağlı dövlət əhəmiyyətli tədbirlər keçirmişik. İsmayıl Şıxlının 100 illik yubileyini, İsa Muğannanın 90 illik yubileyini, "Qazax Müəllimlər Seminariyası"nın 100 illik yubileyini və eləcə də digər tanınmış şair, yazıçıların kitab təqdimatlarını, yaradıcılıq gecələrini, ad günlərini biz Atatürk Mərkəzində keçirmişik. Hörmətli Nizami müəllim, bu diqqətiniz üçün də sizə çox sağ olun, deyirəm. İndi isə sözü sizə verirəm.

Akademik Nizami Cəfərov qonaqları salamladı: Əziz dostlar, mənim əzizlərim hamınız xoş gəlmisiniz. Bu gün belə bir məclisə ağsaqqallıq etdiyi üçün hörmətli professorumuz İlham Pirməmmədova təşəkkürümü bildirirəm. Mənim 40 yaşında da İlham müəllim diqqət ayırıb, 50 yaşında Misir Mərdanovun rəhbərliyi ilə İlham müəllim yenə də

əslən Borçalı kökenli, dünya şöhrətli rəssam Sabir Çopuroğlunun yaratdığı rəsm əsərini hədiyyə olaraq Nizami Cəfərova təqdim etdilər.

Xalq şairi Nəriman Həsənzadə, Xalq artisti Mənsur İbrahimov və Əməkdar artist Təyyar Bayramov Nizami Cəfərova təbrik etdilər.

Təbrik üçün söz Misir Mərdanova verildi. Misir Mərdanov Nizami Cəfərova təbrik etdi.

Misir Mərdanov da həmçinin "Qazax" Xeyriyyə İB tərəfindən fəxri diplomla təltif edildi: "Qazax" Xeyriyyə İB-nin fəxri üzvü, AMEA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun direktoru, Əməkdar elm xadimi, Şöhrət ordeni lauratu, AMEA-nın müxbir üzvü, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Misir Cumayıl oğlu Mərdanov Azərbaycan Respublikasının təhsil quruculuğu sahəsində, ölkənin təhsil strategiyasının yerinə yetirilməsində müstəsna xidmətlərinə, ictimai-siyasi həyatda iştirakına və elmin inkişafında xidmətlərinə, həmçinin "Qazax" Xeyriyyə İB-nin tədbirlərində aktiv fəaliyyətinə görə təltif edildi.

Söz Qazax rayon icra hakimiyyətinin başçısı, Qazaxda əsl qazaxlı kimi çalışan Rəcəb Babasova verildi.

Daha sonra "Qazax" Xeyriyyə İB tərəfindən bir neçə nəfər təltif olundu. Əməkdar müəllim Rahim Hüseynov, dünya şöhrətli yazıçı Varis Yolçuyev, Aşıq Şaiq İncəli fəxri diplomla təltif edildilər.

Akademik Mustafa Babanlı, akademik Şahin Mustafayev, professor Elçin Məmmədov, professor Buludxan Xəlilov, professor Məhəbbət Dəmirçiyeva, filologiya elmləri doktoru Məti Osmanoğlu, YAP-ın Yasamal rayon təşkilatının sədi Tağı Əhmədov, şair Barat Vüsal, Gülgün Kərimov, professor Rüstəm Kamal, iş adamı Şahin Şıxlinski, "Hədəf kursları"nın həmtəsisçisi və baş direktoru Şəmil Sadiq, "İstanbul" liseyinin direktoru Söhrab Abdullayev, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin dosenti Dürdanə Vəkilova, xeyriyyəçi Sultanxanım Nəsimova, təhsil üzrə ekspert Almaz Həsərat, şairə Güla-mayıl Murad, şairə Cığatəl İsaqızı və onun qızı Leyla Camal, YAP-ın Binəqədi rayon təşkilatının sədri Ramiz Göyüşov, professor Rasim Əlizadə, ədəbi tənqidçi Əsəd Cahangir çıxış edərək, ad günü münasibətilə Nizami Cəfərova təbrik etdilər.

Yubiley iştirakçılarına Güla-mayıl Muradın Nizami Cəfərov haqqında yazdığı "Zəka Çırağı" kitabı da təqdim olundu.

Sonda Nizami Cəfərov "Qazax" Xeyriyyə İB-nin idarə heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədov başda olmaqla bütün məclis iştirakçılarına təşəkkürünü bildirdi və 70 illik yubileyində burada iştirak edən insanlarla bir yerdə olmağı arzuladı.

Sona xanım "Azərbaycan Xalq müəllimi" diplomunu Ulu Öndərə təqdim etdi.

Ulu Öndər təhsilə böyük önəm verirdi. O, deyirdi: "Mən dünyada müəllimdən yüksək və şərəfli bir ad tanımıram". Mən də bu müqəddəs gün münasibətilə müəllimləri, bütün təhsil işçilərini təbrik edirəm, onlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıram. İki gün öncə cənab prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə bir sıra müəllimlər fəxri adla təltif edildilər. Həmin müəllimlərdən biri də Hüseynov Rahimdir. Rahim müəllimi də biz bu gün Nizami Cəfərovun yubileyinə dəvət etmişik. Rahim müəllim Bakı şəhəri 193 sayılı məktəbin direktorudur. Əvvəllər TQDK-da məsul vəzifədə, sonra Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksində direktor vəzifəsində çalışıb. Daha sonra Misir Mərdanovun əmri ilə 193 sayılı məktəbə direktor vəzifəsinə təyin edildi. Həmin məktəbdə də Rahim müəllim öz işini şərəflə yerinə yetirir. Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin sərəncamına əsasən Rahim Hüseynov dünən "Əməkdar müəllim" adına layiq görüldü. Müəllimlik həqiqətən şərəfli peşədir. Bu gün dəyərli ziyalılar bizimlə birlikdə Nizami Cəfərovun 60 illik yubileyində iştirak edirlər. Mən hesab edirəm ki, burada hər kəs bir-birini tanıyır. Bu gün bizim əzizimiz Misir Mərdanov, hörmətli qardaşımız, dostumuz akademik Əhliman Əmiraslanov, akademik Əli Abbasov, ağsaqqalımız, fəxrimiz, Xalq şairi, Heydər Əliyev mükafatı lauratu Nəriman Həsənzadə, akademik Şahin Mustafayev, akademik Əli Abbasov, Milli Aviasiya Akademiyasının kafedra müdiri, akademik Arif Məmmədov, Nizami müəllimin qudası akademik Adil Qəribov, milli məclisin deputatı İlham Əliyev, hamımızın yaxşı tanıdığımız, dostumuz Tağı Əhmədov burdadır. Eyni zamanda bu gün doğma Qazaxımızın icra başçısı Rəcəb Babasov, rayonumuzun

şayeva və əmisi dostumuz, professor Qəzənfər Paşayev burdadır. ADPU-nun rektoru professor, hörmətli Cəfər Cəfərov, Professor Şirindil Alışanlı, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin rektoru professor Mustafa Babanlı, Odlar Yurdu Universitetinin rektoru professor Əhməd Vəliyev, tanınmış kimyaçı alim, əzizimiz akademik Məhəmməd Babanlı, AzTU-nun professoru Rasim Əlizadə burdadır. BDU-nun "Filologiya fakultəsi"nin dekanı professor Elçin Məmmədov və ADPU-nun "Filologiya fakultəsi"nin dekanı professor Buludxan Xəlilov da məclisimizdədir. PA-da Humanitar siyasət məsələləri şöbəsinin müdir müavini, prezidentin sərəncamı ilə "Vətənə xidmətə görə" I dərəcəli ordenlə təltif olunmuş eloğlumuz Məhərrəm Əhmədov, 30 ildən artıq Yekaterinburq şəhərində yaşayan eloğlumuz, iş adamı Şahin Şıxlinski Yekaterinburq şəhərində "Azərbaycan Diasporu"nın rəhbəridir. Onunla bərabər bu gün Rusiya Federasiyasından gələn qonaqlar da məclisimizdə iştirak edir. Həmin qonaqlar artıq bir həftəyə yaxındır ki, Bakı şəhərindədirlər. Avra-siya ölkələrinin assambleyasının Bakıda tədbirlərini keçirirlər. Mənim dostum, AzTU-nun prorektoru, professor Elton Məmmədov, general Mahmud Həmzəyev, polis-polkovniki Namiq İsmayılov da məclisimizdədir. AYB-nin Qazax zona filialının sədri, Əməkdar incəsənət xadimi, şair Barat Vüsal, 25 il "Qazax Xeyriyyə Cəmiyyəti"nə rəhbərlik etmiş Vidadi Bayramov, Ağstafa Regional Mədəniyyət İdarəsinin reis müavini Gülgün Kərimov, Ağstafa rayonunun hörmətli ağsaqqallarından biri olan Akif Abbasov burdadır. Bununla yanaşı "Qazax Xeyriyyə" İB-nin çoxlu sayda üzvləri də məclisimizdə iştirak edirlər. Gör-düyünüz kimi bizim gözəl və dəyərli xanımlarımız da burada iştirak edir. Mən onları da salamlam

bu gün olduğumuz "Xarı Bülbül" sarayında Nizami Cəfərovun 50 illik yubileyində də Elçin Hacıyev və Elnur Əhmədovla iştirak etmişdi. Bu günkü məclisimizdə iştirak edən insanların bir çoxu həmin məclisdə də iştirak edirdilər. Nizami müəllim, arzulayıram ki, 70 illiyinizdə də Mənsur müəllim öz dəstəsi ilə sizi təbrikə gəlsin. İstəyirəm ki, Nizami Cəfərovun 60 illik yubileyi ərəfəsində onu "Şöhrət" ordeni ilə təltif etdiyi üçün cənab prezidentimiz İlham Əliyevi ayaq üstündə alqışlayaq və ona cansağlığı, ölkəmizin inkişafı yolunda uğurlar arzulayaq. Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya cansağlığı və hörmətli Prezidentimiz cənab İlham Əliyevlə qoşa qanad kimi ölkəmizin inkişafı naminə uğurlar arzulayaq. Biz də Nizami Cəfərova təbrik edirik. Elə hesab edirəm ki, Azərbaycanda Nizami müəllimi tanımayan yoxdur. Hər kəs onun xətrini çox istəyir. Nizami müəllim təmkinli, sadə insandır. Məntiqli danışığı insanlara nümunədir. Elm yolunda yetərincə zəhmətlər çəkən insandır. Mən deyirdim ki, Nizami müəllim təkçə filosof, ədəbiyyatşünas, dilçi deyil, o həm də tarixçidir, siyasətşünasdır, insanşünasdır. Nizami müəllim, bir daha sizi təbrik edirik. Sizə həm də ona görə sağ olun, deyirik ki,

yubiley günümə diqqətlə yanaşıb. İndi 60 illik yubileyimdir. İlham müəllim bu ənənəni davam etdirir. Qismət olsa 70 yaşda da bir yerdə olacağıq. Əməyimi yüksək qiymətləndirərək mənə "Şöhrət" ordeni ilə təltif etmiş cənab prezident İlham Əliyevə öz minnətdarlığımı bildirirəm.

Sonra isə Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı, "Şöhrət" ordeni lauratu, "Qazax" Xeyriyyə İB-nin üzvü, akademik Nizami Qulu oğlu Cəfərov Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına, elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə, "Qazax" Xeyriyyə İB-nin işlərində aktiv fəaliyyətinə və anadan olmasının 60 illik yubileyi münasibətilə "Qazax" Xeyriyyə İB-nin təsis etdiyi "Xalq şairi Səməd Vurğun" adına diplom ilə təltif olundu. Bu diplom ilk dəfə Nizami Cəfərova təqdim olundu. İlham Pirməmmədov qeyd etdi: "1956-cı ildə Səməd Vurğun Azərbaycanın ilk Xalq şairi adına layiq görüldü. Bu gün isə Nizami Cəfərov ilk olaraq böyük şairin adına təsis olunmuş diploma layiq görüldü."

Əməkdar elm xadimi Qəzənfər Paşayev, millət vəkili Qənirə Paşayeva yubileyini təbrik edərək, Nizami Cəfərov haqqında dəyərli fikirlərini məclis iştirakçılarına diqqətinə çatdırdan sonra

Adını şərəflə daşıyır

Adqoyma mərasimi xalqımızın yaşı qədər qədim, həmişəyaşardı. Tarihən daha çox adlar Tanrının, peyğəmbərlərin, imamların, hökmdarların, şairlərin adları ilə bağlıdır. Bu ulvi adları şərəflə daşıyanlar adları ilə fəxr edir, qürur duyur, öyünürlər...

Ağstafanın Zəlimxan

kəndində Qulu kişinin ilk övladı dünyaya gəlir. Eşidən qonum-qonşu, qohum-əqraba göz aydınlığı verir. Körpənin adını Nizami qoyurlar. "Şərəfli adı şərəflə daşısın, atalı, analı böyüsün. Gözünüz, könlünüzəcə olsun. Elimize, obamıza baş ucalığı gətirsin" söyləyirlər...

Nizami beşik nəgmə-sində, ana laylasında laylalandı. İməklədi, yeridi, yetirdi. Ərkidi, bərkidi, kamala yetdi. Dostları arasında oxusu, səmimiliyi, zarafatçılığı ilə sayıldı, seçildi. Mənalı həyata qədəm qoydu, çətin sınaqlardan keçdi...

Nizami hər şeydən əvvəl əşrəf insandı. Ləyaqətli, səmimi, şərəfətli insan, əqidəli, inamlı, israrlı insan. Təbiətən rahat, bir qədər də yumşaq, xoşrəftar, gülürüz. Eyhamlı danışmağı sevən, zarafatçı. Qəlbi dupduru, bəmbəyaz, dümağ. Ləkəsiz, boyasız. Dedi-qodudan, umu-küsüdən uzaq. Suyu

bulandıranlara, ara vuranlara qənim. Nizami istiqanlı, vətəncanlı. Söz-sahibidi. Sözünün həm ağası, həm quludu. Dedi-yi dedikdi. Dedi qurtardı. Türk əsilli, türk nəsilli, türk oğlu türk. Çılğa türk, qatı türk.

Müəllimlik müqəddəs sənətdi. Çoxsaylı sənət növünün zirvəsi, elçatma-

zı, ünyetməzidi. Xalqımızı gələcəyə uğurlayan nurdur, işıqdır. Heç vaxt sönməyən nur, işıq. Nizami atasının müəllimlik sənətini davam, inkişaf etdirdi. Öyrədəndi, kamala yetirəndi. Əfəndidi, xocadı. Ucadan ucadı Nizami. Tələbələrinin sevimlisi, əzizi, doğması, unudulmazıdır.

Nizami işıq saçan, nur paylayan ziyalıdır. Bu onun sadəliyində, səmimiliyində açıq-aşkar sezilir. Bu alilik onun baxışlarında, davranışında nəzərə çarpır. Heç şübhəsiz, onun ziyallığı onun elminə də təsir göstərməkdədir.

Nizami gözəl bilir ki, elmi güclü olan xalq güclülər arasında, sırasındadır. Ona görə də bu müqəddəs amal uğrunda bütün çətinliklərə sinə gərir, uğurlu qələbələr qazanır. Nizami ensiklopedik biliyə, geniş erudisiyaya, güclü məntiqə, dərin müşahidə qabiliyyətinə ma-

Teymur Bünyadov, akademik

lik, əvəzsiz, bənzərsiz alimdir. Tayı-bərabəri olmayan alim. Xalqımızı sevindiren, elmimizə başucalıq gətirən alim.

Nizami 100-ə yaxın kitabların, yüzlərcə məqalələrin müəllifidir. Onun yazıları, qayəsi, siqləti, dərin mənə və məzmunu ilə diqqət çəkir. Yazılarda dərin müşahidə qabiliyyəti, fikir dərinliyi, heyrət doğuran düşüncə tərziləri seçilir. Düşünür, daşınır, alimin nələrə, nəyə qadir olduğu aydınlaşır.

Əzizim Nizami! Mən səni çox istəyirəm. Səninlə fəxr edir, qürur duyur, öyünürəm. Nə yaxşı sən varsan, ay Nizami! Sən tək xalqımızın deyil, türk dünyasının doğması, əzizi, sevimlisən, böyük yazarsan. Türk həmrəyliyi, türk birliyi, bayrağını uca tutanlardanсан. Sən mənim gözümdə, könlümdəsən. Səni bərk-bərk qucaqlayır, bağrıma basır, alından öpürəm.

Dost mehribanım, indən belə də Nizami adını şərəflə daşı. Dahi Nizamının ruhunu şad elə, arzularına şam-çıraq tut. Elminiz, mədəniyyətimiz, mədəniyyətimizlə bağlı dərin məzmunlu əsərlərinlə qəlbimizə hakim kəsil. Bizim xeyallar, düşüncələr aləminə sehirsiz sal. Pərvazxəyal elə.

Əzizim, canın sağlam, ömrün uzun olsun. Qələmin iti, gözlərin nurlu, ürəyin tərərli, hünərli olsun. Yaz, yarat!

1994-cü ildə ölkədə özəl ali məktəblərin yoxlanılması ilə bağlı bir qurum yaradılmışdı. Qurumun sədri akademik Fərməz Maqsudov idi. Müxtəlif sahələr üzrə tanınmış mütəxəssislərdir. Biz mövcud ali məktəbi yoxlayır, qərar verir, Nazirlər Kabinetinə təsdiq təqdim edirdik.

Mingəçevirdə San-Marino adlı bir özəl ali məktəb fəaliyyət göstərirdi. Oraya getməyi qərarlaşdırdıq. Bizi Mingəçevir İcra Başçısının müavini Ramiz Göyüşov mehribanlıqla qarşıladı, xoş gəldiniz elədi.

Gölün sol sahilindəki qonaq evində qaldıq. Ramiz müəllim bizə olmanın qayğı göstərirdi. Hətta iş o yerə çatmışdı ki, səhər təzədən gəlir, gecə yarıya qədər bizlə olurdu. Süfrə düzəldir, çay gətirir, yemək hazırlayır, kababı da özü çəkirdi.

Onun bu qayğıkeşliyi bir tərəfdən yaxşı olsa da, digər tərəfdən özümü narahət hiss edirdim. Əsəbləşir, arxasınca deyirdim.

Bir gün onu daldaya çəkib əsəbi halda: "Ay Ramiz, sən kimsən - buranın qulluqçusu, icraçısı, yoxsa dövlət adamı?" Ramiz gülümsədi və mənə qucaqlayaraq: - "Ay Teymur qağa, bəs mən neyləməliyəm axı, sizin kimi mötəbər qonaqlara nə cür xidmət etməliyəm. Birdə ki, qaxaxlı olduğumu bilirlər.

Mən səni çox istəyirəm

Sənə nə deyərler. Dəməzlərimi o nə qayğı idi Ramiz Göyüşov bizə göstərdi?" Məni qucaqladı, öpdü. Elə bil ayıldım. "Ramiz, sən haqlısan. Qaxaxlı qururuna sığdırmırdım. Sağ ol, ay Ramiz, halal olsun

biətən sadə, səmimi bir insandır. Böyük-küçük yerini bilən, gülürüz, qəlbi dupduru, tərtemiz. Özü bütöv, sözü bütövdü. İstiqanlı, vətəncanlı. Qaxaxlı, türk oğlu türkdü.

Ramiz Qaxax-Ağstafa ictimai Birliyinin fəal

sənə".

Mingəçevirdəki ali təhsil ocağının rəhbəri Eyub Eyubov zövqlə geyinmiş, təhsili dərindən bilən və dövrünə görə yaxşı mütəxəssis idi. Bütün parametrlər üzrə dərindən yoxlama aparırdı. Razi qaldıq.

Mingəçevirdən xoş təəssüratla ayrıldım. Hamı yolboyu Ramiz Göyüşovu ağız dolusu tərifləyirdi. Onun qayğı göstərməyindən, nəzakətindən, yüksək mədəniyyətindən danışırdı. Mən də qürurənləndik zarafatına "bəş qaxaxlı necə olmalıdır?" deyirdim.

Ramizin mənsub olduğu Göyüşovlar Qaxaxda sayılan, seçilən, dərin hörmət, ehtirama layiq nəslidir. Bu nəslin bir xeyli dövlət adamlarıdır, müstəqilliyimizin, dövlətimizin, dövlətçiliyimizin xidmətində duranlardır...

Ramiz Göyüşov tə-

üzvüdür. Xeyrimizdə, şərimizdə yaxından işti- rak edər. Bir dəfə rəsmi yığıncaqların birində nigaranlıqla ondan soruşdum: "Ay Ramiz, Binə-qədiyə gələn təzə İcra Başçısı səni qurdalama- maz ki?" Gülümsəyə- rək: "Teymur qağa, kim gəlir gəlsin, mənim təc- rübəm ona lazım ola- caq. Axı mən bu işi ha- mıdan yaxşı bilirəm. Bu yolda ömür çürütmü- şəm. Narahət olma, hər şey qaydasındadır" de- di. Sevindim...

Ramiz, mən səni çox istəyirəm. Çox, çox, lap çox. Sən hər cür hörmət və ehtirama layıqsən. Bəri başdan sənin yubi- leyini ürekdən təbrik edir, uzun ömür, can sağlığı arzulayıram. Ra- miz, ömür vəfa eləsə, yubileyində "Ruhani" havasını oynayacam. Qoy baxanlar görsünlər ki, analar necə oğullar doğub...

Səni bağrıma basır, bərk-bərk öpürəm.

Rəfail İncəyurd Quluoğlunun elmi Akademik Nizami Cəfərov üçün

Nədi sözün gerçəyi, nə? Buldu Quluoğlunun elmi. Çünki, Rəbbin gerçəyinə Quldu Quluoğlunun elmi.

Nəvələrin nağıl payı, Anaların oğul payı... Ulu Türkün ağıl payı Oldu Quluoğlunun elmi.

Onu ki doğan Savaddı, Akademik sözü addı.

Çox yar oldu, çox yaratdı- Doldu Quluoğlunun elmi.

Sevə bilir hər insanı, Qoy çoxalsın sayı-sanı.

Səxsiyyətlər havasını Çaldı Quluoğlunun elmi.

Düz görsənir onda hamı, Güzgülənir söz adamı.

Ayrıdı dilinin tamı, Baldı Quluoğlunun elmi.

Gedir ənam alan yerə, Sıra dağlar olan yerə. Adəm, Nuhdan qalan yerə Yoldu Quluoğlunun elmi.

Gəz babalar bəhrəsində, Gəz nənələr cəhrəsində. Əbədiyyət çöhrəsində Xaldı Quluoğlunun elmi.

İnamlıdı tova kimi, Haxdan ötrü dava kimi. Aldığımız hava kimi Boldu Quluoğlunun elmi.

Açılırsa qapı, sına, Lap yeddinci qatı sına. Ədəbiyyat qapısına Qoldu Quluoğlunun elmi.

Qapıları döyəcək ki, Döyüb ərsə dəyəcək ki!.. Elmin özü deyəcək ki: Qaldı Quluoğlunun elmi.

Alim, tanı! Aləm, tanı! Verin könül imtahanı. ...Dərkin haqqı-salamını Aldı Quluoğlunun elmi.

Şöhrətin sevinci, yaşın kədəri...

...Qaranlıq yoldan keçir bu işıqlı dünyaya gelişimiz. Elə o andan da açılır qarşımızda ömrümüzün zülmətdən aydınlığa gedən yolu. Həyatın bəzən hamar, bəzən kələkötür çıxırları ilə başlayırıq hər gün bu yolu getməyə. Oluruq öz yolu-muzun yorulmaz yolçusu...

Əvvəl iməkləyə-iməkləyə, sonra addım-addım irəliləyirik həyat yollarının dolanbaclarında. Bəzən daralır ömür yolları - addım atsan keçməyə, geri qayıtsan çıxmağa yer olmur. Bəzən də ümman qədər geniş üfüqlər açılır qarşımızda...

Bəzən bürəyib yarı yolda dayanırıq, bəzən qarşımıza qoyduğumuz hədəflərə çatırıq. Bəzən də heç gözləmədiyimiz zirvələrə yüksəlirik...

Bir də onda başımızı qaldırıraq ki, yolun yarıdan çoxunu qət eləmişik. Bax onda başlayırıq geriye, ötənlərə boylanıb, keçən günlərin xiffətini çəkməyə, özümüzə hesab verməyə...

O da kənddən açılan çıxırla genişləniş, şaxələnen həyat yolunun 60-cı döngəsini keçir. Və ömrün dolaylarına, qazandığı uğurlara, gördüyü işlərə, xidmətlərə nəzər saldıqca bu yolu hədəf getmədiyinə bir daha əmin olur. Demək, bu yolda çəkilən bütün əziyyətlərə, çətinliklərə dəyərmis...

Milli Məclisin deputatı, filologiya elmləri doktoru, professor, akademik, Əməkdar elm xadimi, Azərbaycanca Atatürk Mərkəzinin direktoru Nizami Cəfərovun elmə fəda etdiyi həyatını "Ömür səhifələri"ndə vərəqləyəcəyik.

"Koroğlu" dastanını 5 yaşında oxuyan uşaq...

Həyat öz sərt üzünü hələ o, dünyaya gəlməmişdən öncə göstərmişdi ailəsinə. İkinci Dünya müharibəsində bir qolunu itirib geri qayıtdıqdan 4 il sonra babasını ailəsilə birgə doğma vətəni Vediden deportasiya edirlər. Əziz kişi "Vədinin yanı dağlar"dan Salyanın ilan mələyən çöllərinə sürülür, oradan da Qazaxın (indiki Ağstafa) Zəlimxan kəndinə pənah gətirir. Burada özünə yeni ev-əşik, iş qurub, başlayır külfətini dolandırmağa, yetkinlik yaşına çatmış balalarına təhsil verməyə. Baxmayaraq ki, özü o vaxt Şura hökumətinin kitabını oxumaqdan imtina etmişdi... Səhv elədiyini gec də olsa anlayan, yeni hökumətin düşmənlərinin qoparağının götürüldüyünü gören Əziz kişi əvvəlki qərarını dəyişib, övladlarını oxumağa məcbur edir. İki oğlu M.C.Bağırov adına Qazax İkililik Müəllimləri İnstitutunu qurtardıqdan sonra Pedaqoji İnstitutda qiya-bi təhsil ala-ala İsmayilli rayonunun dağ kəndlərində Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənnini tədris edirlər.

Qazaxda günü-güzəranı nə qədər yaxşı olsa da, elə hey vətən həsrəti çəkərdi Əziz kişi. Hər dəndə eyvandaqı taxtın üstündə oturub Vedidə keçirdiyi günləri, dağları, meşələri, bulaqları yadına salıb, pəsdən nə isə oxuyardı. Ya da həyətdə oturub dağlara tərəf baxar, Vedinin dağlarından, doğma yurdunda keçirdiyi xoş günlərindən danışardı övladlarına, nəvələrinə... Bəlkə də elə onun danışdığı maraqlı əhvalatlardan, nisgilli söhbətlərdən yaranmışdı oğullarının ana

dili, ədəbiyyata olan böyük sevgisi. Qulu xüsusilə seçilirdi. Gözəl şeirlər yazırdı... "Koroğlu" dastanını, Molla Pənah Vəqifi, Aşıq Ələsgəri dərinəndən bilirdi. Kiyevdə əsgərlikdə olanda evə şeirlə məktublar yazırdı... Onun bu istedadı və ana dili, ədəbiyyata olan sevgisi də böyük oğluna keçir. Dahi şairimiz Nizami Gəncəvinin şərəfinə adlandırdığı Nizamisinə...

O vaxt yaşı az olsa da, atasıyla bağlı xatirə ömrün bu çağında belə yaddaşından silinməyib Nizami Cəfərovun: "Atam əlifbanı mənə beş yaşında öyrətdi. "Koroğlu" kitabının 50-ci illər nəşrini oxuda oxuda... Əvvəl bir qolun məzmununu danışırı, şeirləri əzbər deyirdi, sonra həmin qolu oxudurdu. Mən bilirdim ki, bu səhifədən o səhifəyə qədər nə yazılıb, ancaq hərlər tez-tez yadımdan çıxdığına görə konkret olaraq nəyin harada yazıldığını çəşndirdim... Bir dəfə anam gəldi ki, hələ tikilib qurtarmış təzə evimizin kölgəsinə kilim sərib atamla oturmuşuq, ağır işdən sonra mən "Koroğlu ilə Kürdoğlunun qolu"nu oxuyuram; o yerdəyik ki, Kürdoğlu Koroğlunu iki dəfə yixib, indi ata tanımadığı oğlunu məcbur edir ki, onunla üçüncü dəfə güləşsin... Gözümün yaşı kitabın səhifələrinə tökülürdü, ancaq davam eləyirdim. Anam əlindəki çaydanı yere qoyub gülə-gülə "Sizə nə olub, niyə ağlaşırsınız?" deyəndə başımı qaldırıb gördüm ki, atam da əməlli-başlı kövrəlib. Və mən məzmunundan mətnə, mətndən məzmuna rahat keçməyin inersiyasını "Koroğlu"dan və atamdan öyrəndim".

Amma atalı bəxtəvər günləri çox çəkmir Nizaminin. 10 yaşı olanda atası haqq dünyasına qovuşur. Və ailənin dörd uşağı həyat yollarında atasız addımlamağa başlayır. Əsl kənd uşağı kimi yetişir: "Kənd uşağı nəinki şəhər, hətta şəhər tipli qəsəbə uşağından da fərqlənir. Ailənin məişəti, əkin əkməkdən mal-heyvan otarmağa qədər - kənd uşağının ayağı bir balaca yer tutanda "müqəddəs vəzifəsinə" çevrilir. Dəcəllik hamıda var. Amma kənd uşaqlarının dəcəlliyi daha məsum və xeyirlidir. Şəhər uşağının dəcəlliyi isə bir az fərqlidir. Şəhər uşağının dəcəlliyi ailə mühitindən kənara çıxır. Kənd uşağının dəcəlliyi isə ailə mühiti daxilində olur. Həm də nəzərə alaq ki, kənd özü də bir bütöv ailədir, hamı hamıyla qohum, dostdur. Və sən o dəcəlliyi ailədə edirsən. O dəcəlliyin çox ciddi hüdudu olur. Hər dəqiqə görünür, təhlil edilir. O dəcəllik qoçaqlıq kimi də qiymətləndirilir, tərbiyəsizlik kimi də! Bu ikisinin də arasında aydın fərq olduğuna görə onları ayırmaq o qədər də çətin deyil. Mən də bir yeniyetmə kənd mühitinin əxlaqi düşüncələri, həyat tərzini daxilində nə edə bilirdisə, edirdim. Məsələn, kənddə kiminsə bağından meyvə oğurlamaq qüsur hesab olunur. Amma sovxoz bağından nə istəyirsən, oğurla - bu, qoçaqlıq sayılır. Bir uşağı tərifiyirdilər ki, sovxozun bağından filan qədər üzüm getirib, "oğurlayıb" yox ha... Amma həmin şeyi kiminsə bağına tətbiq edə bilməzdin, sənə şərəf gətirməzdi. Sovxozun bağından meyvə götürə bilməyən yeniyetmə isə qabiliyyətsiz hesab olunurdu. Tutmaq ki, qoruqçunu aldada

bilməyib, bağa girəndə tutulub, gətirdiyini yolda salıb itirirdisə, demək, onun qabiliyyəti yox idi. Özü də maraqlı cəhət o idi ki, sovxozu idarə edənlər də kəndli adamları idilər. Amma müəyyən həddə qədər göz yumurdular. Hər halda o da kəndin bir xüsusiyyəti idi. Baxmayaraq ki, sovxoz dövlət müəssisəsi idi, oradan dövlətin malını oğurlamaq qəbul olunmuşdu. Çünki dövlət cəmiyyəti, insanları lazımi qədər təmin edə bilmirdi. Yerli idarə-

çilər də bunu bilirdilər və güzeştə gedirdilər".

Məktəbli şair, jurnalist

Amma bu dəcəlliklər dərs oxumasına mane olmurdu Nizaminin. Özü də sinfin əlaçılarlarından idi. Ana dili, ədəbiyyat və tarix isə onun üçün bütün fənlərdən irəli və əziz sayılırdı: "Mənim üçün qalan bütün elmlər bu üç fənnə tabe idi. Başa düşürdüm ki, yaxşı riyaziyyat du-yumu olmadan heç bir elmdə, xüsusilə də ədəbiyyat, tarix kimi dağınq elmlərdə harmoniya yaratmaq mümkün deyil. Bizim mü-tə-xəssislər çox vaxt bundan əziyyət çəkirlər. Çoxlu faktları bilirlər, amma sistem yoxdur. Bunun üçün də riyazi tefəkkür lazımdır... Nə isə, çox yaxşı müəllimlərimiz vardı. Mən heç bilmirdim onlar öz həyatlarını, məişətlərini düşünürlər, ya yox. Yəni belə bir təsəvvür yaranırdı ki, onlar bu dünyaya yalnız müəllim olmaq üçün gəliblər, onların missiyası odur. Hətta bir çoxunu indi də xatırlayıram və yadıma düşür ki, onlar evlərində də, kənddə də müəllim idilər. Yəni işlərinə vəzifə kimi yox, həyat tərzinə kimi baxırdılar. Ümumiyyətlə, Qazaxda elmə, təhsilə xüsusi hörmət vardı. Müxtəlif olimpiadalar keçirilirdi. O olimpiadalarda qalib gələnlər rayonda tanınırdılar. Bir də ən böyük "bəlamız" ədəbiyyat, daha doğrusu, poeziya idi. Vəqif Səmədoğlu demiş, Qazaxda şeir yazma bilməyənə birtəhər baxırdılar. Hər halda hesab edirəm ki, yeniyetməliyində şeir yazmayan, şairlik tənəyyülü olmayan adamdan gələcəkdə heç nə çıxmır".

Elə ona da bu istedadından pay düşür. Yeniyetməlik çağlarında müxtəlif şeirlər yazmağa başlayır. Amma tək şeirlə yetinmir. Məqalələr, dram əsərləri qələmə alır. Hətta tələbəlik illərində roman yazmağı da fikrindən keçirir. Lakin sonradan "məndən şair olmaz" deyib bu yaradıcılıq eşqini içində boğur... Bu günün özündə də o illərdə yazdığı

şeirləri mümkün qədər unutmağa çalışır, heç yada salmaq istəmir...

Məktəbin son siniflərində oxuyanda isə həyat yolunda qarşısına qoyduğu ən böyük hədəf jurnalist olmaq idi. Amma tale özü müəyyənələrdəcədi onun həyat yolunu: "İndiyə qədər də jurnalistika, publisistika mənimlədir. Jurnalistikaya olan həvəs məndə bədii yaradıcılığa olan sevgini aradan qaldırdı. Həmin illərdə jurnalistika hər şey demək idi. Həm bədii yaradıcı

ya fakültəsinə daxil olur. Və kənd uşağının Bakıda, şəhər mühitində adət etmədiyi, adət edə biləcəyini də güman etmədiyi yeni bir həyat yolu başlayır. Əvvəl-əvvəl böyüyüb boya-başa çatdığı kəndi üçün darıxır, qəribəyir, oranın saf mühitinə can atır. Amma zamanın üzü soyuq olmuş. Təhsil aldığı illərdə şəhər mühitinə elə alışır ki, daha geri qayıtmağa da yol qalmır...

Birinci il kirayədə qalır. Növbəti il güc-bəla ilə universitetin yataqxanasında yer ala bilir. Yataqxanada yer almaq əzabı isə hər il təkrarlanır. İmtahanları kifayət qədər uğurla verib kəndə qayıtdıqdan bir az sonra yataqxanada yer ala bilməyəcəyini daha çox düşündürdü. Çünki orderi birillik verirdilər. Məişət qayğılarını isə birtəhər yola verir, bu bərədə heç düşünməməyə çalışırdı. Aclıq da olurdu, maddi, mənəvi çətinlik də, müəyyən gərginliklər də... Ancaq oxuduğu romanlardan da bilirdi ki, bütün bu çətinliklər keçicidir, sadəcə dözmək, mübarizə aparmaq, həyatda layiq olduğun yeri tutmaq lazımdır. O da həmin yere doğru sürətlə irəliləyirdi... Savadı, bacarığı, çalışqanlığı ilə...

Universitetin elə ilk günlərindən adını eşidib, özünü görmədiyi Abbas Zamanov, Mir Cəlal, Vəqif Vəliyev, Ağamusa Axundov kimi görkəmli müəllim-professorlardan dərs almağa başlayır: "Təbii ki, onların içində Mir Cəlalı daha yaxşı tanıyırdıq. Onun bədii əsərlərinin çoxunu, elmi əsərlərinin isə bir hissəsini oxumuşdum. "Bir gəncin manifesti"ni bilməyən yox idi. Bize dərs deyəndə artıq ahılışmışdı, bir cümləni demək üçün xeyli fikirləşir, ancaq elə cümlə deyirdi ki, saatlarla fikirləşib o səviyyədə demək çətin idi. Tələbələrə kurs işi mövzuları paylamışdı - hər dərsin birinci, ya ikinci hissəsində bir-iki nəfəri qaldırıb soruşurdu ki, "sənin əsərinin mövzusu nədir?" Həminin üzündə təbəssüm əmələ gəlirdi, belə böyük yazıçı-ədəbiyyatşünasın bizim cızmaqaralarımıza "əsər" deməsi, əlbəttə, qəribə idi. Universitet dilçilərinin önündə isə yalnız tarixi xidmətlərinə görə deyil, intellektinə, müəllimliyinə, milliliyinə görə Muxtar Hüseynzadə gedirdi. Bizim demək olar, bütün dilçi müəllimlərimizin müəllimi olmuşdu. Mən xoşbəxtəm ki, həm orta məktəbdə, həm də xüsusilə universitetdə çox böyük dilçi müəllimlərdən dərs almışam; onların yalnız bəzilərinin və mənim üçün doğma olanların adlarını çəkmək kifayətdir ki, qəziyyə məlum olsun: Muxtar Hüseynzadə, Ələvşət Abdullayev, Nəsir Məmmədov, Ağamusa Axundov, Yusif Seyidov, Fərhad Zeynalov, Tofiq Hacıyev, Abdulla Vəliyev, Musa Adilov, Samət Əlizadə, Zinyət Əlizadə, Aydın Məmmədov, Kamil Vəliyev, Firudin Cəlilov... Və bir də ona görə xoşbəxtəm ki, bu böyük dilçi-müəllimlər nə yazdırlarsa, hamısını oxudum, nə dedilərsə, hamısını anlamağa çalışdım. Həm universitetdə təhsil aldığı illərdə, həm də sonralar onların hər birindən qaçığı, kömək, hörmət və müdafiə gördüm".

Minnətdarlıqla xatırladığı müəllimlər arasında Tofiq Hacıyevlə Ələvşət Abdullayevin adını xüsusi hörmətlə çəkir Nizami Cəfərov.

(Davamı 5-ci səhifədə)

Kənd uşağının şəhər həyatı

Beləcə, Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indi BDU) Filologi-

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Universiteti fərqlənmə diplomu ilə başa vursa da, aspiranturaya qəbul üçün 2 illik iş stajı tələb olunduğundan rektor sənədinə qol çəkmir, 2 ildən sonra gəlməyi tövsiyə edir. İlk baxışdan xırda məsələdir. Amma bu 2 illik zaman itkisi elmi tədqiqat şövqü ilə alışan istedadlı bir gəncin bütün həyatını, taleyini dəyişə bilirdi. Və rektorluqdan kor-peşman Filologiya fakültəsinə qayıdanda dəhlizdə təsadüfən Ələvsət Abdullayevlə qarşılaşır: "Professor məyusluğumu görüb vəziyyəti öyrənəndə "hələ bir dayan görək. Arxamca gəl", - deyib qabağa düşdü. Bir tələbənin gələcək karyerası qarşısında dağ kimi dayanmış imza problemini şəxsi nüfuzunun gücü ilə ikicə dəqiqəyə həll edərək, yolumu açdı. Tərcümeyi-halımı vərəqlədikcə görürəm ki, çox adama borcluyam. Amma bəlkə də ən çox Ələvsət Abdullayevə borcluyam ki, hara gedəcəyimi bilmədiyim bir vaxtda qabağa düşdü. Mənə "arxamca gəl!" dedi. Ən müstəqil həyat yolçusunun da hansısa məqamda belə sözə və hərəkətə ehtiyacı olur. Bir müddətdən sonra yenə dəhlizdə rastlaşdım. Dedi, "bizim kafedraya bir aspirant yeri veriblər, ancaq qiyabıdır. Tofiq Hacıyev xahiş elədi ki, onu sənin üçün saxlayaq, yazdan payıza keçirək". Çox sevindim. Minnətdarlığımı bildirdim. Və mən aspiranturaya girdim. İndi qalırdı qiyabıdan əyaniyə keçmək. Bunun üçünsə Ələvsət müəllim kafedra müdiri kimi arayış verməli idi ki, aspiranturayı qurtardıqdan sonra mənə dərslə təmin etmək imkanı olacaq. İmkan isə yox idi. Ancaq o, belə bir arayışı verdi. Mən isə söz verdim ki, gələcəkdə ondan dərslə istəməyəcəm. Azərbaycan dilçiliyi kafedrasının əyani aspirantı olduğundan sonra işlərim qaydaya düşdü".

32 yaşlı filologiya elmləri doktoru

Vaxtından əvvəl namizədlik dissertasiyası müdafiə edib, aspiranturayı bitirəndən sonra gənc alimə universitetdə işləmək üçün yer tapılmır. Ona görə də elmi rəhbəri professor Tofiq Hacıyevin məsləhəti və köməyi ilə Elmlər Akademiyasının Dilçilik İnstitutunda kiçik elmi işçi kimi müvəqqəti işə düzəlir. Sonra ailə qurur. Və "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti ilə tələbəlik illərində başladığı, aspirantlıq dövründə isə davam etdirdiyi əməkdaşlığı akademiya da çalışdığı ilk aylardan daha da genişləndirir: "Qəzetin oxatdığı baş redaktoru, böyük şair Nəriman Həsənzadənin bir çoxları kimi, mənə də hüdudsuz qayğıkeşliyi olmasaydı, yəqin ki, bu əməkdaşlıqdan söhbət belə gedə bilməzdi. O mənə tələbəlikdən tanıyırdı. Əsasən şeir kitablarına yazdığım resenziyaları məmnuniyyətlə dərc edir, hələ o qədər də mükəmməl olmayan mülahizələrimi tərifləyirdi. Adımın altında yazılan "ADU-nun tələbəsi", "ADU-nun aspirantı", "filologiya elmləri namizədi" ifadələri bir-birini əvəzlədikcə Nəriman müəllim nə qədər ürəkdən sevinirdisə, yazılmasına tələbkarlığı da bir o qədər artırdı. Mən də bu tələbkarlığın səviyyəsinə qalxmaq, qayğıya layiq olmaq istəyirdim. Xüsusi qayğının bir təzahürü də onda idi ki, Nəriman müəllim mənim maddi vəziyyətimi

Şöhrətin sevinci, yaşın kədəri...

nəzərə alıb məqalələrimi əlyazmasında qəbul edirdi. 1987-ci ilin yayında Qazaxda kəndimizdə oturub akademiyaadakı işimin artıq bir-iki aya bitəcəyi, harada nə iş tapacağım barədə düşündüm ki, Nəriman Həsənzadədən teleqram gəlirdi. Məni qəzetin tənqid və ədəbiyyatşünaslıq şöbəsinə müdir təyin edirdi. Kənddən necə çıxdığımı, Bakıya necə gəldiyim yadımda deyil, onda gördüm ki, redaksiyada, baş redaktorun kabinetindəyəm. Və dərhal işə başladım. Sonralar öyrəndim ki, mənim bu təyinatım Nəriman müəllimə o qədər də asan başa gəlməyibmiş... Qəzetdə işlədiyim 1987- 1991-ci illəri böyük bir məktəb hesab edirəm: qaynar yaradıcılıq mühiti, ədəbi mübahisələr, yerli-yersiz çəkişmələr... və bütün bunların Azərbaycan tarixinin çox mürəkkəb bir dövründə baş verməsi izsiz qala bilməzdi. Baş redaktor hər cür şərait yaratmışdı ki, qəzetdə milli məni, azadlıq, müstəqillik təbliğatı aparılsın, ölkənin Şimalı ilə Cənubu arasında əlaqələr genişlənsin. Elə ona görə də qəzetin bir neçə səhifəsi ərəb əlifbası ilə çıxırdı ki, Cənubda da yayıla bilsin. Türk dünyasının birliyi, türkçülük ideyaları əsas mövzular idi. Erməni məkri barədə ilk sanballı yazılar dərc olunmuşdu... Nəriman Həsənzadə baş redaktorluqdan çıxdıqdan sonra onun yaratdığı sağlam işgüzar mühit yerində qalsa da, bir az qırılsədim. Və yeni baş redaktor, ilhamlı şair Cəbir Novruzun təkidinə baxmayaraq, qəzetdən ayrıldım".

Elə həmin ilin dekabrında Nizami Cəfərov doktorluq dissertasiyasını müdafiə edir. Və 32 yaşında filologiya elmləri doktoru dərəcəsi əldə etmiş ən gənc alimlərdən olur. İllərdir arzusunda olduğu peşəyə yiyələnir - bitirdiyi universitetin Türkologiya kafedrasında müəllimliyə başlayır. 2 il sonra həmin kafedranın professoru seçilir. Sonra Filologiya fakültəsinin dekanı, Ümumi Dilçilik kafedrasının müdiri olur.

Dekan işlədiyi 7 ildə fakültənin elmi-tədris səviyyəsinin yüksəlməsinə, mədəni mühitin daha da sağlamlaşmasına, demokratik ovqat yaranmasına çalışır.

"Müəllimlik tək istedad yox, həm də çox böyük zəhmət tələb edir. O ada layiq olmaq üçün də o zəhməti çəkmək lazımdır" deyən Nizami Cəfərov istedadı olan hər kəsə kömək edir. Bir vaxtlar özünün də qarşılaşdığı çətinliklərlə üzləşən onlarla gəncə "Arxamca gəl" deyib qabağa düşən həyat bələdçisi olur. Bu gənclərin yollarındakı maneələri şəxsi nüfuzunun gücü ilə aradan qaldırır, onları gələcəyə doğru uğurlayır. İndiyə kimi onun elmi rəhbərliyi altında 50-yə qədər elmlər namizədi, elmlər doktoru yetişib. Ən sevindirici hal isə odur ki, özü atasının yolunu davam etdirdiyi kimi, qızı Aysel də onun yolunu davam etdirir. AMEA-nın Dilçilik İnstitutunda işləyir, filologiya üzrə fəlsəfə doktorudur. Onun da elmi rəhbəri atasının elmi rəhbəri olmuş Tofiq Hacıyev idi. Oğlu Altay isə Milli Məclisdə təmir-tikinti sektorunda işləyir, dövlət müşaviridir.

"Elmi sən seçirsən, amma deputatlığa sən seçirlər"

Nizami Cəfərov 19 ildir həm də Milli Məclisin deputatıdır. Əslində parlamentdə təmsil olunmaq heç ağılına da gəlməzdi. Amma 2000-ci il seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən Ağstafadan onun da adı namizədlər siyahısına salınır: "O vaxt Xalq yazıçısı Anar Milli Məclisdə Mədəniyyət Komissiyasının sədri idi. Məni yanına çağırır və təklif etdi ki, "Azərbaycan dilinin qorunması haqqında" qanun layihəsi hazırlayaq, işçi qrupunun başçısı da sən ol. İş elə gətirdi ki, layihənin müzakirəsi başa çatmış mən də Ağstafadan YAP-ın namizədi kimi parlamentə seçildim. İşçi qrupunun rəhbəri olaraq başladığım bu işi millət vəkili ola-

raq başa çatdırdım. Düzdür, onda millət vəkili kimi tam təcrübəsiz idim. Amma müstəqilliyin ilk illərindən başlayaraq Azərbaycanın bütün ziyalıları bir siyasi məktəb keçmişdilər. Həm dövrün hadisələrini təhlil edir, həm çıxış yolları axtarırdı. Ulu Öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən sonra elə bir şərait yaradıldı ki, az-çox xalqın taleyilə maraqlanan, ictimai-siyasi proseslərdən başı çıxan, intellekti olan insanlar dövlət işlərinə cəlb olundu. Adı müqayisə aparım: 90-cı illərin əvvəllərindəki seçkilərdə parlamentə çox vaxt sadəcə ictimai siyasi prosesdə, "Meydan hərəkatı"nda ad qazananlar seçildilər. Mən onların istedadına, şəxsiyyətinə şübhə ilə yanaşmıram. Sadəcə tipologiyani deyirəm. Amma Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən sonra Milli Məclisdə karyerasını sosial proseslərdə təsadüflərlə, yaxud hansısa vəzifələrdə qazanmış insanlar yox, daha çox elm, mədəniyyət sahibləri təmsil olundu. Məni də o yerə elm adamı kimi məsləhət bildilər. O vaxtdan bəri parlamentdəyəm. Amma indi millət vəkili olmaq əvvəlki dövrdəkindən daha asandı. Çünki Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti nəticəsində dövlət inkişaf edib, dövlət idarəçiliyi möhkəmdir, qanunçuluq güclüdür. Deputatın vəkililik etməsi üçün hər cür şərait var. Amma əvvəlki illərdə müəyyən dağınıqlıq vardı. İndi mənim üçün ən çox maraq doğuran şey ölkənin vətəndaşının özünü ikinci, üçüncü dərəcəli hiss etməməsidir. Prezident var-gücü ilə çalışdı ki, bütün səviyyələrdə sosial-psixoloji kompleks aradan qalxsın və qalxdı. Dünyanın az mədəniyyət mərkəzləri var ki, orda olmayım. Mən xaricdə mövqeyimizin nə qədər güclü olduğunu görürəm. Bu, inqilabi nailiyyətdir".

Nizami müəllim deyir ki, deputatlıq, alimlik, müəllimlik artıq onun üçün bir-birindən ayrılmaz sahələrdir. Amma bir məsələni həmişə nə-

zərə almaq lazımdır - elmi sən seçirsən, deputatlığa isə sən seçirlər: "Açıq deyək ki, əgər mən parlamentdə təmsil olunmasaydım, miqyasım bu qədər olmazdı. Çünki mən texniki yox, humanitar elmlə məşğulam. Dilçilik, ədəbiyyatşünaslıq elə bir sahədir ki, mütləq cəmiyyətlə bir yerdə olmalı, onu hiss etməli, görməliyəm. Cəmiyyətin nə düşündüyü barədə sənə aydın təsəvvür olmalıdır. Ona görə də millət vəkiliyi mənə əksinə, normal mütəxəssis olmağa kömək etdi. Amma ola bilər sənə heç deputat seçməsinlər. Bunun üçün də qətiyyətlə gərginləşmək lazım deyil. Sadəcə elmdən aldığın və deputatlıqdan götürdüyün miqyası davam etdirmək lazımdır. Çünki onların hər ikisindən də yuxarıda sənə xalqın maraqları dayanır. Mən 30-40 yaşına qədər "xalqın maraqlarına xidmət edirəm" missiyasını öz üzərimə götürə bilməzdim, böyük çıxardı. Amma artıq yaş 60-ı keçir, böyük təcrübə var. İndi də xalqın maraqlarına xidmət etməməyi boyundan atmaq məsuliyyətsizlik olardı".

60 ilin yolçusu

Saat taxmağı sevmir Nizami Cəfərov. Bəlkə də zamanın necə ötüb getdiyini görmək istəmir... Bəlkə də ömrümüzdən qopan hər ana, hər dəqiqəyə şahidlik etmək istəmir. Bəlkə də... Amma zamanın necə keçdiyini saatsız da hiss edir: "Zaman, vaxt mənim üçün çox önəmlidir. Çalışıram hər saatımın qədrini bilim, dəqiqələrim hədə getməsin. Bəzən fikirləşirəm niyə bunu çatdırdım, onu yox. Niyə bunu elədim, o qaldı. Bəlkə də daha çox işlər görə bilirdim... Hər halda həyat yolumda taleyin də rolu var. Sənə taleyin üzünə az-çox gülməyə, heç nə edə bilməzsən. Ona görə taleyə də minnətdar olmaq lazımdır".

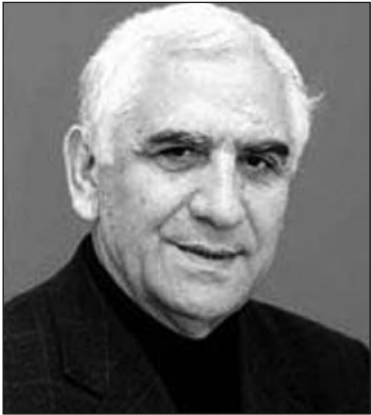
60 ildir yol gəlir Nizami Cəfərov. Çətinliklərin, sınaqların, uğurların bir-birini izlədiyi dolanbac həyat yolunu... Özü geriye boylanıb keçdiyi o çıxırlara, yollara baxanda 60 illik ömrünü Nəriman Həsənzadənin bir cə bəndinə sığdırır:

*İllər zirvələmiş bizdən ötəri,
Yollara gah isti, gah şaxta düşür.
Şöhrətin sevinci, yaşın kədəri
Tərs kimi, ikisi bir vaxta düşür.*

"Hesab edirəm ki, normal yaşlanmış həyat adama lazım olan şöhrəti gətirir. Bu, şöhrətpərəstlik deyil. Necə ola bilər 60-70 il yaşayasan, bir hörmətin, şöhrətin olma-ya! Onda o nə yaşamaqdı, kimə lazımdı? Amma şöhrət qazanmaqla yanaşı, yaş da gedir. Yaşın da getməyi odur ki, insan çox şeyləri itirir - cavanlığını, şuxluğunu, gənclik enerjisini... Görünür, həyat da budur - nəyisə qazanmaqdan ötrü nəyisə itirməli, sərf etməlisən. Ona təəssüf edərsən ki, itirə-itirə gələsən, amma heç nəyi qazanmayasan... Əsas odur, yaşadığın ömür hədəf getməsin..."

O da illərini fəvta verməyib. Həyat yolunda qarşısına qoyduğu məqsədlərə, hədəflərə doğru inamla irəliləyib... 60 ildir yolçusu olduğu bu yolun sonu isə görünür... Qarşıda hələ keçilməmiş, qət edilməmiş uzun, incə bir yol var...

Xəyalə MURADLI,
"Azərbaycan"

Nəriman HƏSƏNZADƏ
Xalq şairi

Dünyaya Bəhmənyar və Tusi gəldi, indi də onların varisi gəldi. Mahmud Qaşqarının türkçü qələmi, sənin əlindədi indi, Nizami...

On bir il bundan öncə yazdığım poemada Nizamiyə müraciətlə deyirdim:

Nizami, millət də bəzən tək qalır, onu da tək görüb hərifləyirlər. Unu ələyirlər, bir kəpək qalır, unu yox, kəpəyi tərifləyirlər...

1949-cu ilyidi. Millətimizi öz qədim torpaqlarından (Qərbi Azərbaycan) "köçkün" adıyla gətirib Ağstafa dəmiryol vağzalına tökmüşdülər. Nizaminin hələ bunlardan xəbəri yoxuydu. Hələ dünyaya gəlməmişdi. Mən onda rayonumuzun Kirovka (indiki Vurğun) kəndində oxuyurdum. Onuncu sinif şagirdiydim. Poema mənim kiçik bir qeydimlə açılır: "...bu əsərin maraqlı yaranma tarixi var. Gənc dostum Nizami Cəfərovun 40 yaşı tamam olurdu. Məni dəvət etmişdi. Bir şəirlə getmək istədim. İlk gəncliyimdən ürəyimdə ayrıca yeri, bənzərsiz gülüşləri olan bu insanın həyatı çox da nikbin keçməyib. Mərhum atası doğma torpaqlarından zorla deportasiya edilənlərdən olub".

Bu "sürgün"dən düz on il sonra, 1959-cu ildə Nizami dünyaya göz açıb və onun tale yolu başlayıb. Mənim öz taleyim isə elə gətirib ki, qabağıma həmişə yaxşı adamlar çıxıb. Tək olsam da, tək qalmamışam. Dünya yaxşılardan xali deyil, - deyiblər. Onların xeyirxahlığı insani münasibətləri, təmənnaşız yaxşıqları mənim həyatda yaşamağıma (hətta yaşamağıma!), cəmiyyətdə müəyyən hörmət-izzət sahibi olmağıma səbəb olub.

Əslində, onlar məktəb olublar. Həyatda təklik də, tək addım atmaq da çətindi.

Bu dəfə qarşıma çıxan xeyirxah insan əvvəlkilərin hamısından yaşca kiçik idi. Bakı Dövlət Universitetində oxuyurdu. Filologiya fakültəsinin üçüncü kurs tələbəsiydi. Məni bir ədəbi görüşə dəvət etmişdilər. Sual verəndə, mən də onun adını soruşdum. Nizami Cəfərov, - dedi. Sualı maraqlı olduğu üçün, adı da yadımda qaldı. Təəssüf ki, indi sualı xatırlaya bilmirəm.

Sonralar öyrəndim ki, o tələbə oğlan bizim Ağstafa rayonundandı. Hətta mənim ata-ana yurdu olan Qıraq Kəsəmə kəndində doğulub. Kənddə kimlərdən olduğunu da dedilər...

Vaxt elə keçir ki, dönüb arxaya baxanda nə gözüne, nə özüne inanırsan. "Asta" keçən bu "sürət" nədir?! Hamını heyran qalan görmüşəm.

Günlərin bir günü mərhum xalq yazıçımız İsmayıl Sıxı (bu il onun 100 illik yubileyini keçirəcəyik) Yazıçılar Birliyinə (o vaxt İttifaq idi) sədr vəzifəsinə gəldi. Mən onda Yazıçılar İttifaqının ədəbi orqanı "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetinin Baş redaktoru işləyirdim.

Bizim redaksiyada Tənqid və ədəbiyyatşünaslıq şöbəsinin müdiri başqa işə keçdiyinə görə yer boş idi. İsmayıl müəllimin qəbuluna getdim ki, deyim, həmin şöbəyə istedadlı gənc, universitetin filologiya fakültəsinə bitirmiş Nizami Cəfərovu gətirmək istəyirəm.

İsmayıl müəllim təbiətən ağır,

İKİ ZİRVƏ ÇƏLƏNGİ... - Şair Nizamidən - alim Nizamiyə...

təmkinli, bir az da zəhmli adam idi. Üzündə təbəssüm gördüyüm üçün Nizamini təriflədim. Şöbə ağır olsa da, - dedim - öhdəsindən gələcək.

Təmkinlə cavab verdi: Mən bura, (Yazıçılar İttifaqına) təzəcə sədr vəzifəsinə gəlmişəm, sən burada "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetinin baş redaktorusan. Yusif Səmədoğlu "Azərbaycan"da, Sabir Azəri "Ulduz"da baş redaktor işləyirlər. İndi də xahiş edirsən Nizami Cəfərovu gətirək, qazaxlının biri də artsın?!

Nizami haralı olsaydı, qəzetə gətirmək istəyirdim. Ürəyimə yatmışdı. Yazıçılar Birliyinin indiki sədri, xalq yazıçımız Anar da oradaydı. O da İsmayıl müəllimə Nizami Cəfərovu istedadlı gənc kimi tanıdığını dedi. Yəqin, onlar bir-birini məndən əvvəl tanıyırlarmış.

İsmayıl müəllim rəhmətlik tənqidçi Nadir Cabbarovu qəzetə Baş redaktorun müavini vəzifəsinə təklif etdi. Etiraz etmədim. Əl-ələ verib işlədik.

Aradan bir xeyli keçmişdi, İsmayıl müəllim redaksiyaya zəng vurdu. Nizaminin işiylə maraqlandı. Ehtiyat elədim ki, yenə o məsələyə qayıdacaq. Elə olmadı. Bu dəfə Nizamini özü təriflədi: Dünən axşam "Amerikanın səsi" radiosuna (o vaxt o "səsi" DTK izləyirdi) qulaq asırdım. Nizaminin mənim haqqımda yazdığı gözəl bir məqaləsini eşitdim. Hələ heç kəs belə yazmayıb... Mənim təşəkkürümü çatdır, - dedi.

Çatdırdım. Nizamidən çox, özüm sevinirdim.

Burada istəyirəm yeri gəlmişkən, bir haşiyə çıxım: bu müddət ərzində Nizami, əlbəttə, mənim əsərlərim barədə də qiymətli fikirlər söyləyib, kitablarının ilk oxucularından olubdu. İndi ali məktəbdə tədris edilən "Kulturologiya" ("Dünya mədəniyyəti tarixi") adlı dərslik kitabıma ilk müsbət elmi rəy verən də Nizami idi...

Nizaminin şəxsində redaksiyaya işgüzar bir şöbə müdirinin gəldiyini, onun məhsuldar jurnalist fəaliyyətini təkcə mən yox, iş-otaq yoldaşları, dostları da görür, mehriban yaradıcılıq mühiti yaranırdı.

İstedadlı bir gəncin belə alicənablığına da sevinirdim, bu sevinci onun özüylə bölüşürdü: "Ay dərdiş, sən dahisən! - deyib çapa hazırladığı materialı mətbəəyə göndərirdim.

Belə məqamlarda yadıma mərhum yazıçı Mir Cəlal müəllim düşürdü. İnanırdı tələbəsinin boynuna qoyurdu ki, sən bacarıqlısan, istedadlısan və s. Onda özüne inam vardır, insanda - insanı oyadırdı.

Nizami özü də Mir Cəlalın sonuncu dərslərini tələbələrindən olub. Mənim sözümlə qəribəliyə salmaz.

İşdə, xüsusilə zehni yorğunluq vaxtlarında hər kəsin öz universitet xatirələri baş qaldırı, ürəyimizi qızdırırdı. Amma qəzetçilik peşəsi elə səhədir ki, "gözdən qaçır" bir səhv gedimi, qanımız qaralırdı. Qəzetin Baş redaktoruna bu dərmdə elə gəlirdi ki, (əlbəttə, özümü deyirəm) ölkədə qəzetin tirajı qədər göz, bu səhvi görür və ona istehza edir.

Tərs kimi, səhvlər də gah məqalələrin iri şriftlə yığılmış başlıqlarında gedir, gah da vergül, nöqtə üstə olurdu ki, bu da cümlədə fikrin təhrifinə, yanlış oxunuşuna səbəb olurdu.

Qəzetdə nöqsan axtaran, bu "nöqsanlar"ın da hamısını Baş redaktorun ünvanına istiqamətləndirən "dostlarımız" da az deyildi.

O zaman ictimai ab-hava başqa idi. Qəzetimizi ölkənin Birinci şəxsi - Heydər Əliyev oxuyurdu. Bu da bizi həm ruhlandırır, həm də ciddi, diqqətli olmağa çağırırdı. Yüz iyirmi min tirajla çıxırdıq.

Hələ biz qəzeti əski əlifbada - Cənubda yaşayan azərbaycanlılar üçün, latın qrafikasında isə - Türkiyə

üçün çap edirdik. Bakıda - kirildə çıxırdıq.

Cənubi Azərbaycandan və türk qardaşlarımızdan aldığımız məktublarda onlar üçün qəzetin tirajını gələcəkdə - üç yüz, dörd yüz minə qaldırmağı təklif edirdilər.

Qəzetdə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin çıxışlarını çap etməklə (orada elmimiz, ədəbiyyatımız, mədəniyyətimiz, mənəviyyatımız bu və ya başqa tərkibdə geniş əhatə edilirdi), xaricdə yaşayan oxucularımızla bir növ mədəni əlaqələr yaratmış olurduq.

Nizaminin köməyi çox idi. Mən ona inanmışdım. İndi də inanıram.

Nizamida olan xeyirxahlıq, liderlik xüsusiyyətləri fitri istedadı kimi, yüksək insani keyfiyyətlərindən irəli gəlirdi. Bu da onun ünsiyyət imkanlarını artırır, hətta özündən yaşca böyüklerle oturub-durmağa, görüb-götməyə, eşidib-öyrənməyə sövq edirdi. İndi də belədir.

BDU-da təhsil aldığı illərdə müəllimləri mərhum akademik Tofiq Hacıyevi, mərhum Ağamusa Axundovu o, indi də hörmətlə xatırlayır, heç vaxt unutmur. Onlarla və başqa müəllimləri ilə olan tələbə-müəllim münasibətlərini, elmi pedaqoji səfərlərini, səmimi ailə-məişət zarafatlarını o, yeni yazdığı "Keçən günlərin dastanı" romanında ilhamla qələmə almışdır.

O özü də bədii bir obraz kimi, əsərdə müəllimlərinin - həm tələbəsi, həm dostu, həm də yaşadı təsiri bağışlayır.

Bizim vaxtımızda mətbuat işçiləri üçün yazılmamış bir qanun varıydı. Baş redaktor işlədiyi qəzetdə (elə jurnalda da) öz əsərini çap etmək istəyirdisə, mütləq kənar rəy almalıydı.

"Kimin sualı var" adlı poemamdan yeni yazdığım bir fəslə çapa vermişdim. İndi haqq dünyasında olan rəhmətliklər - xalq şairi Süleyman Rüstəm, xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə, Yazıçılar İttifaqının katibi Cabir Novruz rəylərini yazılı göndərmişdilər.

İlk telefon zəngi İttifaqımızdan oldu... Əhval-ruhiyyəmə tamam dəyişmişdi. İş otağımda fikrili oturmışdım. Dedilər akademik Həsən Əliyev redaksiyaya gəlib. Gedib qarşıladım.

Bu böyük insan hadisədən agah olan kimi mənim şəhər telefonumla İttifaqa zəng vurdu. İlk sözləri bu oldu: "Marksın "Kapital" əsərindən də ayrıca götürülmüş bir parçada səhv tapmaq, ya da onu yozmaq olar. Şairin yeni fəslini mən oxumuşam", - dedi.

Dəstəyi yerinə qoydu. Telefonda eşitdiyim - "Ağsaqqallar ağsaqqallı..." sözləri yarımçıq qaldı.

Akademik Həsən Əliyev şairləri, yazıçıları sevirdi. Onların dostuydu. Özü də görkəmli yaradıcı ziyalı kimi dünya miqyasında şöhrət qazanmışdı.

Mənim yeni çap etdirdiyim fəslə oxuyub-oxumadığını isə bilmirdim. Bəlkə də söhbət etməyə gəlmişdi? Bu, mənim üçün unudulmaz anlar olardı...

Mərhum xalq şairi Xəlil Rza Ulutürk poema ayrıca kitab şəklində nəşr olundandan sonra yazırdı ki: "...Kimin sualı var?" poemasını yalnız Nəriman yaradıcılığının deyil, Azərbaycanın çağdaş poeziya mədəniyyətinin ən parlaq incilərindən biri adlandırmaq olar..."

O vaxt yuxarıda adlarını çəkdiyim qələm dostlarımdan biri də gənc tənqidçi Nizami Cəfərov idi.

"Nizami" poemasında o günləri xatırlayıram:

"Kimin sualı var?" yazmışdım onda, cavab istəyirdim, ruhumda hid-dət.

- Mənim sualım var! - qalxdın salonda, səsimə səs verdin, sözümə qüvvət.

... O zaman yaxşı ki, 37 yox, ya 82-iydi, ya da 83. Filankəs, filankəs, bir də filankəs, hələ filankəs də ordaydı... qərəz. Onda Rəsulbəyov cavab istədi, məni akademik vermədi ələ. Onda Səməd Vurğun daha yox idi,

Nizami Cəfərov gənc idi hələ. Məhkəməni qurdu İttifaqımız. ... Mən Nizamini ilk gördüyüm gündən o, müdrik olub. Bu fikir poemaya da gəlib çıxmışdı:

...Mənə elə gəlir, Nizami, oğlum, sən uşaq yaşından, uşaq deyilsən! - deyirəm.

Onun "yaşca" böyüklüyünü Türkiyədə, Antalyada keçirilən Birinci Türkoloji qurultay zamanı da gördüm.

Dəvət olunan qonaqlar dəniz sahilində salınan "Antalya" adlı nəhəng bir mehmanxanada yerləşdirilmişdi.

Biz də buradaydıq. Bu əzəmətli mədəniyyət abidəsi elə bir "mürəkkəb" konstruksiya və kompozisiya ilə inşa edilmişdir ki, binanın bu qədər daxili "girişi-çıxışı", dolanbac "cığırları", bir-birinə oxşar "dalanları", yəqin ki, mənim kimi burada ilk dəfə gecələyən qonağı asanca çaşıdıra bilirdi.

İlk "bələdçim" Nizami oldu. Daxili "dolayları" keçə-keçə, qurultay gədən yərə bərabər gəlirdi.

Rəhmətlik Tofiq Hacıyev də qurultay nümayəndəsiydi. Nizami təzədən geri, mehmanxanaya qayıdıb ona da "bələdçilik" etdi.

Yanımızda oturub qurultayın açılışını gözləyirdi. Ürəyimə bir fikir gəldi, yarıciddi, yarızarafat özüne dedim:

- Dərdiş, sən indi yuxarı qalx. Qurultaya sədrlik etməyə hazırlaş. Nizami gülümsədi. Mən ciddi oturmuşdum.

Bu arada Türkiyənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev salona daxil oldular və alqışlarla qarşılanıb Rəyasət Heyətində əyləşdilər.

Öz aralarında qısa söhbətdən sonra salona göz gəzdirdilər. Yanlarındakı ortayaşlı bir nəfər Nizamini mənim yanımdan Rəyasət Heyətinə dəvət etdi.

Türkoloji qurultayı aparən sədr-lərdən biri seçilmişdi.

Nizami ciddi görkəm aldı. Bu dəfə mən gülümsədim. Pıçılı ilə təbrik də elədim.

Müasir türkologiyani elmi töhfələrilə zənginləşdirən və Azərbaycanda onun başında duran Nizami Cəfərov - türk dünyasının yetişdirdiyi tarixi şəxsiyyətlər sırasında yüksək tefəkkürü ilə seçilib-sayılan nadir simalardan biridir. O, Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvüdür. Çoxşaxəli yaradıcılığı ilə - geniş tədqiqatla məşğul olan dilçi-ədəbiyyatşünas alim kimi, Azərbaycanşünaslıq elminə yiyələnən tarixçi və ictimai xadim, Milli Məclisin deputatı kimi bizim müasirimizdi.

İlk ədəbi uçuşlarını (qələm təcübələrini demirəm) nüfuzlu "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetinin səhifələrindən başlamışdı.

Ona görə "nüfuzlu" sözünü işlətdim ki, o vaxt, 1986-87-ci illərdə 26-27 yaşlarında olan Nizaminin Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının mətbuat orqanında böyük bir şöbəyə rəhbərlik etməsi, məşhur, tanınmış şair və yazıçılarla gündəlik işgüzar ünsiyyəti, hər-halda, onun gənc həyatının irəliyə doğru bir yaradıcılıq pilləsiydi. Obrazlı desək, qəzet - gündə bir

qarış qalxan möhtəşəm bir abidənin divar hörüyünün möhkəm özülüydü, bünövrə daşı.

Maraqlıdır ki, uzun illər keçəndən sonra o yenə əvvəl pərvazlandığı ədəbiyyat qəzetinə "qayıdıb" və artıq xeyli vaxtdır yazılarının əksəriyyətini də bir-birinin ardınca burada çap etdirir.

Bir dəfə bizim xalq yazıçımız Elçin dedi ki, mən Nizaminin imzasını "Ədəbiyyat qəzeti"ndə görməyəndə gözüme inanmıram. Deyirəm, görəsən, bu nömrədə niyə imzası yoxdu? Elçin müəllim səmimi deyirdi.

Nizaminin çoxlu sayda tələbələri, müəllim yoldaşları, qələm dostları var. Qəzetdə hər dəfə çıxış eləyəndə, öz imzası ilə onları da sevindirir.

"Ədəbiyyat qəzeti"nin səhifələrində ədəbiyyatımızın eləcə də elmi-ədəbi prosesin tədqiqi və təhlili sahəsində son illərdə bir neçə nəslin elə bir pleyadası yetişir (və yetişmişdir) ki, Nizaminin özünün də poetik mənə ilə dediyi "Turan sevdası ..." , "Azər Turan mərhələsi ..." həqiqətən Baş redaktorun şəxsi yaradıcılıq fəaliyyəti, təşkilatçılıq istedadı tərəfəliyi nümunə kimi yüksək qiymətləndirilə bilər və qiymətlənməlidir.

Nizaminin "tale qəzeti" olan "Ədəbiyyat qəzeti" indi 85 illik yubileyini qeyd etməyə hazırlaşır. Bu il Nizaminin də 60 yaşı tamam olur, hər iki yubiley günləri eyni aya düşür - sentyabra!

Yuxarıda deyilənləri ümumiləşdirmək istəsək, daxili bir səmimiyyət-lə etiraf etmək olar ki, Nizami - öz zamanının müdrik səsi. Yeni fikir carçısı kimi ədəbi-tarixi düşüncəminizin intibahı, bütöv bir qabaqcıl fəlsəfi dünyagörüşüdü.

Nizami kimlərdən öyrənirsə, onların ləyaqətli varisi, kimləri öyrədirsə, onların ləyaqətli müəllimidir. Bu mötəbər alim bütün zəkası və nəfəsi-lə öz kökü üstə bitən Azərbaycandanıdır! Onun boyuna baxıb sevinmək də olar, kölgəsində rahat nəfəs almaq da.

Savad bacı (Nizaminin anasını mən belə çağırıram) oğlu dünyaya göz açanda, adətimize görə, onun qulağına təkrar-təkrar "Nizami" deyib. İstəyib ki, dünyada eşitdiyi ilk ad bu olsun.

Xalq sevdiyi sənətkarların adlarını övladlarına qoyub əsr-əsr belə yaşırdı.

Əlbəttə, ad qoyanda gerek tələsməyəsən. Qədim Roma filosofu Siseron deyir ki, belə qoyulan adlar sonradan o insanları təqib edir. Yəni ad sahiblə adı qoyulanan sənət, peşə yaxınlığı, tale qohumluğu olur.

Mən bu fikrə inanıram. Həyatımda belə "təsədüfləri" az görmüşəm.

Böyük şair Nizami yazırdı: "...hər uca rütbədən, alimin rütbəsi daha ucadır".

Akademik Nizami yazır: "...Azərbaycançılıq ideologiya, Azərbaycanşünaslıq elmidir".

Bir şərəfli adın iki zirvə çələngi bax, budur.

Qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycanı ilk dəfə Atatürk Mərkəzini yaradanda və oraya rəhbər təyin edəndə, Nizaminin xeyir-duasını (başqa yaşlıları kimi) ümummilli liderimiz Heydər Əliyev özü vermiş, onun gələcək (və bugünkü!) taleyini də müəyyən etmişdi.

O illər unudulmur. Əksinə, hər yaşda xatırlanır.

"Nizami" poemasında bir qoşmanın son bəndi də belədir:

Çoxu şeir yazdı, şairəm, - dedi, Nizami nə Əsl, nə Kərəm dedi. Mən də tənqidçiyəm, gəlirəm dedi, şükür, içimizdən bir QAĞA çıxdı!

"Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin üzvləri Vidadi Babanlı evində ziyarət ediblər

Bu günlərdə "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədov, İctimai Birliyin sədr müavini Puşkin Əhmədov, Birliyin üzvləri YAP Binəqədi Rayon Təşkilatının sədri Ramiz Göyüşov, professor Valeh Nəsibli, şair Rafail İncəyurd, təhsil eksperti Etibar Əliyev, şair Söhrab Abdullah, dosent Yusif Aliyev, rəssam Nəvai Mətin, jurnalist Səbinə Yusif və Aşıq Şaiq Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Azərbaycanın əməkdar incəsənət xadimi, Prezident təqaüdcüsü, "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin fəxri üzvü, ustad yazıçı, şair Vidadi Babanlı evində ziyarət etmişdilər.

İlham Pirməmmədov gəlişlərinin məqsədini bəyan edərək, onları bu görüşə gətirən istəyin Vidadi Babanlı sevgisi, Vidadi Babanlı məhəbbətinin olduğunu qeyd etdi. Bildirdi ki, Vidadi Babanlı hər bir Azərbaycan oxucusunun qəlbində əbədiyaşar, əzəmətli bir abidə ucaltmışdır. Qeyd etdi ki, artıq 40-50 ildən çoxdur ki, Vidadi müəllimin əsərləri cəmiyyətin forma-

və elm-təhsil nümayəndələri iştirak edirdilər. Mən Yusif müəllimdən xahiş edəcəm ki, həmin tədbirimizdən çəkilən video görüntüdən müəyyən hissələri kəsib saytımızda yerləşdirsin. Orada hamımız təkrar olaraq həmin tədbirin necə möhtəşəm və səmimi atmosferdə keçdiyinin şahidi olacağıq, -deyə İ.Pirməmmədov vurğuladı.

Sonra ziyarətçilər Vidadi Babanlı ilə maraqlı söhbətlər etmiş, ona çoxlu suallar vermiş, maraqlı polemikalar aparmışdılar. Təhsil eksperti Etibar Əliyev Vidadi Babanlından nədən rus yazıçısı Valentin Qriqoryeviç Rasputinin əsərlərinin dilimizə tərcümə etdiyini soruşdu. V.Babanlı bildirdi ki, bu yazıçının həm əsərləri güclü ictimai təsirə malik idi, həm də Rasputinin yazı stili mənə çox ya-

xın idi, - deyə cavab verdi. Həmçinin V.Babanlının ifasında öz şeirlərini dinləyiblər. Bundan başqa professor Valeh Nəsibli şairin şeirlərini bədii qiraətlə, Aşıq Şaiq İncəli isə saz ifasında oxumuşdur.

Görüşün təşkilinə görə, onu daim diqqətdə saxlayıb onu ziyarət etdiklərinə görə Vidadi Babanlı "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin

laşmasında böyük təsir gücünə malikdir. Bu gün də gənclərimiz Vidadi Babanlı-nın əsərlərini sevrə-sevrə oxuyur, çünki Vidadi müəllim tək dünyanın, bu günün yazıçısı, şairi deyil. Vidadi Babanlı yüzillər sonra da sevilərək oxunan, xatırlanan ədəbiyyat insanı olacaq, - deyə İ.Pirməmmədov qeyd etdi. Həmçinin o qeyd etdi ki, 2017-ci ilin aprel ayında "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyi tərəfindən böyük sənətkarımızın 90 illik yubileyi böyük təntənə ilə qeyd olundu. Tədbirdə

akademiklər, professorlar, Milli Məclisin deputatları, Qazax və Ağstafa rayonlarının icra başçılarının müavinləri, tanınmış ictimaiyyət

İdarə Heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədov başda olmaqla hər kəsə dərin təşəkkür və minnətdarlığını bildirdi.

Bəstəkarlar İttifaqında musiqişünas-alim Babək Qurbanovun xatirəsi anılıb

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqında görkəmli musiqişünas-alim, professor Babək Qurbanovun anadan olmasının 80 illiyinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib. Tədbirdə, həmçinin musiqişünas-alimin "Qara Qarayev yaradıcılığının bədii-estetik xüsusiyyətləri" adlı kitabı da təqdim olunub.

Tədbiri Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Xalq artisti Firəngiz Əlizadə açaraq təmsil etdiyi qurumda mü-təmadi olaraq tanınmış şəxsiyyətlərin, bəstəkarların, musiqişünas alimlərin yaradıcılığına həsr olun

Müəllif bu kitabda bəstəkarın ömür yolu və fəaliyyətini xronoloji şəkildə qələmə alıb, -deyə F.Əlizadə vurğulayıb.

Qeyd edilib ki, Babək Qurbanov Ü.Hacıbəyli adına Konservatorianın

versitetinin professoru, kafedra müdiri olub, 2009-cu ildən Qazientəp Türk Musiqisi Dövlət Konservatoriyasında işləyib. Professor Babək Qurbanov Azərbaycan musiqişünə, ədəbiyyatına, incəsənətinə, folkloruna, fəlsəfə və estetik məsələlərinə, tanınmış elm adamlarına üç yüzdən artıq publisistik və elmi məqalələr həsr edib.

Sonra tədbir məruzələrin dinlənilməsi ilə davam edib. Əməkdar incəsənət xadimi, sənətsünaslıq elmləri doktoru, professor İmruz Əfəndiyevanın "Babək Qurbanovun elmi yaradıcılığında Qara Qarayev irsinə müraciət", sənətsünaslıq elmləri doktoru, professor Cəmilə Həsənovanın "Babək Qurbanovun "Qara Qarayev yaradıcılığının bədii-estetik xüsusiyyətləri" kitabı haqqında", fəlsəfe elmləri doktoru, professor Əsədulla Qurbanovun "Babək Qurbanovun pedaqoji fəaliyyəti haqqında", filologiya elmləri doktoru, professor Rüstəm Kamalın "Babək Qurbanovun musiqişünaslıq fəaliyyəti haqqında" mövzusunda məruzələri dinlənilib.

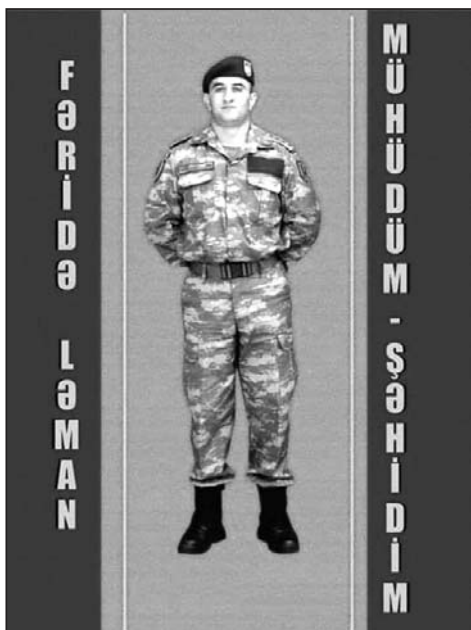
Tədbir ədəbi-bədii hissə ilə davam edib.

yubiley tədbirlərinin keçirildiyini qeyd edib. Bildirib ki, budəfəki tədbir də musiqişünas alim Babək Qurbanovun 80 illiyinə həsr olunub. "Təəssüflər olsun ki, bu gün o aramızda yoxdur. O, uzun müddət Türkiyədə çalışmışdı. Vətənə dönəndən sonra çox yaşamadı. Səhhəti ağır olsa da son nəfəsinədək Qara Qarayev haqqında kitab üzərində çalışdı. Bu da sənətinə, peşəsinə olan sevgidən irəliləyir. Qara Qarayev haqqında çox kitab yazılıb.

Musiqi nəzəriyyəsi fakültəsində oxuyub və "Azərbaycan aşiq musiqi yaradıcılığı" mövzusunda diplom işini müdafiə edib. 1967-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin Müdafiə şurasında "Musiqi ilə ədəbiyyatın qarşılıqlı əlaqəsi" adlı namizədlik dissertasiyasını, 1981-ci ildə 42 yaşında olanda isə Moskvada SSRİ EA-nın fəlsəfə İnstitutunda "Programlı musiqinin estetik prinsipləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə edib. 1990-cı illərdə

Şəhid Mühüd Orucovun xatirəsinə həsr olunmuş kitabın təqdimatı keçirilib

İyulun 17-də Müdafiə Nazirliyinin Həzi Aslanov adına Ordu - İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzində (Mərkəzi Zabitlər Evi) aprel döyüşlərində böyük rəşadətler göstərərək şəhidlik zirvəsinə ucalmış Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin Kəşfiyyat tabor komandiri, kapitan Mühüd Orucovun anım mərasimi və tanınmış şair, publisist Fəridə Ləmanın şəhidə həsr olunan "Mühüdüm-şəhidim" adlı kitabının təqdimat mərasimi keçirilib.

Tədbirdə millət vəkili, "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin və şəhidin ailə üzvləri, döyüş yoldaşları, "N" hərbi hissənin şəxsi heyəti, Həzi Aslanov adına Ordu - İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin və ictimaiyyətin nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbir başlamazdan öncə Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndirilib. Sonra Ümummilli lider Heydər Əliyevin və Vətənimizin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Bu qələbəni isə bizlərə Mühüd Orucov kimi oğullar bəxş edib. Aprel döyüşləri bütün dünyaya sübut etdi ki, dövlət başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu gündən inkişaf edir.

Tədbirdə "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyi İdarə Heyətinin sədri professor İlham Pirməmmədov qeyd etdi ki, şəhidlərimiz bizim qürur yerimiz, baş tacımızdır. Şəhidlərə diqqət və qayğı ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin və birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısındadır. Bununla yanaşı şəhidlərə, şəhid ailələrinə, qazilərə ən yüksək diqqət göstərmək sırası vətəndaşlardan tutmuş, vəzifə sahiblərinədək hər kəsin vətəndaşlıq və vicdan borcudur. Məndən öncə çıxış edən hörmətli dostumuz, millət vəkili Adil Əliyev bəzi yerlərdə şəhid ailələrinə biganəliyin olduğundan yana narahatçılığını ifadə etdi. Mən Adil müəllimin haqlı narazılığına qoşularaq bildirmək istəyirəm ki, "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin sədri olaraq dəfələrlə Qazax rayonunda keçirilən tədbirlərdə iştirak edən bir insan kimi deyə bilərəm ki, Qazaxda şəhidlərimizə, şəhid ailələrinə, qazilərə göstərilən diqqət, qayğı çox yüksək səviyyədədir. Qazax rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı hörmətli Rəcəb Babayev rayonda bir nəfər şəhid ailəsini, müharibə veteranını, qazimizi diqqətdən kənarda qoymayıb. Şəhid ailələri problemləri ilə bağlı başçının qəbuluna deyil, icra başçısı özü aidiyyəti qurumların rəhbərləri ilə şəhid ailələrinin problemini yerində həll etmək üçün onların yanına gedir. Qazax rayonunda Şəhidlər Xiyabanı dağılıb gedirdi, məhz oranı Rəcəb müəllim gələndən sonra yenidən qurdu, bərpa etdi. Qazax şəhərinin mərkəzində Qazax rayonundan şəhid olmuş bütün şəhidlərin qara mərmər daş

rində əvvəldən axıradək şəhidin valideynlərinin, ailəsinin, qohumlarının yanında olur. Onlara daim dövlətin, Prezidentin şəhid ailələrinin yanında olduğunu bildirir. Biz də "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin illik fəaliyyət planını hazırlayarkən bir çox tədbirlərimizi Qazax rayon İcra Hakimiyyəti ilə birgə razılaşdıraraq həyata keçiririk. Rayonda şəhid ailələri, müharibə əlilləri üçün evlər tikilərək onların istifadəsinə verilir. Şəhidlərin ailə üzvləri, valideynləri işlə təmin olunur. Qazilərimizin müalicəsi üçün rayon xəstəxana-

şəhidlərimizin döyüş zamanı göstərdiyi qəhrəmanlıqlardan, əsgərlərimizin cəbhədə əldə etdikləri uğurlardan söz açılar.

Mərasimdə tanınmış şair, publisist Fəridə Ləmanın şəhidə həsr etdiyi "Mühüdüm - Şəhidim" adlı kitab haqqında danışaraq bundan sonra da şəhidlərimizin haqqında gənc nəsle məlumatlar vermək üçün bu cür silsilə əsərlər yazacağını qeyd etdi.

Tədbirin bədii hissəsində şəhidə həsr

larında xüsusi şərait yaradılır. Həmçinin yeri gəlmişkən onu da deyim ki, icra başçısının bu diqqət və qayğısı Qazax rayonunda fəaliyyət göstərən iş adamları üçün də bir örnəyə çevrilmişdir. Bu yaxınlarda cəbhə xəttində döyüş növbətçiliyində olan kapitan Fəhəd Eyyubov düşmənin atdığı snayper gülləsi ilə sol ayağını itirmişdir. Biz bir neçə dəfə Xalq şairi Nəriman Həsənzadə ilə birgə Fəhədi hərbi hospitalda ziyarət etdik. Onun problemləri ilə maraqlandım. Elçin Cərciyev də qazimizi ziyarət etmiş və müasir cəsi başa çatan kimi iş adamı Fəhədi yüksək əmək haqqı ilə öz şirkətində işlə təmin etmişdir. Bundan başqa digər qazimiz Kamil Musəvinini də bu yaxınlarda Elçin Cərciyev öz şirkətində yüksək əmək haqqı ilə işlə təmin etmişdir. İ.Pirməmmədov onu da bildirdi ki, bu cür diqqət və qayğı hər kəs üçün örnək olmalıdır. Həmçinin kapitan Mühüd Orucovun qəhrəmanlıqları gələcək nəsillər üçün də böyük örnək olaraq yaşayacaq. Şairə Fəridə Ləmana şəhid Mühüd Orucov haqqında belə bir poema yazdığına görə "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin üzvləri və şəxsən öz adımdan təşəkkürümüzü bildirirəm. İctimai Birliyin maliyyə vəsaiti hesabına çap olunmuş bu kitab hərbi liseylərə, ali hərbi məktəblərə və Qazax mahalının bütün orta məktəblərinə paylanacaq. Həqiqətən də bu cür kitabların, əsərlərin əhəmiyyəti olduqca böyük əhəmiyyətə malikdir. Arzu edirik ki, Fəridə xanım bundan sonra da qəhrəman oğullarımız haqqında belə poemalar yazsın, - deyə İ.Pirməmmədov bildirdi.

Daha sonra Azərbaycan Respublikası Gülləş Federasiyasının vitse-prezidenti Firdovsi Umudov, şəhid zabitin döyüş yoldaşları mayor Elnur Kərimov və Elcan İmamverdiyev, "Şərq" qəzetinin baş redaktoru Akif Aşırılı və digərləri çıxış edərək Azərbaycan Ordusunun qüdrətindən,

olunmuş videoçarx nümayiş olunub, Həzi Aslanov adına Ordu - İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin yaradıcı kollektivi və tənpərvərlik musiqiləriylə çıxış ediblər.

Sonda şəhidin əmisi Elşad Orucov şəhid ailələrinə olan xüsusi diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə, birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə öz dərin minnətdarlığını bildirib.

Bundan başqa M.Orucovun döyüş yoldaşları da onunla bağlı xatirələrini bölüşüblər. Müəllif F.Ləman da çıxış edərək, mərasim iştirakçılarına minnətdarlığını bildirib. Şəhidin əmisi kitabın yazılması və çapına görə, təşəkkürünü ifadə edib. Sonda tədbir əsgəri nəğmələrlə başa çatıb.

P.S. Məlumat üçün bildirək ki, Mühüd Qurban oğlu Orucov 1984-cü ilin 13 iyulunda Qazax rayonunun Fərəhli kəndində anadan olub. Mühüd Orucov Cəmşid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyi bitirib. Ailəli idi, 2-ci sinifə keçən Anar və Vüqar adlı əkiz övladları var.

O, 2016-cı ilin aprel ayında Azərbaycan-Ermənistan təmas xəttində baş verən atışma zamanı qəhrəmancasına şəhid oldu. Aprelin 12-si isə doğulduğu Qazax rayonunun Fərəhli kəndində son mənzilə yola salınıb.

Dəfn mərasiminə minlərlə rayon sakini ilə yanaşı, şəhidin qulluq etdiyi hərbi hissənin əsgərləri və zabitləri də qatılıb. Dəfn mərasiminin sonunda yaylın atəşi açıldı və kapitan Orucov uğrunda şəhid olduğu torpağa tapşırılıb.

Mühüd Orucov ölümündən sonra göstərdiyi qəhrəmanlığa görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə "İgidliyə görə" medalı ilə təltif edilib.

Mərkəzin rəisi vəzifəsini icra edən mayor İlkin Qayıbov tədbiri giriş sözü ilə açaraq şəhidin heyatından, keçdiyi döyüş yolundan danışdı. Bildirilib ki, 2016-cı il aprelin 2-dən 3-nə keçən gecə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına vuruşaraq şəhidlik zirvəsinə ucalmış M.Orucov ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə "İgidliyə görə" medalı ilə təltif edilib.

Millət vəkili Adil Əliyev qeyd edib ki, ölkə başçısının da söylədiyi kimi, Aprel döyüşləri bizim şanlı tarixi qələbəmizdir.

üzerində həkk olunmuş şəkillərindən və onlar haqqında məlumatlardan ibarət Şəhidlər kompleksi tikirdi. Rayonda keçirilən bütün tədbirlər, yeni evlənən cütlüklərin toy zamanı bura ziyarət olunur, əbədi meşəl önünə gül-çiçək dəstələri qoyulur. Döyüşlərdə şəhid olmuş qəhrəman oğullar ümumrəyon hüznü ilə, minlərlə insanın izdihamı ilə dəfn olunur. Onların anım günləri qeyd olunur. Şəhidlərimizin bütün yas xərclərini, qəbirüstü abidələrinin götürülməsini Qazax rayon İcra Hakimiyyəti öz üzərinə götürür. Həmçinin Rəcəb Babayev şəhidlərimizin yas mərasimlə-

"Alı zirvəsi" təqdim edildi

Nizami Kino Mərkəzində Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyinin və Regional Hüquqi və İqtisadi Araşdırmalar İctimai Birliyinin və "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə tanınmış jurnalist, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Alı Mustafayevin xatirəsinə həsr edilmiş "Alı zirvəsi" filminin təqdimatı keçirilib.

Qarakənd faciəsinin ildönümündə təqdim edilən filmin təqdimat mərasimində ilk olaraq, "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının direktoru Cəmil Quliyev çıxış edərək vətənimizin bütövlüyü və müdafiəsi uğrunda şəhid

olmuş qəhrəmanlar haqqında filmlər çəkilməsinin vacibliyini bildirib. Qeyd edib ki, bu cür filmlər gələcək nəsillər üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Regional Hüquqi və İqtisadi Araşdırmalar İctimai Birliyinin rəhbəri Arzu Bağirova çıxışında Alı Mustafayevin xatirəsinə həsr edilmiş filmin ictimaiyyətə təqdim edilməsinə dəstək olduqları üçün məmnuniyyət duyduğunu ifadə edib. Bildirib ki, rəhbərlik etdiyi təşkilat yaradığı gündən maarifləndirici layihələrə dəstək verməklə yanaşı, şəhid ailələri, qazilərimizlə görüşərək onlara diqqət ayırır, gənclərin vətənpərvər ruhda böyüməsinə xüsusi önəm verir.

Daha sonra filmin rejissoru və ssenari müəllifi Kəmalə Musazadə Birinci Qarabağ müharibəsində Qazaxın sərhəd bölgəsində qanlı döyüşlərin getdiyini xatırladı, həmin bölgənin əhalisinin vətənin müdafiəsində fəal olduqlarını bildirib. Onun sözlərinə görə, 2011-ci ildən etibarən Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Kinematoqrafiya

şöbəsi, "Yaddaş" və "Salmə" kinostudiyalarının dəstəyi ilə milli qəhrəmanlarımızın həyat və döyüş yoluna həsr edilmiş 90 film çəkilib və bu cür filmlərin çəkilişi ilin sonunadək davam edəcək.

Tanınmış şair, ziyalı Nəriman Həsənzadə tədbirdə çıxış edərək Alı Mustafayev barədə ərsəyə gələn filmə görə təşəkkür edib və onunla bağlı xatirələrini bölüşdü.

Daha sonra Milli Məclisin deputatı, Avrasiya Beynəlxalq Araşdırmalar İnstitutu İctimai Birliyinin sədri Qənirə Paşayeva 1991-ci il noyabrın 20-də Qarakənd səmasında erməni işğalçıları, erməni silahlıları tərəfindən vurulmuş Mi-8 vertalyotunda şəhid olmuş bütün ziyalılarımıza Tanrıdan rəhmət diləyib, onlar arasında olan mərhum jurnalist Alı Mustafayevin vətənpərvərliyindən, jurnalist kimi müharibənin qaynar dövründə Qarabağda baş verən hadisələrin dünyaya çatdırmaq istəyindən söz açıb. Bildirib ki, o, vətənpərvər ziyalı olmaqla yanaşı, həm də işini bilən bir jurnalist, qələm adamı, kövrək duyğulu şair idi.

"Filmə və filmin təqdimatında əməyi keçənlərə təşəkkür edirik. Ancaq ilk növbədə təşəkkürü şəhidlərimizə edirik. Onların qəhrəmanlıqlarıdır ki, biz bu gün onların işığına toplaşmışıq. Alı Mustafayevin jurnalist kimi fəaliyyəti və böyüklüyü bu gün də Azərbaycan jurnalistikasında gənc nəsillər üçün nümunədir. Onun xəstə olmasına baxmayaraq, son səfərə getmə səhnəsi bu gün də xatirələrdədir. Həmin ərafda Qaradağlıda soyqırım yaşamışdıq. Bizim ziyalılarımız, dövlət xadimlərimizin olduğu vertalyot Qarakənd səmasında separatçı, işğalçı erməni gücləri tərəfindən vuruldu. Alı Mustafayev o heyətdə ona görə var idi ki, gerçəkliyi jurnalist olaraq, Azərbaycan cəmiyyətinə, dünyaya daha çox çatdırmaq istəyirdi. Odu ki, o bizim gənc nəsillər üçün həm vətəndaş, insan, şair və jurnalist kimi nümunədir".

Sonra söz "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin sədri, professor İlham Pirməmmədova verdi: "Hörmətli qonaqlar, hər birinizi salamlayıram. Tədbirin təş-

kilatçılara öz minnətdarlığını bildirirəm. Burada qazilərimizi, şəhid ailələrimizi görürəm. Həqiqətən bizim xalqımız qəhrəman xalqdır. Bizim ölkəmizin prezidenti İlham Əliyev cənabları, birinci-vitse prezidentimiz Mehriban xanım Əliyeva şəhid ailələrinə, Qarabağ qazilərinə xüsusi diqqət və qayğı göstərirlər. Onlar evlə, maşınla təmin olunur. Problemləri həll olunur. Mümkün olan bütün imkanlardan istifadə edirlər. Biz də hər birimiz şəhid ailələrinə xüsusi diqqət ayırmalıyıq. Ünlü Xalq

edib digər tədbirlərə keçir.

Biz Qazax Xeyriyyə İctimai Birliyi olaraq yalnız qazaxlardan deyil digər bölgələrin tanınmış simalarından da ibarət olan üzvlərimizlə birgə rayonumuzun bütün əlamətdar tədbirlərində İcra Hakimiyyəti ilə birgəyik.

Biz "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyi olaraq hər zaman şəhid ailələrinə dəstək olmağa çalışırıq. Fəridə Ləman, Zəminə Xınalı bu gün bizimlə bir aradadır. Fəridə Ləman Qazaxdan olan Aprel Şəhidləri Mühüd Orucov,

ziyərət etdik.

Bu yaxınlarda Qarabağ qazisi Kamil Musavinin səhhətində ciddi problem yarandı. Hörmətli birinci vitse prezidentimiz Mehriban xanım Əliyeva sağ olsun, Kamilin əməliyyatını dövlət hesabına etdirdi. Biz də "Qazax Xeyriyyə" İB olaraq qəhrəman qazimizi ziyarət etdik.

Bu gün Alı Mustafayev adını tutub gəldiyimiz bu tədbir, sənədli filmin nümayişi əslində bütün şəhidlərimizə həsr olunub, hər birinin ruhuna hörmətdi deyə bilərik. Gəldik görüşdük. Gör nə qədər insan bir araya gəldi. Bir-birinin dərd-səri ilə maraqlandı, hal-əhval tutdu. Ümumiyyətlə, biz şəhidlərin, Qarabağ Qazilərinin uğrunda əlimizdən gələn imkanlardan istifadə etməyə hər zaman hazırıq. Şəhidlərə diqqət və qayğı hər kəsdə, hər vətəndaşda olmalıdır. Toylarda, digər mərasimlərdə, tədbirlərdə şəhid ailəsi diqqət mərkəzində olmalıdır. Şəhidin balası fəxr eləməli, qürurla deməli ki, mən canını vətənə qurban verən insanın övlədiyəm, şəhid yadigarıyam. Qoy, o görsün ki, atasının qəhrəmanlığına görə ona sevgi var. Gənc nəsillər də bu diqqətdən, qayğıdan ruhlanaraq vətənpərvər böyüsün.

Çıxışının sonunda tədbirin möhtəşəm keçməsinə, ruhunu nəzərə alaraq Alının məşhur "Bir dəli ağlamaq keçir könlümdən" misrasına istinadən demək istəyirəm ki, bir dəli sevinmək keçir könlümdən.

Unudulmaz Alı Mustafayevə və bütün şəhidlərimizə Allahdan rəhmət diləyirik".

Sonra Milli Məclisin deputatları Hikmət Babaoğlu, Kamran Nəbizadə, Mətbuat Şurasının sədr müavini Umud Rəhimoğlu çıxış edərək bu cür filmlərin çəkilməsinə vətənpərvər gənc nəsillərin yetişməsinə mühüm rol oynadığını qeyd ediblər.

Filmin nümayişindən sonra Alı Mustafayevin ailə üzvləri ürk sözlərini bölüşüblər. Milli Qəhrəmanın çıxış edən həyat yoldaşı Lələ Mustafayeva "Alı zirvəsi" filminə görə əməyi keçən hər kəsə təşəkkür etdi. Bildirib ki, şəhid ailələri, milli qəhrəmanlar və onların ailələri hər zaman cəmiyyətin və dövlətin diqqətindədir.

Milli Qəhrəmanın oğlu Tural Mustafayev atasını uşaq yaşlarında görə də, onun kimi vətənpərvər ziyalı, Milli Qəhrəmanın oğlu olmaqdan fəxr etdiyini deyib.

Tədbirdə vətəndaş cəmiyyətinin fəalları, rəsmi şəxslər, Qarabağ müharibəsi qaziləri, şəhid ailələri və eləcə də Alı Mustafayevin ailə üzvləri, tələbə yoldaşları iştirak ediblər.

Şairimiz Nəriman Həsənzadə, Qazax rayonundan millət vəkili seçilmiş, mütəmadi olaraq şəhid ailələrinin problemləri ilə yaxından maraqlanan Kamran Nəbizadə və Birliyimizin İdarə Heyyyətinin üzvlərinin bir qismi və digər üzvləri də bu möhtəşəm zalda təqdimat və tədbir iştirakçıları ilə bir sıradadırlar. Bu gün akademik Nizami Cəfərov, akademik Teymur Bünyadov da bizimlə birlikdə burada iştirak etməli idilər. Müəyyən səbəblərdən gələ bilmədilər. Mən onların da salamlarını sizə çatdırıram.

Qazax mahalı böyük bir mahaldı. Öz ənənəsi, tarixi keçmişi, tanınmışları olan bir məkandı. Fəxr olunası rayundu. Dörd ildə rayonumuza hörmətli Rəcəb Babasov başçılıq edir. Bütün qazaxlıların adından cənab prezidentə çox sağ olun deyirəm ki, belə bir insanı bizə başçı göndərüb. Bu insanı kabinetində tapmazsan. Yeri insanların arasındı, kəndlərdi. Hər zaman təsərrüfatın üstündə, ən əsası şəhid ailələrinin arasında olur. Dəfələrlə mən də onunla olmuşam. Bir dəfə sərhəd kəndində şəhid anasının evinə baş çəkəndə gördü ki, yaşlı qadın daxmada yaşayır. "Belə olmaz, anam", - dedi. Onu müvəqqəti olaraq bir qohumu evində yerləşdirib bütün şəraitini ona uca-taqlı mənzil tikdirib bağışladı. Rayonda olan üç yüzə qədər şəhidlərimiz üçün "Şəhidlər xiyabanı" düzəldib. Mərmər lövhələrdə adlarını, haqqında məlumatları həkk etdirib gələn qonaqlarla birinci oranı ziyarət

Elvin Namazov və Orxan Əliyevə ayrı-ayrılıqda poema həsr etdi. Hər üç kitab işıq üzü gördü. Zəminə Xınalı da üç aprel şəhidinə həsr etdiyi kitabı işıq üzü gördü. Həmin kitablar "Qazax" Xeyriyyə İctimai Birliyinin dəstəyi sayəsində işıq üzü gördü. Bu kitablar məktəblərə paylanır, əyani vəsait kimi məktəblilərimizin vətənpərvər ruhda böyümələrində yardımçı olur. Bu gün burda bizim dəyərli millət vəkili Qənirə xanım Paşayeva iştirak edir. Tədbirin təşkilatçılardan biri olan Qənirə xanım haqqında tam məsuliyyətlə deyə bilərəm ki, o, Azərbaycanımızın Milli Qəhrəman adına layiq bir qızıdır. Rayonlarımızda olan şəhid ailələrini, qaziləri üreyinin səsi ilə, yorulmadan ziyarət edir. Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırır.

Bu yaxınlarda Alı qardaşımızın oğlunun toyunda İctimai Birlik olaraq otuz nəfərdən ibarət heyətlə iştirak etdik. Sevinc-sevincə qarışdı. Gənclərə xeyir-duamızı verdik, əl-ələ verib yallı getdik. Toyu iki gəncin təmsalında Azərbaycan toyu edib Alı Mustafayevin ruhunu şad elədik.

Biz qazilərimizi də unutmur. Ağdamda hərbi vəzifəsini icra edərkən kapitan Fərhad Eyyubov düşmən gülləsinə tuş gəlib. Mərmisi sol ayağına dizdən yuxarı aparmışdı. Fərhad öz cəldliyi ilə möcüzə nəticəsində sağ qalıb. Xalq şairimiz Nəriman Həsənzadə, millət vəkili Kamran Nəbizadə, AGF-in vitse-prezidenti Firdovsi Umudov və Birliyimizin üzvləri Fərhadı

Salatin Əhmədli

(Əvvəli ötən sayımızda)

CAD ÇÖRƏYİ - qarğıdalı unundan bişirilmiş çörək. - Dava qutarannan soqra bir ara ajdix oldu, taxıl çatmerdi de:yn, camahat məjbür qalif cad çörəyi ye:rdi 'yeyirdi' (Poylu qəs.).

ÇAĞ : CAĞBACAĞ - sümükləri birləşdirən qığırdaq. - Yaman sö:yxlamışdım, bəjim sümux'-lərimi çağbacağ oxale:yf 'ovxalamaq' qırdı (Ağstafa).

CAN DƏSMƏLİ - bədən dəsmalı. - A`qızım, san dəsməlmı hamama qoy, axşam çiməjəm (Poylu qəs.).

CANCUR - uzun formalı gavalı növü. - Cansuru iki bölüf pişrərsən, turşməzə mürəbbəsi olar (II Şıxlı). Cancurun məkanı Çaylı kəndidi (I Şıxlı).

CANIQA ÖLÖM - alqış <əzizləmə mənasındadır>. - Səniq canıqa ölərəm. mənən küsmə, dur gəl yanıma, üzüqnən öpəm (Daş Salahlı).

CANIM SAQA DESİN - fikrin sadalanması. - Canım saqa desin: bu iş bağlammalıdı, daha bunun o yanası yoxdur (Aslanbəyli).

CALAMAX I. - təsadəfen yerə tökmək. - Gör bir, sən allah, suyu nə:təri də gəvənin üstünə caladı (Poylu qəs.).

CALAMAX II. - tanış edib zorla vermək <adama aiddir>. - Mən o qızı almış istəmərdim, xalası zorla maqa caladı (Poylu).

CALAMAX III. - zorla pərçim etmək. - Porsux balaja desyə giremmərdi, ofçuların səni eşdif qorxudan zorman öznü yuvya pərçim elədi (Saloğlu).

CALAMMAX - alışmaq, adət etmək. - O elə tərbiyə görmö:yfdükün,... heş vaxt pis işdəre calammaz (Pirili).

CALĞA - peyvənd olunmuş ağ tut ağacı. - Calğanın meyvəsi həm iri olar, həm də şirin olar (Poylu qəs.).

CAMAX - qurbağa nəcisi. - Camaxdan suyun divi görümmördü (Xılıxına).

SAMAX BAĞLAMAX - Su daşı tez-tez yü:ylmədiyinnən içi camax bağlamışdı (Yenigün).

CANISULU - yaşından cavan, yaxşı görünən. - Məşdibadin əlli yaşı olsa da, hələ canisuluydu (Ağstafa).

CANTARAX - canisulu, köktəhər. - Alı kişi yaşnın ötməsinə baxmayarax cantarax adamdı (Qaymaxlı).

ÇAPOYÇU - yolkəsən, quldur. - Keşmişdə qaçax-quldurnan baravar çapoyçular da adamlara göz verif işıx vermerdilər, kəndi çapıf taliyerdlər (Poylu qəs.).

CARRAMAX - əşyani, qab-qacağı, paltarı yuyandan sonra yaxalayıb pak etmək. - Paltarı yüdü, indi də apar, çayda carra, təmizə çıxsin (Poylu qəs.).

CAYDIRMAX - sözü azdırmaq, məqsəddən uzaq düşmək. - Sən gəl cayıdırma, sözüqü düzünəqlu deynən (Dağ Kəsəməni).

CAZER - köhnə tüfəng. - Məmmədin bir köhnə cazeri vardı deyən, göynən gederdi (Orta Salahlı).

CACIX - acıthər, özəkli, yeyilən bitki. - Cacix, əsasən çay qırağında piter (Köçvəlli).

CECƏX - üzümdən şərəb çəkərkən yerdə qalan lazımsız qalıq. - Nəsir kişi üzümü çəkənnən so:ra cece:yi 'cecanı' qapya tök`müşdü, qapıda gəzişən tö:yxlar 'toyuqlar' cece:yi eşəle:yf ye:rdi, bir də onda gördükkün, tö:yxlar sərxoş adamlar kimi əsərrənəllər (Aşağı Əkspara).

CECƏXAR OLMAX - biabır olmaq, rüsvay olmaq. - Dərsi öyrənməmişdim deyən, sinifdə cecəxar oldum (I Şıxlı). Ajiğim tutdu, ağzımnən biyədəf söz çıxdı, ağsaqqalların yanında cecəxar oldum (Daş Salahlı).

CENCƏLƏMƏX - əzmək, büzmək, zarafat-yana əzisdirmək. - Paltarı yaxşı yü, cəncələmə, əzler (Poylu qəs.). Sabir dostunu cəncələyərx' zarafatla üzünə bir şillə vurdu (Sadixli).

**CENCƏX`I.** - qarnı iri adam. - Sahibin cəncəx`ı carnı var, nə ge:ynsə də yaraşmer (II Şıxlı).

**CENCƏX`II.** - əzilmiş pəncər, ot. - Otun üstünə çıxma, cəncəx` olar, hevan yimer (Köçəsgər).

CEZVALI - hirsli, əsəbi. - Yazıx gədəni nə tər: "təhər" əjxlandırdılarsa lap cəzvalıya döndü (Poylu qəs.).

CEZİK - qorxaq. - Pirqulu cəzix` adamdı, it görən kimi götrülör (Aşağı Salahlı).

CEZV OLMAX - musiqidən, rəqsdən, hirsdən dəlilik həddinə çatmaq. - Zərniyar xanım oyna-

maxdan cəzv olmuşdu (I Şıxlı).

CƏHLİBƏHS - mübahisə. - Samaya heş nədən ərinnən cəhlibəs ele:yrdi 'edirdi' (Sadixli).

CƏLƏ I. - tələ. - Səlim ağaşda quşdardan ötrün cələ qurmuşdu (II Şıxlı).

CƏLƏ II. - cavan meşəlik. - Bavamla cəliyə çırpı yığmağa getmişdim (Poylu qəs.).

CƏLƏQIRAN / CƏLƏQIRANNIX - oğru, ikiüzlü, çoxbilmiş. - Mən içəri girəndə Kamil cələ-qırannıginnən ə:yğa 'ayağa' da durmadı, yanımda gözü kölgəlydi (Köçvəlli).

CƏLƏFSİZ - ariq, sısqa. - Bu gədə nətəri də cələfsizdi, burnunu tutsan, canı çıxar (Köçvəlli).

CƏLƏF-CƏLƏF - dəstə-dəstə. - Heyvannar cələf-cələf oluf otdo:yrdu 'otlayırdı' (Tatlı).

CƏM - cam, kasa. - Aysa, bir cəmə süd tök, qoy pişyin qavağna, işsin, yazıxdı, anası ölüf (Poylu qəs.).

CƏNCƏL - araqarışdıran, söz-söhbət yara-dan - Yaqup cəncəl adamdı, heş nədən dostların da arasını vuror (Tatlı).

Şirin-səkor ləhcəmiz

CƏNSİMƏX - mırıldamaq, astadan hürmək. - Qonşunun iti də hər qaraltıya cənsiyir (Qırlı).

CƏRCƏMLƏMƏX - özüünü toplamaq. - Elxan axırkın, öznü cərcəmlə:yf öylənməx` istədiyni dədəsinə deyə bildi (Poylu qəs.).

CƏSPƏR - dəstə halında, hazırda göründüyü kimi. - Bax, bu cəspərdə də bizə gələrsiz (Yuxarı Əksipara).

CİDIRÇI - çapar. - Cıdırçı çarşambaya, həm də yalançı çarşamba de:yllər 'deyirlər' (Çaylı).

CİĞAL - tez özündən çıxan, işə əngəl törədən. - Səhlab başdanın ciğalıdı, işimizi həməşə dala çəker (Daş Salahlı).

CİĞALA I. - ağacın yeni əmələ gəlmiş meyvəsi. - Ciğale:yi 'ciğalanı' çox yimə, qızdırarsan (Poylu qəs.).

CİĞALA II. - polietilen torba. - Sulanmış yuxo:yu 'yuxanı' qurumasın deyə cijim onu ciğalaya bux`ördü (Qırlı).

CİNDA - köhnə paltardan kəsilmiş əski. - Cində:yi 'cındanı' ma?a gəti, ustolu silijəm (Qırx Kəsəməni).

CİNQIR - balaca bidon, su, süd qabı. - Qaş, bulaxdan cıncırı doldur gəti, sudan sərin-sərin içək (Kəmərlı).

CİNDİR I. - köhnə paltarlardan kəsilmiş əsgı. - Maykaların hamsı köhnəlif, gərəx` onnarı kəsif cındır eliyəm (Orta Salahlı).

CİNDİR II. - alçaq <adama aiddir>. - Şakir çox cındır adamdı, onnan hər alçaxlıx gözdəməx` olar (Fərəhli).

CİMCİLIX OLMAX - başdan ayağa islanmaq. - Yola çıxanda bərk yağış yağərdi, yağışdan üst-başım təmiz cımcılıx oldu (Yenigün).

CİRGİMMAX - ıyrənmək, nəfsi çəkmək. - Paymın içinnən tux` çıxdı, ürə:ym ağzıma gəldi (Tatlı).

CİR - yabanı. - Meşədən cır armud yığdım, yaman daddıydı (Məzəm).

CİRİ - cəld, diribaş, hər şeydən tez baş çıxardan. - Dostum mənim kimi sakit döy, cırı uşaxdı (Dəmirçilər).

CİLGİ - qoyun və keçi dərisindən bütöv hazırlanmış, duzlanmış pendiri, südü və qatığı saxlamaq üçün torba. - Cilgə:yi gəti, pendri içnə 'içinə' qoyom (Qaymaxlı).

CİLİZ I. - yaman, tamamilə. - Bu da, cılız lap ağ elədi, heç kimlə razlaşmer (Qırx Kəsəməni).

CİLİZ II. - mənaviyyatca kasıb. - Cabirə bel bağlamax olmaz, o, cılız adamdı (Poylu).

CİLVAX - çıpaq. - Qızıyərde avır-haya qalme:yf, heş kimnən də pəsinif eləmer, yay gəlməmiş tamam cılvaxlaşer (Aslanbəyli).

CİLXİR - tər-təmiz, tamamilə. - Bu pendir cıl-xır yağdıkın (Qarahəsənli)...

CİMXA - sırf, təmiz. - Xörəyin cımxı yağdı (Soyuqbulaq).

CİNCİLİM - yeməli pəncər, çöl otu. - Cıncılımnan yaxşı kətə çıxer (Poylu qəs.).

CİXMİR - təmiz, xalis. - Bu kun cıxmır dəliymiş (Şəkərli).

CİPPA - kiçik miqdarda ehtiyat üçün saxlanılan pul. - Zövən qanının sinəsindən asdığı balaca pul kisəsində həməşə cıppa pulu olardı (Zəlimxan).

CİRNAMAX - tənqidi qəbul etməmək, narazılığını bildirmək, küsmək, acığa düşmək, razılaşmamaq. - Uduzmağa öryəşmiyən Sadiq gizlənpaç oynunda kim qavağa çüşüf tez gəlif kustuxlo:yrdusa o saat cırne:yf ciğallıx ele:yrdi (Qazax). Samir layıx olmadığı sözü eşdəndə bərk cırnadı (Qazaxbəyli).

CİRTDATMAX - yalandan danışmaq, lovğalanmaq. - Sən də bir iş görən döysən, boş yerə cırtdatmağın var (Xətai).

CİRTQOZ - dəli-dolu, tez hırsələnən. - Cəlal böyüdü, amma ağıllanmadı, həmənkı cırtqozdunkun duruf (Yenigün).

CİVDIX - zirək, cəld. - Sərdar cıvdıx uşaxdı, o, məx`təfdən qaçıf gəldi, çantoynu ustolun üstünə atıf, uşaxların yanna qaşdı (Köçəsgər).

CİVRAX - qoçaq, cəld, diribaş. - Qonşunun uşağı cıvrax uşaxdır, heç vaxt dərsə gejiş`mer, pütün işdərni də vaxtında çatdırer (Zəlimxan).

CİVRİX - zirək, yüyrek <adama aiddir>. - Cıvrıx adam sağlam olor (Xılıxına).

CİZ - şırım, kiçik arx. - K`alxoçzu Gulavatın təkbaşına on cız pambığın alağni birdən ele:yrmış (Poylu qəs.).

CİZZ - uşaq nitqində işlənen söz. - Əli?i istəkana vurma, cızdı, yanar (Fərəhli).

CİZZA - bax: CİZZ.

CİĞARA I. - vatman kağızı. - Tö:yğu 'toyuğu' ciğareya püküf pişməyə qoydum (Poylu qəs.).

CİĞARA II. - eşmə siqaret. - Bavam həməşə ciğarasını qəlyanna qo:yf 'qoyub' çəkərdi (Poylu qəs.).

CİVILDAMAX - tərənə bilməmək, mümkün-süz olmaq. - Diliq də buna görə olsun, əlimin altında cıvilde:yrısan (Tatlı).

CİCI - yaxşı, xoş, göz oxşayan. - Gülüm, sənə cici bir donnux almışam, aparıf dəridə tix` dirəjəm (Qırlı).

CİJİ - ana. - Ay ciji, bir yaxın gəl, səni qucaxle:ym 'qucaqlayım', sənsiz yaman darıxmışam (Çaylı).

CİJİ - BAJI - rəfiqə, can-ciyer, sirdaş. - Mən əmmın qızı Laləzərlə ciji-bajıyam, onnan gizdin bir sirrim yoxdu (Poylu).

CİQAN - cibgir, xuliqan, oğru. - Ciqan oğlu cıqan, gözdərinnən oğurrux yağer (Saloğlu).

CİLİ - kök, rişə. - Qamışın cili lap dərnə getmişdi, heş cür çıxartmax olmo:yrdu (Hüseynbəyli).

CİOY - dəfə <ölçü mənasında>. - Sən durana qədər üş cloy bulağa getdim-gəldim (Çaylı).

COD ADAM - tündxasiyyət. - Mirzə cod adamdı, sözü də üzə də:əndi 'dəyendi' (Poylu qəs.).

CÖHƏRRİ - sağlam, gümrah. - Dağda böyümüş adam cöhərrı olor (Dağ Kəsəməni).

CÖ:YZ - qoz. - Bazardan cö:yz 'cöyüz' almışdım, çoxu çürüx` çıxdı (Yenigün).

CİNQOY - heç bir səbəb olmadan özündən çıxan, əsəbi. - Bu gədə də lap cıncıydu kun, buna biz nə dedix` (Xılıxına)?

CİSVİR - növ, cür, görünüş. - Səniq əyniq-başıq nə cısvirdədi, palçığamı girmişdin (Poylu qəs.)?

CUNA - bint. - Cunoyu gəti, əlmi kəmişəm, saryem (Kol Xəlfəli).

CUVAR - suçu, suya baxan nəzarətçi. - Cuvar suyu dəhnədən açmışdı (Zəlimxan).

CÜCÜX - gülü burnunda olan körpə xiyar. - Yağışdan sonar diğarrar cücüx`ləmişdi (Qırlı).

CÜLYƏ - dağların düşündə sal qayalıqda əmələ gələn çuxur, yalaq. - Cülyüə yağış suyu dolduğunnən quşdar ele ordanja su içerdilər (I Şıxlı).

CÜDAM - ağılsız, düşünülmemiş danışiq. - Zalxanın ağılı seyrəlif, adam arasında cüdam danşer (II Şıxlı).

CÜRDƏX - gildən hazırlanmış kiçik su qabı. - Cürdəx` suyu sərin olar, işsəx` yaxşıdı (Aşağı Əksipara).

CÜRTÜX - gödəkboyul, çoxbilmiş, cəld. - Bu cürtüyün boyna bax, bizə kələx` gəlməx` isde:yr (Saloğlu).

CÜRƏ - kiçik saz. - Rəhilə Həsənova cürə sazda çox gözəl çalərdi (Soyuqbulaq).

CÜ:YX - sulu, duru. - Xəngəli cü:yux çəkifsen,

xaşlın da cü:yux çıxmışdı (Sadixli).

COC - pis üz göstərmək. - Mən Aynagilə eyyy... gör nə vaxtdandı getmerəm, onun üzünü gor görsün, coc üzünü görmək istəmerəm (Muğanlı).

ÇAÇAMAX I. - yeməyin udlağa toxunması nəticəsində öskürmək. - Ustuf-usduf yi, dalınca qoğalyan ha yoxdu, çaçadın (Muğanlı).

ÇAXILIF OTURMAX - bir yerdə qərar tutmaq, oturmaq. - Söylü nənəm dəmişkən, bu günüşgəra da bir yerdə çaxılıf oturmo:yr kun, görək işmizinqülmüzün adı nədi (Poylu qəs.).

ÇAĞ - kef, hal, vəziyyət. - Damağım çağ, kefim də kökdü, allah pis gözərdən qorusun (Köçvəlli).

ÇAK`QILDAX - qoyunun yununa yapışıb qurumuş qığ. - Çaqqıldax yunu yumax da xeyli vaxt aparer (Çaylı).

ÇAL - yamac, dağın döşü. - Bu il çalda ot yaxşı qalif, gün yandırma:yf 'yandır-mayıb' (Dağ Kəsəməni).

səməni).

ÇALA - çökək, dayaz quyu. - Küləx` əsdix`cə torpağı, qumu çaliya doldırdı (Poylu qəs.).

ÇALASI I. - qatıq mayası. - Get qonşudan bir az çalası al gəti, qatıx çalijam (Qıraq Kəsəməni).

ÇALASI II. - araqarışdıran, araqızışdıran, aravuran < adama aiddir>. - Qoja ba:mmın gopuaqqı 'qoca babamın goru haqqı'

ÇALKEÇİR - I. hörgü növü, xalçada alt-üst keçirilən əriş. - İpin, parketin bir-birinə keçrilməsinnən alınan naxışdar çox yaxşı görünör (Poylu).

ÇALXOY - boş, gen. - Qağam aldığı don əynimə çalxoydu, gərəx dərziyə aparıf düzəltərdəm (Tatlı).

ÇALĞI - iri süpürgə. - Oruş dayım qapı-baje:yi süpürməx`dən ötrü meşədəki kollardan kəsilmış, çiçəx`ləmiş çuvuqlardan iri süpürgə bağle:yrdi 'bağlayırdı' (Saloğlu).

ÇAÇAMAX II. - çaşmaq. - Mənim işim də heç düzələnə oxşamır, çaçeyf qalmışam (Yaradullu).

ÇAMİR - 1. palçıq. - Üst-başım toz-torpxandan çamır bağle:yf 'bağlayıb' (Poylu qəs.). 2. kir, kif. - Gülün divnə kirri su tökməx`dən çamır bağlamışdı (Qaymaxlı).

ÇANTOY - çanta. - Məx`təvə apardığım çantoy çoxdan köhnəlmişdi, dədəmən təzəsni də alamağa güjü çatmre:yrdi (Poylu).

ÇADDAX I. - çat. - Yağış yağmış, çaddaxlar örtülmüşdü (Poylu qəs.).

ÇADDAX II. - qaba, şüşəyə aid olan ifadə. - Boşqavın qırağı çaddağıydı (Şəkərli).

ÇATLAX - axmaq, əxlaqsız adam. - Bu çat-lax, indi görən kimin öynü yıxer (Poylu).

ÇAPPA - iri stəkan. - Dostlar qonaxlıxdə çappa istəkanla bir arax işdilər (Eynalı).

ÇAŞMER / ÇAŞMERİ - gözü çaş insan. - Gözü çaşmerlix` olan təx`cə adamda yox, həm də hevannarda olor (Dəmirçilər).

ÇARA - heyvanların doğuşdan əvvəl ifraz etdikləri maye. - İlnəyin çarası gəldi, də:əsən bu gəje doğujax (Qıraq Kəsəməni).

ÇARPANA - 1.daş qırıntısı. - Usta divarın arasına çarpana qoydu kun, deşix` görümməsin (Poylu qəs.). 2. qəlpə. - Əsgər çarpanadan yarammışdı (Düz Qışlaq).

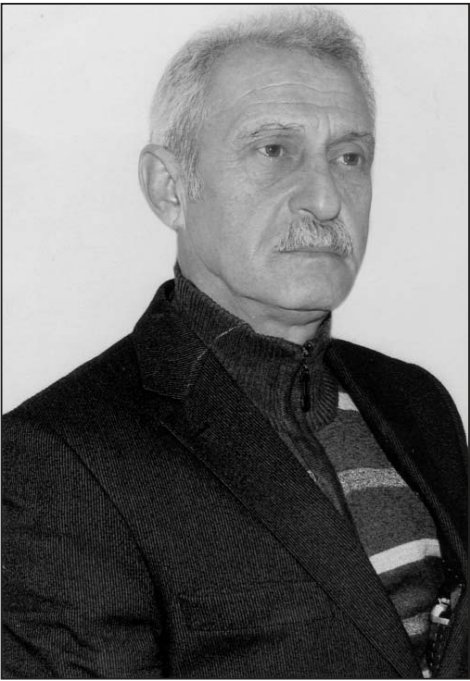
ÇAÇATMAX - bilərəkdən asqırtmaq <əsasən körpə uşaqlara aiddir>. - Uşağın burnunda çöp qalanda nənələrimiz adətən çağayı çaçadarlar, çağanın başına dalbadal su tökürdülər, uşaq da asqırb burnundakını töküdü (Poylu qəs.).

ÇARPANAX - daşdan, dəmirdən, ağacdən qopan kiçik hissə. - Dırnağma çarpanax batıf, iynə gəti, çıxart (Poylu qəs.).

ÇART DÖYMƏK - narahatçılıq, vərəvurd etmək. - Beyje 'bu gecə' savağa 'sabaha' ö:yn içində çart döymüşəm, gözmü də yummamışam (Köçəsgər, Tatlı).

ÇATAXLAMAX - bir-birinə çarpaz bağlamaq. - İmran kişi iki bağ otu çataxle:yf 'çataqlayıb' dalna şəlləmişdi (Dağ Kəsəməni).

(Davamı gələn sayımızda)

Şirin Namazov

Mən

Mən qonaq gəlmişəm fani dünyaya,
Ancaq öz xoşumla gəlməmişəm mən.
Bu gidi dünyanın fəsad-fəndini
Bilsəydim gəlməzdim, bilməmişəm mən.

Cəkə bimədikcə çoxalıb dərd-qəm,
Ələm çoxaldıqca böyüyüb şələm.
Sevincim olmayıb dostumla böləm,
Dərdimi kimləsə bölməmişəm mən.

Mən təslim olmuşam alın yazıma,
Onsuz da kim baxır etirazıma?
Fələk qar ələdi ərkən yazıma,
Nisgili qəlbimdən silməmişəm mən.

Yazan uzun yazıb yoxuşlarımı,
Çəkən qara çəkib naxışlarımı.
Doyunca içmişəm göz yaşlarımı,
Doyunca ürəkdən gülməmişəm mən.

Şirin keçməyibdi heç zaman həddi,
Sərhədsiz yaşamaq böyük həsəddi.
Ruhum çoxdan ölüb, qalan cəsəddir,
Görən elə bilir ölməmişəm mən.

Etdi

(Akif Məhərrəmli-60)

Təssüf ki, ulu tanıı Akifin
Gedişi tez, gəlişini gec etdi.
Bəlkə də ən az günahlı bəndəsi
Heç bilmədi nə vaxt, harda suç etdi

Hatəm kimi gözü-könlü toxuydu,
Yaxşıılığa təmənnası yoxuydu.
Gələcəyə arzuları çoxuydu,
Vaxtsız ölüm planları puç etdi.

Dözmədi dərdinin yaşadı Akif
Yükünü içində daşdı Akif
Ömrünü kişitek yaşadı Akif
Köçəndə də kişi kimi köç etdi

A köhnə kişi

(Rəfail İncəyurdun oğul toyunda)

Gələn qonaqlara-xoş gəldin-dedin,
Xoş gününə gələk, a köhnə kişi.
Allah səni dərdədən uzaq eyləsin,
Sevincini bölək, a köhnə kişi.

Niyə dayanıbsan sən fağır-fağır,
Qar uca dağların başına yağır.
Bəzən yadları da yaxınlaşdırır
Kəsilən duz-çörək, a köhnə kişi.

Nə sən İsmayılsan, nə mən Qoç Kərəm,
Bizim əlimizdə kagıznan qələm
Sən incəli, mən də kəsəmənliyəm,
Gəl davam eləyək, a köhnə kişi.

Arzular çin olur yazda-payızda,
Bir niyyət eyləyək öz azamızda.
Gələn il bu zaman ocağınızda
Bir nəvə də görək, a köhnə kişi.

Şirin geydirsə də sözə yüz donu,
Arif bilir əsas nə olduğunu.
Kəsəmən adından deyirəm bunu:
Toyumuz mübarək, a köhnə kişi,

Bir yaxın gəl görək, a köhnə kişi
Gəl bir də görüşək, a köhnə kişi.

21.09.2016

Səni

Mənə qəmli baxan gözəl,
Mənmi saldım dərdə səni?
Qonaqsanmı, görməmişəm,
Heç xeyirdə-şərdə səni.

Nəfəsin sehirdi, sırrdı,
Qucağın behiştđi, pirdi.
Qismətə bax, bəxt gətirdi,
Oturduğum yerdə səni.

Çöhrən açıla yaz kimi,
Ədan görünə naz kimi,
Kökləyib telli saz kimi,
Çalam pərdə-pərdə səni.

Qaş oynatdın, qanım dondu,
Elə bildim ömür sondu.
Quşum sənə elə qondu-
Görəcəmmi bir də səni?

Bir incisən özün bilsən,
Heyif Şirinin deyilsən.
Zərifсэн, tuş gəlməyəsən
Nə tata, nə kürdə səni.

A Mehti

(Aşıq Mehtiyyə)

Bilmirəm gözümdən axan göz yaşı
Yoxsa yanağıma tökülən şəhdi?
Həs-rətdən cat verib bağrımın başı,
Dağlarmı pozdular peymanı-əhdi?
Bizmi vəfasızıq, yoxsa, a Mehti?

Coxdandır bağlıdır yolu dağların,
Buxoblanıb əli-qolu dağların.
Gözü yolda qalıb ulu dağların,
Yağı düşmən dağlara da dağ çəkdi,
Nə vaxt sağalacaq yara, a Mehti?

Arzular, istəklər düşüb kəməndə,
Sən çəkdiyin yükü çəkirəm mən də.
Bitsə də gül-çiçək çöldə, çəməndə,
Nə çəmən o çəmən, nə meh o mehdi,
Şucaətdən, Bəhməndən de, a Mehti.

Duzu kəm olsa da burdakı yazın,
Ruhuma məlhəmdı kövrək avazın.
Sıx sinənə, qardaş,çağlasın sazın,
Axsın Kəlbəcərin şəkəri-şəhdi,
Yaman kövrəldirsən məni , a Mehti

Hər səni görəndə dolur gözlərim,
Kədərimə şərik olur gözlərim.
Xoşuna gələrsə əgər sözlərim,
Hesab et Şirindən birinci behdir,
Sağlıq olsun , görüşərik, a Mehti.

Yaş altmışdır

(Özümə xıtab)

Ömrümun bu payız, xəzan çağında,
Rahatdırmı yerin, yaş altmışdır.
Elə bil yatmısan fil qulağında,
Heç varmı xəbərin, yaş altmışdır.

Həmdəmimdı kağız-qələm-deyirdin,
Bu gün gedib sabah gələm-deyirdin.
Bəlkə yüngülləşə şələm-deyirdin,
Azaldımı dərdin?Yaş altmışdır.

Gənclikdə itirdin qızıltək vaxtı,
Odur ki, taleyin sənə kəm baxdı.
Hələ yazılası sözlərin çoxdur,
Ağ qalıb dəftərin, yaş altmışdır.

Təmkinin tükənilb, dözüümün çat-çat,
Şirinin az oldu, acın- neçə qat.
Nə verdi, nə aldı səndən bu həyat,
Nələri itirdin,yaş altmışdır.

Arzuların çoxu döndü xəyala,
Gedən-gedib daha, qayıtmaz dala.
Vədədir, hazırlaş sən bala-bala,
Köç gedir, ay Şirin, yaş altmışdır.

İstərdim ki...

Bu dünyanın gərdişindən
Baş açammamışam hələm.
Hardan gəlib hardan gedir,
Mən binəva hardan biləm?

Yuxum ola bir az yatam,
Kədəri-qussəni atam.
Yuxuda arzuma çatam,
Gözümdə dəyişə aləm.

Yol varmı görən dağlara?
Piyada varam dağlara.
Dərdimi verəm dağlara,
Bəlkə bir az yüngülləşəm.

İstəyirəm bir az içəm,
Dünyanın başından keçəm.
Başımı götürüb köçəm,
İstəmərəm bir də gələm.

Ümid azdır yaşamağa,
Demişəm arvad-uşağa.
Orda da şeir yazmağa
Dəftər qoyun, bir də qələm.

Ay Cəlaləğlu

(Şöhrət Cəlaləğlunun vəfatına)

Vaxtsız gediş yaman yandırdı məni,
Bu sayı kim sayıb, ay Cəlaləğlu?
Hara tələsirdin, tələbələrini
Yarı yolda qoyub, ay Cəlaləğlu?

Qıymadın ki, gözü yollarda qala,
Gedib qovuşdunmu aşiq Cəlala?
Əlim gəlmir, necə yazım jurnala
Gəlməyibdir, qayıb,ay Cəlaləğlu?

Ömür gəldi-getdi, sanki yuxuydu,
Görüləsi işlər hələ çoxuydu.
Planında belə gediş yoxuydu,
Hayıf səndən, hayıf, ay Cəlaləğlu.

Oyanmadı

(Təcnis)

Vəfasız gözəlin oduna yandım,
Lap cızdağım çıxdı, hec o yanmadı.
Gecə xəyallanıb gündüzlər andım,
Heç xatırlamadı, heç oy, anmadı.

Taleyə bax, qismətə bax, baxta bax...
Fələklə qumara girdim baxtabax.
Çağırdım,bağırdım: oyan baxt, a, baxt,
Nə qədər qışqırdım heç oyanmadı.

Baxtı oyaqlara uzaqdan baxdım,
Od olub alıxdım, su olub axdım.
Şirinə baxmadım, yuxulu baxtım,
Yat yatdığın kimi, heç oyanma di.

İlk məhəbbətim

Yaşadıb içimdə məhəbbətimi,
Çox şeyi dansam da, onu danmadım.
Nakam ilk eşqimi, ilk dərdim kimi,
Unutmaq istədim, unudammadım.

Sevmək günahdırmı, yoxsa, haqdırmı?
Nahaqmı öldürdüm qızıl vaxtımı?
O vaxtdan yuxuya gedən baxtımı
Nə qədər çalışdım oyadammadım.

Ömrü məhkum etdim qəmə, kədərə,
İl var pasa döndü gün də var- zərə.
Xəyal tez-tez dönür ötən günlərə,
Özüm bircə dəfə qayıdammadım.

Çəkə bilmədimsə eşqimi zilə,
Necə yaşamışam mən bilə-bilə?!
Niyə Məcnun kimi düşmədim çölə,
Niyə Kərəm olub oda yanmadım?

Mən çoxdan babayam, o, çoxdan nənə,
Bu eşqi qəbahət bilməyin mənə.
Ömrün payızında olsam da yenə,
Şikəstə könlümü ovudanmadım.

Polad düşdü yadıma

(Elşad Budaqov-50)

Otuz ildir görmədiyim eloğlum,
Səni gördüm, Polad düşdü yadıma.
Kədərdən-qüssədən uzaq günlərim,
O qayğısız həyat düşdü yadıma,
Aye, yenə Polad düşdü yadıma.

İzim qalıb hır budağın başında,
Nəfəsim var qayasında, daşında.
Gözüm qaldı gədiyində, qaşında,
Dağa keçən elat düşdü yadıma,
Aye, yenə Polad düşdü yadıma.

Nə yaxşı görüşdük, Polad balası,
Biz gedərik, dünya yenə qalası.
Bu gün burda, bu məclisdə olası,
Vahid düşdü, Fərhad düşdü yadıma,
Aye, yenə Polad düşdü yadıma.

Bir azca gecikdim, qanışdı başım,
Yadımdan cıxıbdı özümün yaşım.
Gələn il bu vədə, Elşad qardaşım,
Deyəcəm ki, Elşad düşdü yadıma,
Səni gördüm, Polad düşdü yadıma.

Bir mən olam...

(İlqar Vəlibəyliyə)

Xeyli vaxtdı saz səsinə həsrətəm,
Ürəyimdə bir nisgil var, bir qübar.
Elə bil ki, qəmə batıb bu aləm,
Bilmirəm payızdır, yoxsa ki, bahar,
Bir mən olam, bir saz ola, bir İlqar.

Külək kimi keçən zaman dayana,
Hər ötən an xatirədir duyana.
Mürgüləyən xatirələr oyana,
İşiq tutaq, yada düşsün o anlar,
Bir mən olam, bir saz ola, bir İlqar.

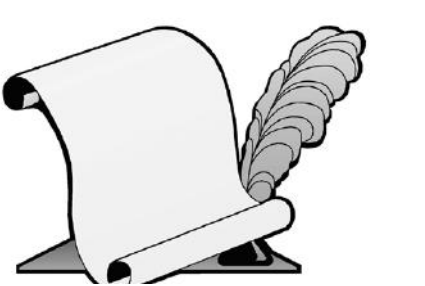
Elə bil ki, ötən günlər yuxuydu,
Onda həsrət, onda hicran yoxuydu.
O günlərin şahidləri çoxuydu,
İnciməsin məndən dostlar, tanışlar,
Bir mən olam, bir saz ola, bir İlqar.

Ötənləri yada salmaq acıdır,
Başa yağanqar başımın tacıdır.
Hər xatirə bir anadır, bacıdır,
Qucaqlayıb kövrəleydik oki var,
Bir mən olam, bir saz ola, bir İlqar.

Qocalmayıb, elə cavan duraydığ,
Əvvəlkitək kef məclisi quraydığ.
Sağlıq deyib əlli-əlli vuraydığ,
O məclisdə qıy vurmağa etibar,
Bir mən olam, bir saz ola, bir İlqar.

Sinifdə aldığım dərs

8 mart bayramına qalmışdı düz bir həftə,
Müsabiqə keçirmək istədim bir sinifdə.
" Mən anamı sevirəm" mövzusunu seçmişdim,
Analara həsr olan mövzunu da keçmişdim.
Güləruz, səliqəli, gözəldi bu balalar,
Hərəsinin içində bir uşaq aləmi var.
On iki gül baladan dördü yetim qalmışdı,
İlkisinin atasını Allah tez aparmışdı.
Nurcanla Aygün bala hərdən qəmli olurdu,
Üzlərində bir qüسسə, bir nisgil duyulurdu.
Biri həsrət qalmışdı ata-ana səsinə,
Həm ata, həm anadan yetim idi Əfsanə.
Biri də anasızdır anası ola-ola,
Hərəyə bir cür tale yazıbdı Allahtala.
Üç gündən sonra yenə o sinfə dərsə girdim,
Yazdıqları inşanı yoxlamaq istəyirdim.
Oxudular uşaqlar yazdıqları inşanı,
Atasızlar daha çox sevirmişlər ananı.
Əfsanə danışmadı, yalnız doldu gözləri,
İçində lal olmuşdu deyəcəyi sözləri.
Üzünə baxammadım, mənim də gözüm doldu,
Sanki, içim sızladı, sanki, içim ovuldu.
- Müəllim, mən yazmamışam- dedi birdən Cavidan,
Onu belə hiddətli görməmişdim heç zaman.
- Müəllim, mən yazmamışam ana haqqında yazı,
Bəxtimə yazılandan narazıyam, narazı.
Anam bizi atıbdı talenin ümidinə,
Başqasına qoşulub, gedibdi öz kefinə.
Heç görmək istəmirəm, görsəm deyərdim ona,
Məni niyə doğurdu məni atacaq ana?
Mən ana deyəmmirəm öz doğmaca anama,
Yalan yazammadım mən, müəllim, məni qınama.
Mən sevə bilərəmmi yada dönnən anamı?
Müəllim, niyə qopardın qaysaqlanmış yaramı?..
Elə bil, ayağımın altından yer yox oldu,
Elə bil, dünya qopub, məhvərindən yıxıldı.
Gördüm saxlayammıram gözlərimdə yaşı mən,
Heç özüm də bilmədim necə çıxdım sinifdən.
Allahım, heç yaratma sən belə bəndələri,
Uca ana adına ləkə gətirənləri.
Bu sinfə bu mövzunu seçməyim bir səhv imiş,
Müəllim yalnız öyrətmir, hərdən də öyrənirmiş!..

MƏMMƏD ƏFŞAN - 80

Qazaxda şair-publisist, jurnalist Məmməd Əfşanın 80 illik yubileyi qeyd olunub

Qazaxda yubiley tədbirlərinin keçirilməsi artıq ənənə halını alıb. Belə ki, şairlərin, yazarların, saz, söz adamlarının yubiley tədbirlərinin keçirilməsi, onların yaradıcılığına hər zaman qiymət verilməsi bu ənənənin ən bariz nümunəsidir. Belə yubiley tədbirlərindən biri Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü, şair-publisist, jurnalist Məmməd Əfşanın (Məmmədov Məmməd Hüseyn oğlu) 80 illik yubileyi münasibətilə keçirilib. Qazax Rayon İcra Hakimiyyəti və Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Qazax zona filialının birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə Məmməd Əfşan yaradıcılığından söhbət açılıb, onun doğma elə, obaya, yurda olan bağlılığından, Vətənə olan sevgisindən danışılıb.

Şəhərin mərkəzində yerləşən Ədəbiyyat Muzeyinin akt zalında təşkil olunan yubiley tədbirində Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babayev, icra aparatının məsul işçiləri, təhsil, mədəniyyət işçiləri, şairlər, aşıqlar, ağsaqqallar, ziyalılar, BDU Qazax filialının, Qazax Dövlət Sosial-İqtisadi Kollecinin əməkdaşları və tələbələri, yubilyarın yaxınları, doğmaları, KİV nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbirin aparıcısı, AYB Qazax zona filialının sədri, Əməkdar incəsənət xadimi, şair Barat Vüsal yubiley tədbirini açıq elan edərək təbrik üçün sözü rayon rəhbərliyinə verib.

Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babayev tədbiri giriş sözü ilə açaraq qonaqları salamlayıb, M.Əfşanı 80 illik yubileyi münasibətilə təbrik edib, Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın mədəniyyət, incəsənət xadimlərinə, şairlərə, söz adamlarına, qazaxlılara verdiyi dəyərdən, göstərdiyi diqqət və qayğıdan danışılıb. Rayon rəhbəri ölkə Prezidentinin qazaxlılara verdiyi dəyəri özündə əks etdirən Sərəncamlardan da söz açıb. Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illik yubileyinin qeyd olunması ilə bağlı imzalanmış 3 noyabr 2018-ci il tarixli Sərəncamın Qazax təhsilinə, elminə verilən ən böyük qiymət olduğunu qeyd edib. Xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlının 100 illik yubileyinin qeyd olunması ilə bağlı imzalanmış 28 yanvar 2019-cu il tarixli Sərəncamı, daha sonra görkəm-

li ədəbin adını daşıyan 1176 şagird yerlik Kosalar kənd tam orta məktəbin istismara yararsız olmasının nəzərə alınaraq Heydər Əliyev Fondu tərəfindən əsaslı təmir olunmasını qazaxlı ziyalılara verilən ən böyük dəyər kimi qiymətləndirib. Bundan başqa, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Xalq şairi Vəqif Səmədoğlunun şəhərin mərkəzində yerləşən "Fəxri qazaxlılar" parkında büs-

tünün qoyulmasını ziyalılara olan ən böyük ehtiram kimi dəyərləndirib.

İcra başçısı rayonda şairlərə, saz, söz adamlarına göstərilən diqqət və qayğıdan söz açaraq keçirilən yubiley tədbirlərini, anim günlərini, kitab təqdimatlarını qeyd edib. Bu gün Qazaxda bütün sahələrə olduğu kimi, mədəniyyət, xüsusilə də ədəbiyyat sahəsində çalışan insanlara xüsusi qayğı ilə yanaşıldığını vurğulayıb. Fəaliyyətə başladığı ilk

gündən şairlərə, saz, söz adamlarına, onların yaradıcılığına həmişə yüksək qiymət verdiyini diqqətə çatdırıb. Rayon rəhbəri yubilyarın Vətəninə, elinə, obasına bağlı bir şair, ziyalı olduğunu vurğulayaraq onun yazdığı şeirlərin, əsərlərin, bütövlükdə yaradıcılığının bugünkü gənc şairlər, yazarlar üçün bir məktəb olduğunu bildirib.

Şair Barat Vüsal çıxış edərək tədbirdə iştirak edənləri Məmməd Əfşanın 80 illik yubileyinin keçirilməsi münasibətilə təbrik edib, ziyalılara, şairlərə verilən yüksək qiymətə, göstərilən diqqətə görə başda ölkə başçısı olmaqla rayon rəhbərliyinə minnətdarlığını çatdırıb. Bugünkü yubiley tədbirinin yüksək səviyyədə təşkil olunmasını ziyalılara olan qayğının daha bir bariz nümunəsi kimi dəyərləndirib. Şairin həyat və yaradıcılığından söz açan B.Vüsal onun ilk xeyir-duasını Xalq şairlərimiz Səməd Vurğundan, Osman Sarıvəlidən aldığını qeyd edib. Bildirib ki, M.Əfşan 1939-cu ilin 27 iyun tarixində Qazax rayonunun dilbərguşəsi olan Aşağı Əskipara (hazırda düşmən tapdağı altındadır) kəndində dünyaya göz açıb. Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunun fransız dili fakültəsinə daxil olmuş, daha sonra təhsilini Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universitetinin) jurnalistika fakültəsində davam etdirib. Əmək fəaliyyətinə "Abşeron" qəzeti redaksiyasında məsul katib kimi başlayıb. İlk şeiri Qazaxda nəşr olunan

cildlik "Mən gören kişiler" publisist xatirələr toplusunu yazıb. "Dünya mənim dünyam deyil" adlı seçilmiş şeirlər kitabı nəşr olunub. Daha sonra "Sönməz ocağın dühası" (M.Əlizadə ilə birlikdə), "Ömür karvanı", "Bir ömrün dastanı" (rus dilinə tərcümə olunub), "Göyçənin tərləri", "Kişiliyi yaşadan kişi", "Əzablı yolların yolçusu", "Qasırgılar burulğanında", "Tale hökmü", "Qaçaq Tavat" adlı povest və romanları, "Buzov" və "Tanrı hökmü" pyesləri şairin yaradıcılığında zənginliyi özündə əks etdirən ən qiymətli əsərlərdir. Ən son şeirlər toplusu olan "Taleyim alınma yazılıb mənim" kitabı isə bu il nəşr olunub.

Şairə, AYB-nin işçisi Gülməyil Murad çıxış edərək Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar müəllimin M.Əfşanın 80 illik yubileyi münasibətilə yubilyara ünvanladığı təbrik məktubunu oxuyub və səmimi arzularını çatdırıb. Mədəniyyətimizə, incəsənətimizə verilən yüksək dəyərə görə dövlət başçısına və rayon rəhbərliyinə sonsuz təşəkkürlərini bildirib. Yazdığı şeirləri ilə yubilyarı bir daha təbrik edib.

BDU-nun Qazax filialında Riyaziyyat və informatika kafedrasının müdiri, professor Hüseyn Xəlilov, rayon ağsaqqalı, Prezident təqaüddçüsü Kamal Əhmədov, AYB-nin Qazax Zona filialının ədəbi məsləhətçisi Mustafa Rasımoğlu, şairə, AYB-nin üzvü Tamella Poladlı, Aşağı Əskipara kənd tam orta məktəbin müəllimi Əliağa Süleymanov, tədbir iştirakçılarından Fərhad Qocamanov çıxış edərək yubilyarı təbrik edib, onun yaradıcılığından, şairlə bağlı xatirələrindən danışılıb. Bu cür yubileylərin keçirilməsini dahi insanlara, ustadlara böyük ehtiram, bu gün yazıb-yaradan insanlara, şairlərə göstərilən ən böyük qiymət kimi qeyd ediblər. M.Əfşan yaradıcılığından söz açan çıxışçılar onun şeirlərində, yazdığı əsərlərdə doğma Vətənə, elinə, obasına bağlılığının,

ana təbiətə vurğunluğunun, Vətən, yurd, torpaq həsrəti çəkməsinin aydın şəkildə əks olunduğunu, Azərbaycan ədəbiyyatında öz dəst-xətti, öz üslubu olduğunu, şeir dili ilə deyə bilmədiklərini nəsləri ilə çatdırdığını vurğulayıblar.

Yubilyarın qardaşı Əməkdar jurnalist Sərhəd Məmmədov çıxış edərək qardaşı ilə bağlı xatirələrindən danışılıb, bir ziyalı, ağsaqqal kimi onunla hər zaman fəxr etdiyini qeyd edib. Dövlətimiz və ölkə başçısı, eləcə də rayon rəhbərliyi tərəfindən ziyalılarımıza olan diqqət və qayğıni yüksək qiymətləndirib. Bu gün qardaşının yubiley tədbirinin belə yüksək səviyyədə təşkil olun-

masına görə əməyi keçən insanlara minnətdarlığını bildirib.

Tədbirdə BDU-nun Qazax filialının Ədəbiyyat ixtisasının I kurs tələbəsi Günel Eyyubova yubilyarın "Şair üreyi", II kurs tələbəsi Qənirə Musayeva isə "Səsle məni" şeirlərini tədbir iştirakçılarına və şairə ərmağan ediblər.

Qazax Dövlət Dram Teatrının aktyorları Yusif Qoca və Aydın Orucovun ifasında şairin böyük fəateh Teymurləngə yazdığı "Haqq divanı" əsərindən nümayiş olunan parça da alqışlarla qarşılanıb.

Qazax Aşıqlar Birliyinin sədri Camoy Qurbanov, aşıqlardan Saqif Məzəmlı, Yaşar Gülümcanov, Şahin Süleymanov ifa etdikləri mahnı töhfələri ilə yubilyarı təbrik ediblər.

Yubilyar Məmməd Əfşan çıxış edərək onun yaradıcılığına verilən qiymətə, göstərilən diqqət və qayğıya görə başda ölkə başçısı olmaqla rayon rəhbərliyinə və tədbirin ərəsəyə gəlməsinə də əziyyəti keçən insanlara öz dərin minnətdarlığını bildirib.

Sonda yubilyara anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə Qazax Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Fəxri Fərmanı təqdim olunub.

Vəliyəddin MİSİROĞLU
"Qızıl Qələm" mükafatı laureatı

Gəncliklərində "Azərbaycan Ədəbiyyatı tarixi" kitabından əzbərlədiyim "Əsli və Kərim" dastanına aid bir bənd şeir həmişə məni kövrəldərdi. Ana öz analıq dünyasından çox, məhz Kərəmin anası olduğu ilə fəxr edir və özünü yana-yana tarixə belə təqdim edirdi:

- Oğul gedə-gedə bizi yad etdi, Ünlədim-ünlədim ünümdən ötdü. Öldü Ziyad xanım, Mahmudum itdi, O itgin Mahmudunanasıyam mən.

Mahmudun (Kərəmin) anası Qəmərbani dünyaya bir oğul gətirməklə tarixə bir məhəbbət dastanı bəxş etmiş oldu. Bu dastan ona görə tarixidir ki, məhəbbət kimi onun da vətəni yoxdur, məkanı var. O məkan da insan üreyaıdır. Bu dastan ürəklərdə yaşayır. Hər bir sevən

ürəkdə alışan-yanan, məhəbbətinə namuraz qalan bir aşiq - bir Kərim yaşayır.

Dünyaya gələn Kərəmlər içərisində yalnız Ziyad xan oğlu Kərəmin adıyla bağlı bayatılar qoşulub. Saz havaları yaranmışdır:

- Əzizinəm, dərdə Kərim, Düşübdü dərdə Kərim. Qoşaram qəm kotanın, Sağalmaz dərd əkərim.

Kərim bu dərdi əkib getdi. Əsrlər keçdi, yerində yanan aşıqın görünməz tustüsünü korun-korun bu dağdan o dağa ötürən "Yanıq Kərəmi" bitdi.

== Girov == qalan mizrab...

XX əsrin birinci yarısı isə Kərəmin halına yanan, onun harayına çıxan ikinci bir həmdəm doğuldu. Bu həmdəm Kərəmin püskürən od-alovunu öz "Yanıq Kərəmi"si ilə şərq dünyasına çatdıran Aşıq Ədalət Nəsimov oldu.

Qara sinəli saz, qılnc təpərli mizrab sahibi... qızıl barmaqlı Aşıq Ədalət... O Ədalət ki, qara saziyla birlikdə ozan dünyasına yeni bir nəfəs, yeni bir güc gətirdi.

Bir zamanlar sazi unudun deyib, onu tonqallarda taxta kimi yandıranların ruhunu indi Aşıq Ədalət barmaqları ilə, "Yanıq Kərəmi"si ilə cırtha-cırt yandırır, sanki indi siz cəhənnəmə vasil olun deyir.

Şair Məmməd Aslanın dediyi kimi: "İndi Aşıq Ədalət sazin tacıdır. Aşıqların dərdinə dərman olan saz havalarının yeniləşmiş mahir ustasıdır. O, sazi başının üstünə aldı, göylərə qaldırdı. Hamı saza boylanıb, Ədalət kimi çalmağa çalışdı".

Necə ki, sevilə-sevilə əzbərlənən şair Bəhmən Vətənoğlu demişdi:

- Bir havası yüz Bəhmənin dərdinə Dərman eylər Ədalətin sazında.

Onun sazına qulaq asanda nəfəs almaqdan qorxursan. Qorxursan ki, nəfəs onun vurduğu güllərin səsinə xələl gətirir.

nu hər bir sənət sahibi, hər bir musiqişünas səmimi etiraf etməlidir.

Xalq "Əsli və Kərim" dastanı yaratdı. Aşıq Ədalət Nəsimov da dastanda yanan Kərəmin əsil "Yanıq Kərəmi"sini yaratdı, çaldı və sənət köhləninin də üstündə çala-çala gedəcəkdir. Qayıdıb arxaya baxanda arxasınca boylan bir karvan görəcəkdir. Bu karvan Ədalətin barmaqlarının izi ilə gedir, Ədalətin hənirini axtara-axtara sazin cənnət dünyasına qovuşmaq üçün gedir.

Cənnətin mübarək, Ədalət...

Tale elə gətirmişdi ki, mən də dəfələrlə Aşıq Ədalətlə görüşmüşəm, bir məclisdə olmuşuq. Onun bariton səsinə, şirin ləhcəli danışığına qulaq asmışam. Bəməzə söhbətlərindən feyziyab olmuşam. Çaldığı saz havalarını nəfəs dərmdən dinləmişəm.

Bir neçə xatirə: 1975-ci ildə Ali Partiya Məktəbində oxuduğum illərdə Qazax rayonundan olan tələbə yoldaşım Bayram Bayramova dedim ki, mən Ədalət Nəsimovla şəxsən görüşməmişəm. Amma onun pərəstişkarıyam. Xahiş edirəm, ona salamlarımı yetir və Bakıya gələndə bizi görüşdür.

Yay istirahətindən sonra rayondan qayıdan Bayram müəllim dedi ki, sənin salamlarını Aşıq Ədalətə yetirdim və ona dedim ki, bu kəlbəcərli qardaşımız sənə vurğundur, özü də saz çalandır. Cavabında dedi ki: "Onun ağrısın ələ, kəlbəcərli olasan saz sevməyəsən, bu həcəri olar? Bakıya gələndə görüşərik..."

Bayram cibindən qorda (közlə külün qarışığı) bişirilmiş əsl gilə qabığından olan bir mizrab çıxartdı və dedi:

- Bu mizrabı Ədalət sənə göndərirdi.

QEYD: Ta qədimdən giləsin soyulmuş qabığını ocağın qorunda basdırıb bişirirdilər. Belə mizrablar səsi udmurdu və simin üzərində asan oynayırdı.

... Mən həmin mizrabı işlətmirdim, yadigar saxlayırdım. Heyf ki, bir çox antikvar, qiymətli əşyalarımı birlikdə o mizrab da Kəlbəcərdə girov qaldı. Kaş ki, o çürüyəydi, mürdar əl ona dəyməyeydi.

1994-cü ildə dostum Rəhman Verdiyevlə birlikdə nazirliyin xətti ilə Qazax

rayonuna ezamiyyətə getmişdik. Daş Salahlı kəndində hər ikimizin dostu olan Muxtar Səttarovun qonağıydıq. Axşam Muxtar dedi ki, mən sizi səhər buraxmayacam. Səhər-səhər bir qurultu Qazax xəngəli yeməyincə burdan getməyəcəksiniz. Mən xüsusi xəngəl yayıb-bişirən dəvət eləmişəm və ayrı qonağımız da olacaq.

Sulu qar yağırıdı.... Xəngəl qazanından çıxan buğ yerə düşən qar dənəsini göydə əridirdi. Bu an tələbə yoldaşım, çox gözəl insan, o vaxt sovxoz direktoru işləyən rəhmətlik Mahmud İbrahimov, et kombinatının direktoru Əsəd və Aşıq Ədalət məşindən düşdülər, erkəyənə, zarafatla, - bıy, sizin "xəngəlli savaxınız" xeyir olsun, - deyərək, bizlə qucaqlaşib görüşdülər...

Mərəkə qızıydı... Muxtar müəllim çox dostpərəst, qonaqpərvər və çörəkli olduğu üçün çox əldən-ayaqdan gedirdi. Tez-tez, - aye, ağrınız ələ, sən mənim canım, ürəklə - canıma yatan tərzdə yeyin dana, yaxşı-yaxşı da vurun, - deyirdi.

Aşıq Ədalət özündəydi, öz ələmində bir dünya qurmuşdu. Üzünü qara saza söykəmişdi. Alnından axan puçur-puçur tərini izi sazin üstündə Avey dağının xəritəsini andırırdı.

Muxtar dedi:

- A Ədalət, a sənin "dvijeniyanın" ağrısını ələ, ə, bir başını yuxarı qaldırsan, görək nə var, nə yox?

Ədalət əlini saxlayıb, bir xatirə danışdı:

- A Muxtar, o qanlı-qadalı, kasıblığın meydan suladığı, çörəyin qıt vaxtları yadıma düşdü. Görərdin, yazıq anam mənə çox istədiyindən bir parça sac əpbəyini hamıdan gizlin qoynunda saxlayıb məni gözdüyür. Çöldən, dərstdən öyə gələn kimi böyrünə qısa-qısa mənə verirdi. Mən də çörək quruduğundan xartaxart, yavan-yavan ağzımın suyunda isladib yeyirdim. Bax, onçün indi üzümü sazin sinəsinə söykəmişdim, anamın qoynunun istisini, bir də həmin əpbəyin iyini axtarırdım. Sənin xəngəlinin qurut qarışıqlı soğandağılı iyi mənə ayıltı. Aye, tərini görmürsən? "El havası" gör mənə haralara apardı... İcimdən od çıxırdı...

Əminə Dilbazi - 100

BİZİ DÜNYAYA TANIDANLAR

Respublikanın xalq artisti, "İstiqlal" ordenli Əminə Dilbazi

Fəridə Ləman

Respublika Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan milli rəqslərinin məşhur ifaçısı, tədqiqatçısı və təbliğatçısı Xalq artisti Əminə Dilbazının 100 illiyinin keçirilməsi haqqında sərəncam vermişdir.

...Xalq artisti Əminə xanım Dilbazi Qazax mahalında 1919-cu il, dekabr ayının 26-da dünyaya göz açıb. Balaca Əminənin 5 yaşı olanda qardaşı Cavanşirin xəstəliyi ilə əlaqədar Bakı şəhərinə köçüblər. Sonralar da onların Qazax mahalı ilə əlaqəsi kəsilməyib. Hər il atası Paşa bəy, anası Xeyransa xanım Paşa bəyin qardaşı Çingiz bəyin evinə gedir, oradan isə Dilican yaylaqlarına köç edərdilər. Əminə xanım o gözəl günlərin köç dəm-dəsgahını belə xatırlayırdı: "Yaylağa köçürük deyəndə evdə bir neçə gün əvvəl xüsusi hazırlıq, tədərük görülərdi. Ləyənlərlə qatlama, fəseli, yuxa bişirilər, halva çalınardı. Ən qəribəsi bu idi ki, biz yaylağa köçəndə güclü yağış yağar, sellər-sular oynayırdı. Hətta camaat içində belə bir məsəl yaranmışdı ki, yəqin Dilbozlar yaylağa köçür. Yaylağa köçmək bizim üçün hədsiz sevinc idi. Elə ki, furqonumuz yola düşürdü sanki yerlə göyün arasında bir əlaqə yaranırdı. Yağış damlları furqonumuzı döyəcləyir, mən isə bu səsdə bir musiqi duyurdum. Fikirləşirdim ki, bəlkə göylər yolumuza su səpir. Hələ yolboyu çay məclisimiz- samovarın zümzüməsi nə gözəl idi. Təsəvvür edin ki, biz hansı vaxt yaylağa köçürdük- təbiətin oyanan vaxtı. Yazın gəlişi ilə başlayan bu oyanışı əvvəldən axıradək müşahidə edirdim. Ala-torandan məni çadırdə tapmaq mümkün deyildi, çəmənliliyin içində, güllərin arasında, kolluqların dibində olardım. Küləyin çəməndəki otlara çəkdiyi sığala, qara xallı lələnin yırgalanmasına, zərif boyunun çəməne əyməsinə, çiçəklərin öz bükümündən yavaş-yavaş necə açılmasına tamaşa edərdim. Lələnin hürəkliyi məni lap təəccüb qoyurdu. Əl dəyən kimi ləçəkləri tökülürdü. Dərədə şır-şırda axan çayın nəg-məsi məni valeh edirdi. Nazlana-nazlana burulan ləpələr incəbelli bir gözəlin rəqsinə bənzəyirdi. Baxışlarım bu gözəllikdən sonsuz səməyə dikilirdi. Quşların süzməsi, qanad çalması baxışlarımı öz arxasınca aparırdı.

Bu gün mən öz rəqsimdə kimsənin görə bilməyəcəyi duyğularımı göz önümə gətirib rəqs edirəm. Güllün

açılması təbəssümümü, yarpaqlarda bərk vuran şəhlərin parıltısı göz ifadəmi, qol açıb süzməyim quşların qanad çalmasını ifadə edir.

...Qarabağlı Əşrəf Səfərov 1934-cü ildə milli rəqs ansamblı yaratmaq təşəbbüsündə oldu. Müsəbiqə elan edildi. Mən müsəbiqədə adını bilmədiyim "Horsa" (Ləzginka - Ləzgihəngi) rəqsi ilə (bu rəqsin adını sonra öyrəndim) müsəbiqənin qalibi oldum. - Beləliklə, məndə rəqsə maraq oyandı. Bir müddət sonra sıralarımız daha dəbşüdü, filarmoniyanın mahnı və rəqs ansamblına çevrildi. Bu ansamblı tanınmış rəqqaslar, rəqqasələr yetişdi. Sənətkar kimi ad qazanan Əlibaba Abdullayev də bizimlə ansamblıda iştirak edirdi.

Sənətdə püxtələşdikcə yeni bir ansambl yaratmaq fikrinə düşdüm. - Həkimlik sənətinə, həkimlərə sevgimdən istəyirdim ki, bu ansamblı Azər-

baycan Dövlət Tibb İnstitutunda yaradım. Bu iş çox uğurlu alındı. Ansamblın adını "Çinar" qoyduq. Bu ad böyük mənalar-ucalıq, uzun ömürlülük, gözəllik, məhəbbət rəmzidir. Və bu adla ansambl elə yarandığı ucalıqla, yarandığı gözəlliklə fəaliyyət göstərir.

Kremlin sülunlu salonundan başlamış, bütün dünyanı dolaşan "Çinar" ansamblı yurdumuza başucalıq gətirib. "Yallı" rəqsi ilə "Şərrur" ansamblını Berlində aparıb qızıl medalla qayıtdım. "Çinar" bir səfərdə Türkiyənin Soma, Turqutlu, Torbalı, Salehli, Rayandur, Menemen, Pərqamə, Ayvalık, Gördez və Karşıyaka şəhərlərində 70 konsert proqramı ilə çıxış edib. "Türk ocağı" cəmiyyətinin bu konsert proqramlarının həyata keçirilməsində böyük rolu olub. Türkiyənin istiqlal günü münasibəti ilə "Çinar" gözəl konsertinə görə dövrün sağ qalanlarına, o cümlədən "Nə mutlu türküm deyənə" medalına layiq görülüb. Bu konsertlər rəsmi səviyyədə olmasa da, ansambl İzmirin indiyə qədər bir azərbaycnlı sənətinin ayağı dəymədiyi yerlərdə şənləyib, şadlanmağa ehtiyacı olan insanlara konsert verib.

Əminə xanım öz ansamblı ilə həradə, hansə ölkədə olubsa, doğma Azərbaycanımızın adını göylərə qaldırıb. Əminə xanım 1991-ci il İzmir görüşlərinin birini belə xatırlayır: "Ansambl konserti qurtarandan sonra mən səhəyə qalxıb şəhərlərin bələdiyyə başçılarına, tibb fakültələrinin tələbələrinə minnətdarlığımı bildirməliydim. Hələ ki, konsert davam edirdi, mən otaqlardan birinə girib qapını

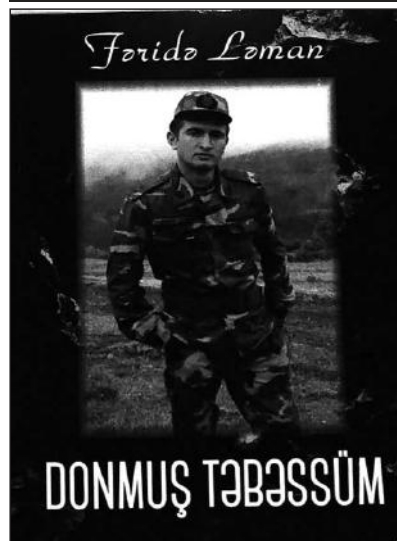
bağladım. Xeyli güzgüyə baxıb fikrə daldım. Özümə gətirdiyim geyimimə nəzər saldım, gəncliyim yadıma düşdü. Məni uzun-uzadı alqışlara qarşılayan xalqımın sevgisini xatırladım. Özümə tumar verdim. Və musiqiçilərə xəbər göndərdim ki, balabanda muğam çalsınlar. Səhnənin bir ucunda göründüm, rəqqasə qızlarımız heyrətdən donub qalmışdılar. "Tərəkəmə"nin şux sədaləri altında rəqs etməyə başladım. Alqışlardan sanki zal başıma uçurdu. Üç min nəfərlik zal ayağa qalxıb alqışlayır, doğranmış gülləri başıma səpələyirdilər. Az qala bütün zal səhnəyə qalxmışdı. Sənətimin mənə bəxş etdiyi cinar ucalığını, cinar qururunu bir daha dərinləndirdim, əvəz olunmaz təbiəti ilə mənə bu gözəl sənəti bəxş edən, torpağıma, yurduma borclu olaraq daxilimdə həvəslə baş qaldıran minnətdarlıq hissini keçirirdim."

Dəfələrlə respublika və Ümumittifaq müsəbiqələrin qalibi olan Almaniya, Yuqoslaviya, Fransa, İsrail, Türkiyə və s. ölkələrdə bəzilərinin Azərbaycanın milli rəqsləri olmadığı kimi bədxah qənaətləri, Azərbaycan qadınının çadra və əsarət altında qaldığı cəfəng fikirlərini Əminə xanım bir-birindən gözəl rəqsləri ilə ifşa etdi. Bu həmin vaxtlar idi ki, Əminə Dilbazi 1947-ci ildə Çexoslovakiyada keçirilən birinci Ümumdünya gənclər festivalının laureatı olmuşdu. Elə bu qələbə ilə də bədxahlara layiqli cavabını vermişdi.

Əminə Dilbazi tale yazısına, birdi bir olan Alaha çox inanırdı. 1947-ci ildə Moskva şəhərində estrada müsəbiqəsi keçirilirdi. Mən həmin müsəbiqədə "Mirzəyi"ni oynamalı idim. Bu rəqsi oynayanda əlimdə stəkanlar olur. Hansı ölkədə bu rəqsi oynamışsa, stəkanları fırlatmağıma təəcüb ediblər. Götürüb stəkanlara baxıblar ki, bəlkə əlimə yapışdırılmışam. Birdən oynadığım yerdə qolum dönmədi. Səhnədən getmək, yarışa tərkmək olmazdı. Amma tez Allahı çağırıdım, gümənəm bir sənədi, - dedim. - Birdən mənə qüvvət gəldi, qollarım döndü və stəkanları fırladanda zalı alqış səsləri bürüdü.

...1994-cü il iyul ayının 1-də Qazax bölgəsində topçılar divizionunun ikinci ildönümünə Əminə xanım və onun "Çinar" ansamblı ilə getmişdik. Qızların məhəmətlə ifa etdikləri "Ceyran", "Yallı", "Nəlbəki" və s. rəqslərdən sonra Əminə şux "Tərəkəmə" rəqsi ilə meydançada süzməyə başladı. Sanki onun qağayı qanadları altında bütün divizion rəqs edirdi. Artıq o günlərdən neçə illər keçib, amma xoş xatirələr tarixə dönüb yaşayır. Xalqın tarixindən gələn, tarixdən yaranan onun tarixində yaşayacaq. Siz tarixi yaşatdığınız kimi, tarix də sizi yaşadacaq, Əminə xanım!

Şəhidlər unudulmur

DONMUŞ TƏBƏSSÜM

Qazax Xeyriyyə İB-nin təşəbbüsü və maliyyə dəstəyi ilə Qazax mahalından Aprel şəhidləri Elvin Namazov haqqında "Donmuş təbəssüm", Orxan Əliyev haqqında isə "Cənnətdən məktublar" kitabı işıq üzünə görüb. Nəzərinizə çatdırırıq ki, hər iki kitabın müəllifi vətənpərvər şairimiz, prezident mükafatçısı Fəridə Ləmandır.

Elvin Namazov 1990-cı ilin 7 sentyabr günündə Qazax rayonunun Yuxarı Salahlı kəndində anadan olub. 2007-cı ildə Zahid Mahmudov adına Yuxarı Salahlı kənd orta məktəbini bitirən Elvin Namazov 2008-ci ildə Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə daxil oldu. 2012-ci

ildə həmin ali məktəbi leytenant rütbəsi ilə bitirən Elvin Namazov 2016-cı ildə baş leytenant rütbəsi alıb. Elvin Namazov Azərbaycan ordusunda xidmət etdiyi dövrdə əla xidməti ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 95-illiyi Yubiley Medalı" ilə təltif edilmişdir. O, həmişə öz peşəsinə ləyaqətlə yanaşmış, əsl zabit kimi Azərbaycan ordusunda müxtəlif hərbi hissələrdə xidmət etməsindən asılı olmayaraq, verilən əmr və tapşırıqları yüksək səviyyədə yerinə yetirmişdir. Polad iradəli, qorxmaz zabit düşmənlə üz-büz mövqedə yer tutaraq erməni mövqelərini darmadağın etdi. Baş leytenant Elvin Namazov 2016-cı ilin aprel ayının 3-də Azərbaycan-Ermənistan təmas xəttində erməni ordusunun hücumunun

qarşısının alınması zamanı baş verən şiddətli atışmada qəhrəmancasına şəhid oldu. Aprelin 9-da doğulduğu Qazax rayonunun Yuxarı Salahlı kəndində son mənzilə yola salındı. Elvin Namazov göstərdiyi qəhrəmanlığa görə ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif edildi.

Əliyev Orxan Məhəmməd oğlu 11 avqust 1995-ci ildə Qazax rayonunun Aslanbəyli kəndində anadan olmuşdur. 2011-ci ildə Bakıda Texniki Kollecinə "Avtomobil nəqliyyatı" şöbəsinin "Yol hərəkətinin təşkil" ixtisası

CƏNNƏTDƏN MƏKTUBLAR

üzrə daxil olmuş, 2015-ci ildə həmin kolleci öz ixtisası üzrə bitirmişdir. Kolleci bitirdikdən sonra hərbi xidmətə getmişdir. Əliyev Orxan Məhəmməd oğlu 2 aprel 2016-cı ildə Tərtər istiqamətində gedən döyüşlərdə şəhid olmuşdur.

P.S. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə yardımı və "Öyrədərək Öyrənirik" Gənclərin İntellektual İnkişafına Dəstək İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə icra olunan "Vətən üçün hazır ol!" layihəsi çərçivəsində çəkilmiş "Qarabağa doğru" sənədli filmi kapitan Mühüd Orucov, baş leytenant Elvin Namazov və əsgər Orxan Əliyevin əziz xatirəsinə həsr olunmuşdur.

Mustafa Rasimoğlu - 55

Çox hörmətli “Dəli Kür” qəzetinin baş redaktoru Osman Ənvəroğlu!

Mustafa Rasimoğlu 1964-cü ildə anadan olub. 1986-cı ildə Azərbaycan Dövlət Universitetini bitirib.

Vətənin ağır günlərində 1992-ci ildən könüllü olaraq cəbhə bölgəsinə yollanıb. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin tərkibində düşmənlə qarşı aparılan bir neçə döyüşlərin iştirakçısı olub. Başkənd, Ağdərə, Tərtər, Qazax, Tovuz, Ağstafa istiqamətlərində gedən döyüşlərə qatılıb. 2000-ci ildə mayor rütbəsi ilə ordudan tərxis olunub. Keçdiyi bu şəraflı və ağır döyüş yolu bu gün onun səhhatində öz fəsadlarını verməyə bilməzdi. Ötən il ağır cərrahi əməliyyata düşər oldu. Əlillik qazansa da, ümidini itirmədi, bu gü Allaha şükür olsun ki, ayaq üstədir.

Mustafa Rasimoğlu bizim həmkarımızdır. 1997-ci ildən AYB-nin

üzvüdür, Prezident təqaüdçüsüdür. Hazırda AYB-nin Qazax bölməsinə ədəbi məsləhətçidir. “Mənə ürək ver” (1992), “Ürəklərə əkin məni”, (2003) ”Məni haraylayır Gəmiqayası”(2014) şeirlər kitabının müəllifidir.

Bu il - 2019-cu ildə Mustafa Rasimoğlunun 55 yaşı tamam olur. Yubileyi münasibətilə sizə təqdim olunan bu məqalə bir ziyalı xanım, alim həmkarı tərəfindən qələmə alınıb. Onu qəzetimizdə çap etdirməklə düşündük ki, bu, həm də həmkarımıza, Qarabağ Qazisinə, istifadə olan mayoruna Sizin də bir təbrik təhfiniz olardı.

Əvvəlcədən təşəkkürümüzü bildiririk.

Hörmətlə:

*Barat Vüsal
24.10.2019.*

Mustafa Rasimoğlu

Kim nə deyir desin, yaşının üstə yaş gəldikcə insan ya özü haqqında danışmaq istəyir, ya da onun haqqında danışılanları - eşitmək.

Ömrünün yarım əsri tamam olub, ikinci yarısında bu danışacaqların yerinə düşər, düşündüm, amma...

Ehtiyac duyduğum o söz var, hanı?!
Elə axtarıram, arayıram... daha:
Səbrimi sıxıb dişimə,
Çəynəyib uda bilmirəm.
Vaxt daraldıqca:
Atını dördnala çapır kədərim...

Ya bəlkə, “Hər şey vaxtını gözəl. Nə gül vaxtından öncə açar, nə günəş vaxtından erkən doğar” (Mövlana).

Bu dəfə:
Ovcumun içində güman yeri var!
Ümidlə “Ürəklərə əkin məni” adlanan kitabına baxıram, sanki heç oxumamışam... Uzun-uzadı özümle söhbət edirəm. Ürəyimə qüssə qonur ki, həm durna gözlərindən düşən yaşam mən, həm də:

Qəmin gözlərinin gilasİYəm mən.
Şeirləri oxuduqca hər misrası yeni mənə aşılayır. Fəlsəfi, bədii, poetik, estetik.

Necə yazım bu qədər düşündüklərimi?..
Axı ümumiləşdirib desəm:
Sənin ürəyinə, sənin qəlbinə,
Bir dünya lazımdır sığışa bilsin!
Bu DÜNYADAN lazımcına bəhs etmək üçün isə, çoxdandır:
Özümdən özümə bir ehtiyacam...

Sayı çoxaldıqca vətəndaşların,
Vətəndə nə qədər fərsizi varmış.

Belə bir zamanda azadlığımızın, istiqlalyyətimizin, torpaqlarımızın qorunması uğrunda:
Ölümə satdım canımı - deyir şair Mustafa Rasimoğlu!

Şeirlərinin köməyi ilə səndə mərdlik, mətanət, igidlik, cəsurluq, şərəf və qeyrət, mübarizədə meydana çıxan gözəl insani keyfiyyətləri gördüyüm üçün xoş bəxtim var! Yaradıcılığını misramisra süzgecdən keçirib şair qəlbinə bələd olduğum üçün xoş təxtim var! Bu xoş təəssüratların təsiri altında nədənsə, rəhmətlik atanı andım, yazdığı bu bəndi xatırladım:

Atanız şərəflə yaşadı ömrü,
Qoca tarixlərin yaşadı ömrü.
Ancaq deməyin ki, naşdı ömrü,
Sizə “Kişi olun” deyib gedirəm!

Bilaixtiyar, atanın övlada mərdliklə dolu bu nəsihəti önündə:

Sevincimdən ağıladım...
Həyatını addım-addım izlədiyim insan! Xoş xasiyyətli insanların dostu çox olur. “İnsanlarla elə yaşa ki, dostların düşmənlər olmasınlar, düşmənlərin dost olunsunlar” (Pifaqor). Elə bil bu fikri de viz seçmişən həyatda.

Sənin könül xoşluğunu, əyrini-düzdən ayırmağını, dərin səmimiyyətini, düzlüyünü görüb düşmənin də dönüb dostuna çevrilir:

Zirvə gözəgörməzdir,
Bacanırsan, çıxar məni -

söyləsən də, kimsədən kömək gözləmədən özün qalxmısan insanlıq zirvəsinə! Bunu danmaq olarmı ki, gözəllik və yaraşır diqqəti çəker, insanlıq

Torpaq sevgisi

isə ürəyi!

“Şairlər yaxşı insanlardır, qəlbi təmiz, saf olurlar. Bəzən başları mənəviyyata, özgələrinin xoşbəxtliyinə o qədər qarışır ki, özləri yaddan çıxır” (M.Rasimoğlu). Unudurlar ki, özləri məhz bu cür əməlləri ilə, kişiliyi, mərdliyi ilə çox-çox xoşbəxt-dirlər!

Ömrünü-gününü biçən şairim,
beləmi başladı şair ömrün?
Bir az ünlü...bir az kövrək...
Ya da belə söyləyərək:
Daş-kəsək, toz-torpaq görmürdü gözüüm,
Bir yolun səmtini tutub gedirdim.
O zaman nədənsə bərkiydi üzüm,
Dərdimi çiynimə atıb gedirdim .

Ya bəlkə, həyat yolunu gedə-gedə sənə əyan oldu ki, insan ruhunun əsl zəfəri ümumi qələbə naminə canını qurban verməkdən ibarətdir?... Bəlkəərsiz və mübalığəsiz demək olar ki, insanda həyatı gözəl görmək arzusu həmişə onu mübarizəyə sövq edir!

Bəzən də unudulur ki, iki şey insanın həyatına gözənilmədən gəlir. Biri “olun”dur, o biri “ölüm”. Hər birinin vədəsi yalnız Tanrıya məlumdur:

Ölüm bəndəsini özü seçəcək.
Hərənin qəbrinə bir izi varmış.
Unudulanı yada salıb fikrə dalsan:
Qəm-qüssəyə batan igid,
Dərd belini bükənməzmi?
Amma heç nəyə baxmayan şair:
Yığıb təpərinə, yığıb gücünü -
həmişə yoldadır., cavanlığından:
Düz yol mənə yoxuş gələr.

- deyə-deyə həmişə hara çətindirsə, oraya gedər. O, dövrümüzün həqiqi qəhrəmanı, fədakar insanıdır:

Daha şeir yazmır əsil şairlər,
ona görə ki, onlar torpaqlarımızın uğrunda döyüşlərdə mübarizəyə yollanırlar. Bəli:
Şairlər sözünü səngərdə deyir!
Mustafa Rasimoğlu öz əməli və fəaliyyəti, kişilik və mərdliyi ilə göstərir ki,
Şair taleyini yaşamıram mən .
Biz onu əlində silah tutmuş halda səngərdə görürük:

Düşmənlə güllesinə tuşlanır sinəm,
Kürəyim alışıq qəfil güllədən.
Ömürdən, tələdən istəyim nəydi,
Bu yollar gör məni hara gətirdi ?!
misralarını yazır və əlavə edir ki:
Ölüm mənim həvəsində,
Mən də ölümün cəngində.
Yüz yol ölüb dirilirəm:
Ölüm məndən qaça bilmir.
Təklənib ölümün üstə gedirəm,
Yadıma anamın laylası düşür.

Laylanın sözlərində anamın avazlı səsinə eşidirəm:

- Görəsən, bu dünyada insanlar:
Alın yazısını poza bilirlər?..
-Nə deyim, oğul, bilmək olmur bunu...

Sən:

Dilini lal eylə, haqqın sözünü,
Ölümün üstünə gəndər də deyir.
Anamı süzürəm:
Hara gedir haqqın yolu?
Cavab verir ki:
Haqq cənnətin hakimidir.
Susuram:
Anama məhəbbət dəridən-dərin,
Şəninə deməyə söz tapamıram!

Söz axtarışı ilə pəjmürdə hal vəziyyətdə:

Yandım, anam, yandım daha -
deyib içimdə alovlanarkən:

Gördüm anamın baxışları
Bu Vətənə bənəyir.
İşıq düşür yollarıma,
Baxışları qan rəngində.
Tutdum yolun biləyindən -
Dedim:
- Baxmayaraq ki,
Şair adı daşıyıram, bu gündən:
Öz səngər ömrümü yaşayım mən də.

Hərterəfli inkişaf etmiş, lakin:
Qəlbini hamıyla ölçən şairim,
Söyüd kövrəkliyi, palıd vüqarı -

ilə fədakarlıq və səadət naminə torpaq üçün yaşamağı qərara almışdır:

Bu vətənin oğludur -
deyə qəlbi torpaq sevgisi ilə dolan şairin fikri, zikri, iradəsi, əməyi buna doğru yönəlmişdir.
Mübarizədə ölüm də gözəldir. Bu daha ölmək deyil, ölməzlilidir, əbədi şöhrətdir!

Şəhidlərin dilindən:
əğyara xitab edilir:
Sevinmə, əğyar, sevinmə,
Şəhid olmaq ölmək deyil!
Saxlamadı torpaq daşı,
İtirdim neçə sirdaşı.
Axma, anamın göz yaşı,
Şəhid olmaq ölmək deyil!

Qoy gənclərimiz, gələcək nəsillər bilsinlər ki, onlar qurbanlar deyil, qəhrəmanlardır!
Hər bir vıccanlı vətəndaşın qəlbində qıbtə doğuran insanlardır!

Sinəmi yüz yerdən oxlayan məzar,
Köksümün altında ağlayan məzar,
Şəhid varlığını saxlayan məzar,
Zirvədə sirr olan qara daşam mən -

deməklə şair onlara öz ehtiramını bildirir.

Qeyrət nümunəsi olan şair ölüm qarşısında dayanan adamın möhkəmliyini, yenilməzliyini çox gözəl verə bilmişdir:

Ölüm göyərəcək başımın üstə,
Torpağı ölümle güldürəcəyəm!

Ölümün qarşısında yaşamağı təsdiq etmək və şöhrətləndirməkdən daha gözəl şey nə ola bilər?

Çıxıb gəzəcəyəm baş daşım üstə,
Ölümü özümle öldürəcəyəm!

Əsrlik palıd ağacı kimi möhkəm dayanıb, öz qorxmazlığı, inamı və digər mənəvi qüvvələri ilə ölümə qalib gəlməyə :

Daha ölümə də yazığım gəlmir -
deməyə yalnız əqidəli, iradəli və mübarizə ideyalarına son dərəcə sədiq olan vətənpərvər adamlar qadırdır.

Şair ölmək istəyir:
Bir də öz qınıma çətin ki, sığam.
Mənim:
İnadımı qırmaq olmaz!

İnsanlarda bundan artıq daha ülvı heç bir şey təsəvvür etmək mümkün deyildir. Beləliklə, M.Rasimoğlunun yaradıcılığında yüksək həyat ideali uğrunda mübarizə aparən ali mənəviyyətli insan obrazını görürük.

İnsan həyatının ən gözəl hadisəsi olan mübarizlik özünün daha geniş və tam əksini vətənpərvərlik, torpaqlarımız uğrunda gedən mübarizədə tapmışdır:

Təkcə öz ömrünü yaşamadı o.
O, mübarizəni gənc yaşlarından özünə ən əsas motiv seçmiş şeirlərini vətənpərvərlik, dövlətçilik mövzusuna həsr etmişdir.
Müəllif özünün poetikası ilə inandırır ki, mübarizə çətin, daşlı-kəsəklı yoldur və əsil səadət ancaq bu yoldadır. Belə hallarda onun mənəvi gözəlliyi daha parlaq əlovla yanır:

Bəlkə vıccan göyərəcək,
Ürəklərə əkin məni!

Şair xoş niyyətli, vıccanlıdır.
Adətən başqalarının işlərinə yerli-yersiz müdaxilə edən, həddindən artıq dikbaş, təkəbbürlü və iddialı, öz həddini, danışığını bilməyən adamlar haqqında el arasında, “qabağından ye” deyirlər.
Şair ısrar edir:

Bir gün qabağımdan yedim, ay babam,
Taleyn hökmü ilə bənşəmmirəm,

- deyərək haqsızlığa, harama, ədavətə, kələyə, ümumiyyətlə bədxah insan əməllərinə, “qabağından yeməyənlərə” qarşı tuğyan edir.
Şeirlərində birlik, üvlilik, mərhəmət təbliğ olunur:

Həmzələr at çapan yerdə -
düşünlür ki, mərhəmət, sadəlik, şəfqət insana

yaraşan ən gözəl qiyafətdir.

“Çatdırlar” şeirində məcazi sözlərlə:
Tülkü gəldi sinə-sinə,
Belimdə tonqal çatdırlar,
Gözlərimi çıxartdırlar...
Məni məndən alıb yenə,
Bir kor qəpiyə satdırlar.
Ağı -qaraya qatdırlar -
yazır.
Bu qədər dərd yükü daşıyan ömür,
Qələmin ucunda yaşayan ömür,
Daha şeir yazmaq gəlmir əlimdən.

- deyən misralar müəllifi ürək yanğısı ilə:

Bir belə həsrəti, bu boyda dərdi,
Allahım ayağım altına sərdi-
söyləmiş, gərgin vəziyyətdə:
Dolayı yolları kəsə getmişəm,
Gecə qaranlıqda səse getmişəm,

amma:

Hirs ilə yoğrulmuş, hiddət ilə qovrulmuş, için için ovulmuş bir insanın ölümün gözüne dik baxa-baxa özünü ölümə təslim etməsi...Əsl qəhrəmanlıq səhnəsinin təcəssümü!

Yenə şər qarışır, fikir edirəm,
Gözümdən ömrümün mənası düşür -
desə də, gözəl və tutarlı sətirlərin müəllifi gənclərin təbriyə olunmasında iştirak edir, onları yaltaqlıqdan, ikiüzlülükdən, şöhrətpərəstlikdən uzaqlaşmağa çağırır, sadəliyə səsləyir.

Yalanlar həmişə səni geyiblər.
Sən yaltaq adamsan, mən dəli-dolu,
Şöhrət azandı yatan sinəndə.

Beləliklə, ümdə fikirləri ilə adamları düzgünlüyə, dürüstlüyə yönləndirir.

Elə bilirsən ki, dilin lal olar,
Ağa ağ söyləsən, qaraya-qara.

Qüruru, saf vıccanı, işğuzarlığı və insanlığı ilə seçilən M.Rasimoğlu “kişilik” dən cəsəretlə söz açır:

Mənim kişi kimi keçdiyim yolu,
Alçala-alçala keçirsən sən də -

yazaraq sözü birbaşa üzə deməkdən çəkinmir.
Açıq-aydın görünür ki, şairin keçdiyi yol şərəfli bir yoldur!
Fəxarət hissi doğurur yazılan bu misralar:

Özünü öyməsin çox da həriflər,
Mərdə namərd olmur bizim tərəflər!

Şeirlərdən bəlli olur ki, mənəvi cəhətdən düşkünləşmiş adamlar üçün real aləmin gözəlliyi yoxdur:

Ay nadan, özünü tanıya bilsən,
Görərsən ən böyük mərdimazarsan.
Şair belələri haqqında yazır ki, guya:
Mən “görmürəm”, sən “görürsən”
Hələ bu bəs deyilmiş kimi:
Düşmənsən halala, dostsan harama,
Ağrını-acını dost qanan çəker.
Özünü satarsan yüzçə qrama,
Sənin sədəqətin bircə an çəker.

Əxlaqda cəmləşən yüksək insani keyfiyyətlər yalnız tam və güclü surətdə təzahür edən zaman gözəl olur. Şairin yaradıcılığına bələd olduqca böyük məhəbbət və sədəqətə, möhkəm dostluğa bığanə qalmaq olmur. “Vəfasız dost kölgə kimidir. İşıqlı gündə səni izləyər, buludlu gündə gözəndən itər” (M.Beyləqanı).

Deyirlər, dostlar dörd cür olur: ürək dostu, görək dostu, çörək dostu, gərəklı dostu. Şair ürək dostlarından bəhs edir:

Sən də, əziz dostum, dön geriye bax,
Gəncədə Füzuli Ruzigar yaşayır!

Sədəqətillik, dostluq hissələri çoxlu sevinc gətirərək bizə güclü təsir bağışlayır. Onlar bizim arzumuzun canlı təcəssümüdür, elə şairin özü də məhz belə həqiqi dostluğa can atır:

Allah qapısını bir əl var döyən,
O sənin əlindir, ay Barat Vüsal!

Bu şeirdə insanın vəfalı, zəkalı olması, zəhməti sevməsi, bununla da daha çox sevilməsi, dostluğa layiq olması ən təqdirelayiq, bəyənیلən hadisə kimi qiymətləndirilir.

Gedirəm çiyimdən yapışan əlin,
Nəğməsi çalınar könül sazımda.

Dost bu misralarla təbiətdə rast gəlinən bütün varlıqların ən gözəli kimi təsvir olunur.
Sənin tək yanmağa köz tapamıram!
“Sənin əlindir” şeirində tərənnüm edilir ki, şair xalqın mənəvi dayağıdır:
Sözünlə dilini kəs yağımızın,
dostun əli ilə:

Çiyimin üstünə qalxıb gedirəm,

sonra da:

Yol verin, yol verin, namərd əlləri.
Çıxaq zirvəsinə göz dağımızın.

(Davamı səh. 16-da)

Tağı Sadiq

***Saç ağardı, ay İncəyurd,
Toxunmasın qəlbin daşa.***

Gənc yaşından qatlandın sən zəhmətə,
Qatlandın hər əziyyətə, möhnətə.
Düşsən belə hər çətin vəziyyətə,
Qalxıb, özün addım atdın, İncəyurd.

Boşuna vermədin keçən illəri,
İylədin kökündə qönçə gülləri.
Gözlətdən seyr etdin siyah telləri,
Öz əhdinə özün çatdın, İncəyurd.

Şair çoxdu, ləqəbi sən götürdün,
İncəli yanında dil-dil ötürdün.
Şairlər şahısın, məktəb bitirdin,
Qəzəli təcnisə qatdın, İncəyurd.

Yadından çıxmıyır yurduñ bulağı,
Qəbul edir gündə min-min qonağı.
Gözəllərin bir almadır yanağı,
Gün gəldi arzuna yetdın, İncəyurd.

Götürdün əlinə sədəfl isazı,
Tərənnüm eylədin baharı-yazı.
Elə çaldın "Sartel"-i - naz-nazı,
Özün də bir huşa getdın, İncəyurd.

Sadiqə əl tutdun kövrək çağında,
Qəlbi yaralıydı səngər dağında.
Ona dayaq oldun İrəm bağında,
Şərinə şərinə qatdın, İncəyurd.

4.07.2019

Torpaq sevgisi

(əvvəli səh. 15-də)

Bu misralar müasir adamın, xeyirxah əməllər sahibi, dost gözəlliyinin bütün əzəmətinə və əhəmiyyətini daha yaxşı başa düşməyə imkan verir. Şair dost bildiyi insana istinadən:

Saldığın cığırdañ biz də keçirik -
deyir və fərəh duyur ki:

Bir zaman göylərə yazdığım şerin,
Sözləri dil ağır alın yazımda.

Şair bu şeirində insan gözəlliyini nədə gördüyünü aşkar büruzə verir.
Gözəl şairimiz Nəriman Həsənzadəyə həsr etdiyi şeiri sevä-sevä oxuyur və oxuduqca da ruhlanırq, insanda mənəvi zənginliklərin şahidi olurıq.

Tayımdan-tuşumdan seçilmişəm mən,
Zaman ayıracaq yaxşını pisdən.
İnanırıq ki, daxili gözəl olanların şöhrətə ehtiyacı yoxdur. Onun əməlləri xeyirxahlığa, insanı humanistliyə dələlət edir, qəlb saflığının gözəlliyini aydın göstərir. O:

Gələn əsirlərə köçən şairim,
insanlıq üçün, gələcəyimiz olan gənclərimiz üçün əsl örnəkdir:

Derya ürəklərin olub hakimi,
Fəqət qərğ olmadı o gəmi kimi.
M.Rasimoğlunun qələmi ilə böyük şairimizdə yüksək əxlaqi fəzilətlərin bütünlüklə öz əksini tapması ürəkdən gələn sözlərlə ifadə olunmuşdur.

Zəngin ruhun, əvəzsiz sözün, böyük ürəyin sahibisən!

Mənim də ən çox sevdiyim bir yer var: o sənin qəlbindir!

Dəniz tək dərin, nərgiz tək incə, şimşək tək nurlu.

Ürəyinin dərinliyində olanları artırıb - azaltmadan, olduğu kimi misralarında rəngarəng poetik vasitələrlə incələyir və bu incəliklərdən gələn nuru səmimiyyətlə paylaşsın oxucularınla.

Biləndə ki,"Ürəyi ancaq ürəklə satın almaq olar"(O.Goldsmit), ürəklə də deyirsən: Çox ürəyə qapı oldum.

Bu qapını açıb içəriyə keçmək hamıya nəşib ola bilər, çünki ürəyinin mənəvi zənginliyindən süzülən şeir aləmini hər bir oxucuya böyük səmimiyyətlə təklif edirsən.

Aydındır ki, insanlığın iç dünyasıdır səmimiyyət. Düşüncələrini təhrif etmədən ifadə etməsidir. Səmimiyyət insanın ən güclü silahıdır. Səmimi olmaq onun xarakterindən irəli gəlir:

Sinəndə çağlayan misralar ki var,
O da Dəli Kürün suyundan gəlir.
Mənim də:
Ürəyim bir himə bənddir,
Gözümün yaşı kiriməz.
Deyirsən ki:
Qayğılarım zəmi kimi...
Soruşuram :
-Niyə?
Cavab verirsən ki:
Şairin nəyi var sözündən baha?

Yalnız səmimi, saf, nəcib və təmənnasız qəlbə sahib olan deyə bilər bunu.
Ölümü-itimi olan dünyada pul qazanmaqdan, var-dövlət əldə etməkdən çox daha gözəl şeylər də var: könüllər qazanmaq, şəraf qazanmaq! Özün də etiraf edirsən ki, Qeyrət alan tapılmaz!
Qeyrət, şəraf bahalı mülkdür, pulla alın-

maz və ucuz insanlarda olmaz. Bu cəhətdən bəxtin gətirib, şair! "İnsanın gerçək zənginliyi onun bu dünyada gördüyü yaxşılıqlardır" (Hz. Məhəmməd).

"Gözəl ailəyə sahib olan kişiye var-dövlət lazım deyil. Onun mal-dövlətini artıq Allah verib" (Hz.Əli)

Aşağıdakı misraların da bunu təsdiqləmirmi?

Həyatda qazancım, səadətimdir,
Şöhrətim-şanımdır, məhəbbətimdir.
Ən şirin kəlməmdir, həmsöhbətimdir,
Afaqım, Niganım, bir də Anarım!

İnsana çox vaxt dərman əvəzinə, ziyyətmət əşya əvəzinə səmimiyyəti ilə seçilən insan lazım olur.

Sən kim, mən kim, ay allahsız?..

Bu qədər zənginliyin müqabilində əvəzi olmayan və çoxlarında tapılmayan bu incəlik, nəciblik, sadəlik, təvazökarlıq, təmkin, yorulmazlıq, insanlara sevgi hardandı səndə?..

Nədir fəth eləyən bu könülləri,
Ağı qarasından seçən şairim.
Qəhər boğdu məni, usudfca:
Kədərimi sıgalladım...

Keçmişini ona dərs verən bir müəllim kimi bağına basaraq deyir Mustafa Rasimoğlu:

Qara-qara qandan keçdim,
Başımı qata bilmədim.
Bir ömür candan keçdim,
İstəyə çata bilmədim.

Torpaqlarımızın bir qismi işğal altındadır:

Haray saldı ürəyim,
Mənim qanım yerdə qalmaz,
Nahaq haqqa zəfər çalmaz,
Bu dünyanın acığına
Göyərdim torpaq çatından.
Mən təzədən dirilmişəm!

deyən şair mənfur düşmənlərə nifrətlə baxır, qəzəb içərisində alışıb yanır və bu dəqiqə yənə də səngərə qayıtmağa, döyüşə atılmağa hazırdır, çünki qəlbində bir sevgi var: torpaq sevgisi!

Buna görə:
Məni çağırır,
Torpaq istisi.
Rasimoğlu niyə xoşbəxt olmasın - yazır.
Ürəyim qana boyanıb,
Şərəfsiz ölümə ölüm demərik.

Biz şairin şeirlərini oxuduqca lazım gəldikdə ölməyi bacaran insanların ümumiləşdirilmiş obrazını görürük.

Öldün də ölməlisən,
Kədəre gülməlisən.
Vətəni sevməlisən -
"Ana Vətən səsləyir"-

kimi misralar insana böyük təsir bağışlayır, şairin haqlı olmasına inan ifadə edir.

Bəsdı, yalmanına yatdığım yetər!
Bir ovuc torpağa qarışmaq üçün,
Süngü qələmləri əldən vermərik!
Soluxmaz:
Bir ümid yaşayır üreyimizdə!

Yazırsan ki:
Qəlbimə bir ümid toxumu əkib,
Bütün arzulara yetmək istəmə!
Bu sətirlərin müəllifi də :
Gəncliyim haraya dönüb beləcə-
bu diləyə qoşulur:
Arzular göyərə su qırağında,
çin ola,
əlli beş yaşında!!!
Seçilən şairim, seçən şairim!

Tanrı Azərbaycanımızı qorusun!
Tanrı Səni ən başlıca məqsədin olan Qarabağda düşməni darmadağın edəcək günlərlə sevindirsin!

Azərbaycan Ordusunun Silahlı Qüvvələrinin tərkibində torpaqlarımız uğrunda gedən döyüşlərin fəal iştirakçısı, Qarabağ müharibəsi veteranı, mayor, prezident təqaüddçüsü Mustafa Rasimoğlu!

Ömrünü sular tək içən şairim!
Göz önündə olmağınla, kürsüdə dayanmağınla, şair tək tanınmağınla, ən böyük dövlətin olan yanın və övladlarınla, onlara-ailəyə göstərdiyin hədsiz qayğınla, səninlə öyünən sadiq dostlarınla fəxr edib yaşamağa dəyər!

Hələ söyləmə ki:
Gənclik illərini daldı qoymuşuq,
Tutub saxlamağa bilək olmadı.
Ömrün uzun, yolun açıq, üzün gülər olsun!

Daha dərdim gülür, könlüm də şaddır!
Məgər görmürsən?
Günəş yer üzünə salama gəlir.

Sən:
Haralara
Üz tutmusan
İnsan oğlu !
Ətrafa bax, yer üzünü seyr et:
Səmədan torpağa nurlar ələdir.
Diqqət etsən, görəcəksən ki:
Sakit ləpələrdə, gur sahillərdə,
Qızılı şəfəqlər üfüqü dəlir.
Təbiətdə yaranan bu gözəl mənzərəyə

tamaşamla:
Bir kasa xoş ümid dəniz əlindən.
Götürüb içirəm mən sərin-sərin
Şeirlərindən ülvilik, gözəllik, aqillik süzülür , Mustafa Rasimoğlu!
Kim deyir şairlik Allah vergisi?
Şair ola bilməzsən, anan doğmasa şair,
Missən, a balam, hər sarı köynək qızıl olmaz

(**Şəhriyar**).
Böyük təvazökarlıqla və həddindən artıq sadəliklə:

Hələ şair olammıram
Hələ ömrün qışındayam
Baharıma yetmək üçün
Gərəkdı ki, hələ mənə,
İndən belə şər yazam.
Bundan sonra:

Sahibi deyiləm daha özümün,
Mənim ilham atım cəngə başlayır.
Yaradıcılıq yolunda, qələmin iti, zəkan güclü, canın sağlamlı olsun, Mustafa Rasimoğlu!

* * *

...Həmişə istəmişəm sənin haqqında danışım, ancaq:
Hədəfə tuş gəlmir mənim ürəyim.
Doğrudan da,
Şairlər Allahın bəlası imiş.
Yenə alınmadı...
Şeirlərindən misraları seçə-seçə özündən-özünə yazdım.
Əlimdən nə gəldi ki?..

Ziyafət Cəfərova
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent

Bunları bilmək maraqlıdır

● Əvvəli küfr, axırı iman olan kəlmə : Lə ilahədir ki, "heç bir allah və xaliq mövcud deyildir", sonu isə "illahdır ki, "tək olan allahdan başqa".

● Böyük nüfuz sahiblərindən biri - türk sərkərdəsi həzrəti Kaka yaşadığı dövr ərzində yəhudilərlə savaşımış və savaşıların hamısını qazanmışdır. Bu səbəbdən yəhudilər ona qarşı böyük bir nifrət bəsləyirdilər. Düşmənçiliklə uşaqlarının pis hərəkətlərinə "Kaka" dedilər. Çox təəssüf ki, bizlər də araşdırmadan illərcə dediyimiz "kaka" sözü oradan götürülüb və dilimizdə indi də işlənir.

● Bir at gücü atın bir saniyədə 75 kiloqram yük ilə bir metr yol qət etməsinə sərf etdiyi gücdür.

● Kondisioner 1902-ci ildə Uills Kerrier tərəfindən ixtira olunub.

● "Eşq" sözü ərəb dilində olan "Aşeqa" sözündən götürülüb. Aşeqa ağaca sarılaraq onun şirəsi ilə qidalanan və nəticədə ağacı qurudan sarmaşıqdır.

● Dünyada çürüməyən yeganə süd dəvə südüdür.

● Millətimizi "azərbaycanlı" adlandırmaq ilk dəfə 1882-ci ildə Məhəmmədəğa Şaxtaxtlı (1846-1931) tərəfindən irəli sürülüb. Mətbuatda isə ilk dəfə 16 noyabr 1890-cı ildə "Kəşkül" qəzetində işlədilib.

● "Əgər planınız bir illikdirsə düyü əkin, 10 illikdirsə ağac əkin, 100 illikdirsə uşaqları düzgün tərbiyə edin". (Konfutsi)

● Çin rəvayətinə görə 4 min il bundan əvvəl imperatorun xidmətçisi su qaynadarkən yaxınlıqdakı kolluqdan bir yarpaq qopub qaynayan suyun içinə düşür. Ətrafa yayılan iy imperatorun xoşuna gəlir və o, suyun dadına baxır. Əmr edir ki, indən belə su qaynadarkən içinə həmin kollun yarpağından atsınlar. Beləliklə, çay içməyin əsası qoyulur və çay içkisi dünyaya yayılır. Çinlilər çayı "ça", ingilislər "ti", Rusiya, ərəb dövlətləri, İran və Azərbaycan "çay" adlandırıblar. Azərbaycana çay ilk dəfə 1912-ci ildə Lənkərana gətirilib və əkilib. 1937-ci ildə ilk çay fabriki tikilib və çay istehsalına başlanılıb. Çay istehsalı ilə dünyada Hindistan, Çin, Vyetnam, Şri Lanka, Türkiyə, Azərbaycanda Lənkəran, Astara, Masallı və Zaqatala məşğul olur.

● Bir yaşlı uşağın ürəyi dəqiqədə 300, üç yaşlı uşağın ürəyi 100, 12 yaşlı uşağın ürəyi isə 90 dəfə vurur.

● Bərabərlik işarəsini (=) 1557-ci ildə uelsli riyaziyyatçı Robert Rekordə tez-tez bərabərdir yazmaq məcburiyyətində qalmaqdan bezdiyi üçün ixtira edib.

● Ürək xərcəng olmayan tək orqandır. İçində xəstəliklər yer ala bilmir. Bir ömür ərzində 300 min kvadrat metrlik 500 hovuzu doldura biləcək qədər qan vurur və bunu bir saniyə belə dayanmadan edir. Ürəyimiz elə bir orqandır ki, enerjini özü yaradır.

● Əsəb qara ciyəri, kədər ağ ciyəri, kefsizlik mədəni, stress ürək və beyni, qorxu böyrəkləri yorur. Bunlar tez-tez təkrarlanarsa orqanlar xəstələnir (İbn Sina).

Təqdim etdi: S. Əhmədli

DƏLİ KÜR

Təsisçi:
“Qazax Xeyriyyə” İctimai Birliyi
Ünvan: Cəfər Xəndan 19a
Tel: 561-74-06, 563-18-10
Qəzet 1994-cü ilin mayından çıxır

VÖEN 1400521171
H/H
Az48TURA380900179386000101944
“Turan” bank
Qəzet “Dəli Kür” qəzetinin
kompüter mərkəzində yığılıb
səhifələnməşdir.

Qəzet Azərbaycan Respublikası
Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində
qeydə alınmışdır. Lisenziya № V261
İndeks: 66975
Tiraj: 1000
Müəllifin mövqeyi redaksiyanın
mövqeyi ilə uyğun olmaya bilər

Baş redaktor
Osman ƏNVƏROĞLU